

תשורה

משמחת נישואין

של

הרה"ת שמואל וחיה שיחיו
סופער

יום שלישי, כ"ג מנחם אב ה'תשע"ד

כפר חב"ד, ארה"ק

פתח דבר

מתוך שמחה והודאה להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו, החתן הת' הרב מ' **שמואל** שי', עב"ג הכלה מרת **חי' תחי'**, ביום השלישי, כ"ג מנחם אב תשע"ד,

הננו בזה להביע תודה וברכה לידידנו ומכרינו אשר הואילו לשמוח אתנו יחדיו, ביום שמחת לבבנו, ולברך את צאצאינו שיחיו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

כהבעת תודה לבבית, והוקרה לכל הנוטלים חלק בשמחתנו, הננו מגישים בזה "תשורה" מיוחדת לזיכרון טוב, כמנהג אשר נהג כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע בעת חתונת כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית מרת חיה מושקא זי"ע.

התשורה כוללת:

- צילום מלא מכתב-יד קודש הוד כ"ק רבינו על עלי הגהת שיחת ש"פ ראה תשמ"ו, המתפרסמת כאן לראשונה. הצילום כולל הן את ה'הגהה הראשונה' של כ"ק אדמו"ר על ה'הנחה', והן את ה'הגהה השנייה', כסדר ה'ההגהות' על דברות-הקודש של רבינו שהיה נהוג באותם שנים, כמפורט במבוא. לחביבותא דמילתא, נדפסה כאן אף השיחה כפי שיצאה לאור לבסוף, ונדפסה לאחמ"כ בספר השיחות.
- בהשגחה-פרטית, השיחה נאמרה בפרשת השבוע שבו מתקיימת החתונה בשעטו"מ, ש"פ ראה מברכים

החודש אלול, ונוסף ע"ז, הנה תוכן השיחה נסוב אודות ערב שנת השמיטה (שהייתה בתשמ"ז), בדומה לקביעות הזמן שבו אנו נמצאים, ערב שנת השמיטה תשע"ה.

- הצילומים - המקיפים את השיחה בשלימותה, מעניקים הזדמנות נדירה לעמוד על צורתה המיוחדת של הגהת שיחות הקודש ע"י הרבי, מלאכת מחשבת שבו מתגלה גודל הדיוק שבשיחות המוגהות.

- יומן מחודש אב תשמ"ו, שכתב אב הכלה בתקופת שהותו בבית חיינו, הכולל בשפה חיה תיאור המאורעות במחיצת הרבי, והאירועים השונים בחצרות קודשינו, ובא בזה בפעם הראשונה בדפוס - לזכות החתן והכלה ש'.

- הרשימות נכתבו מתחילה כיומן פרטי של אבי הכלה, בכדי לתעד את הימים המיוחדים בבית חיינו. אך עשו את דרכם מיד אל יד אל חסידים רבים, שהיומנים הביאו אליהם את אוירת התקופה הייחודית ב770. היומן נכתב בשפה קולחת, ותיאר את ההתרחשויות בבית שבו חיים באופן ייחודי, חי ומרתק, ש'הדביק' את הקורא.

•

הא-ל הטוב הוא יתברך, יזכנו אשר במהרה נשוב לראות באור פני מלך חיים, ולשמוע דברי אלוקים חיים מפי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, בקיום הייעוד ד"הקיצו ורננו שוכני עפר" וכ"ק אדמו"ר בראשנו, ובשמחה זו נלך לשמחה האמיתית בגאולה האמיתית

והשלימה.

"כה אמר ה', עוד יישמע במקום-הזה . . בערי יהודה ובחוצות ירושלים, קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה, קול אומרים הודו את-ה' צבאות כי-טוב ה' כי-לעולם חסדו, מביאים תודה בית ה'. כי-אשיב את-שבות-הארץ כבראשונה, אמר ה'".

מוקיריהם ומכבדיהם

מרדכי ואלישבע מישולבין
ביתר עילית, ארה"ק

דוד משה ופנינה סופער
מלבורן, אוסטרליה

1. ירמיהו ל"ג, י.

אנא נפשי כתבית היבית

הגהות השיחות אצל כ"ק אדמו"ר²

בשלהי שנות המ"ם, החל הסדר אשר הרבי מגיה חלק מהשיחות שנאמרו בהתוועדות. בשבת בה התקיימה התוועדות, הייתה נערכת במוצש"ק (מלבד ה'חזרות' השונות שנערכו עוד בשב"ק) 'חזרה' מרכזית של חברי 'ועד הנחות בלה"ק' ו'ועד הנחות התמימים'.

החל מלילה זה, צוות המניחים ב'הנחות בלה"ק' בראשות הרה"ח ר' דוד שי' פלדמן היו עמלים על העלאת ההנחה על הכתב, והכנתה לדפוס. לרוב, ביום שלישי בלילה, לאחר עבודה כבירה של ימים ולילות, הייתה ההנחה מוכנה להגהה.

הסדר היה, שבאם העבודה על השיחה הסתיימה במשך היום, היה אחד המזכירים מכניסה אל הקודש פנימה. לאחר תשמ"ח, כאשר העבודה הייתה נשלמת בלילה, היו מניחים את השיחה על שולחן מיוחד שניצב ליד דלת חדרו הק' של הרבי. מפעם לפעם היה הרבי פותח את הדלת ומכניס את שהיה מונח על השולחן. באופן זה היה הרבי גם מוציא את השיחה - אחר ההגהה.

בדרך כלל, כללה ההנחה מספר נקודות מתוך דברי הרבי בהתוועדות, יחד עם ההוראות וענייני דיומא. אך מפעם לפעם הייתה זו שיחה שלימה, לרוב מ'דברי כיבושין' שנאמרו ביום התענית, שיחה שנאמרה בעת יחידות כללית, או שיחות שנאמרו לאחר תפלת מנחה או ערבית שנעשו תכופות בשנים האחרונות.

2. תיאור אותנטי זה נכתב בעזרת הרה"ח ר' צבי הירש ראסקין, שליח כ"ק אדמו"ר במונטריאול, שזכה לסייע בעבודה הק' ב'ועד הנחות בלה"ק' יחד עם אבי הכלה.

שידורין לא ידעו שיש להקביל מיו וזוהו מקבל את כולם כספר ענין ידוע ומראה ענין שיש להקביל... כך חזקו עיניו בחזרה אלול וזוהו להקביל או מניו ידעו.

1. ענין נוסף שיש לעודד אודותיו בחזרה אלול וזוהו 11: פסוקי ש"ק... 2. ענין נוסף שיש לעודד אודותיו בחזרה אלול וזוהו 11: פסוקי ש"ק... 3. ענין נוסף שיש לעודד אודותיו בחזרה אלול וזוהו 11: פסוקי ש"ק...

- 17) לית שישנו לה ר"ב יבג... 18) דא פרי פ' סביר... 19) ענין יד... 20) ענין יד... 21) ענין יד... 22) ענין יד... 23) ענין יד... 24) ענין יד... 25) ענין יד... 26) ענין יד... 27) ענין יד... 28) ענין יד... 29) ענין יד... 30) ענין יד...

מראה דף מההנחה, כפי שנכנסה אל הרבי

החלקים מההתוועדות שלא נכללו בשיחה המוגהת, יצאו ג"כ כ'הנחה בלתי מוגה', ומאוחר יותר נדפסו ב'התוועדיות'.

הרבי הי' מגיה את השיחה בעט או עיפרון. התיקונים של הרבי על ההנחה התמקדו בכל התחומים, ועד לפרטים הכי קטנים. היו ביאורים ועניינים חדשים שהרבי הוסיף בעת ההגהה, קטעים שהורה הרבי להשמיט, ואף תיקוני אותיות וסימני פיסוק. עד כדי כך עמל הרבי על הגהת השיחות.

דוגמא אחת מיני רבים לדיוק הרב של הרבי בכל אות, ניתן לראות בשיחה שלפנינו (הגהה 32). המניחים ציינו כמקור לר"ת של חודש אלול: "פע"ח שם". בהגהה השניה, כתב ע"ז כ"ק אדמו"ר בהדגשה: "30 הערות לפנ"ז!"

(שם' - כווננו המניחים להערה 4 בהנחה, בה צוין המ"מ המלא בפרי-עץ-חיים. בעקבות הערת הרבי תוקן המ"מ, ובשיחה כפי שנדפסה נכתב המ"מ המלא: "פע"ח שער

ר"ה פ"א).

הגהתו של הרבי הייתה מיוחדת בכך אשר כל אות הייתה באופן שלא חסר ולא יתיר. באם היה עמוד או שנים עליהם לא הוסיף הרבי הערות, סימן "וי" בצד העמוד, לאות אישור.

בשעות והימים בהם הייתה השיחה אצל הרבי, היו מחכים חברי ועד הנחות בלה"ק בכליון עיניים שהרבי יוציא את השיחה מוגהת. מני הכנסת השיחה אל הרבי ועד שהרבי הוציאה מוגהת, ה' זה בבחינת "היום הרת עולם!"

כשהוציא הרבי את השיחה, היה מתקבל טלפון שהשיחה מוכנה, ומיד היו אצים לקחתה. המניח היה עובר על כל הגהות הרבי, ומכניסם בגוף השיחה.

לאחר התיקונים, הייתה השיחה מוכנסת פעם נוספת אל הרבי, להגהה נוספת. אחר ההגהה הראשונה, היו המניחים מכינים את השיחה ב'צורת הדף' הסופית, כפי שהיא עתידה לצאת לאור (טור מוארך לאורך חצי העמוד), אך היו מותרים מקום בצדי העמוד להגהות הרבי. (ראה צילום)

רק לאחר שהוציא הרבי את השיחה בפעם השנייה, הייתה יוצאת לאור. (בשנים האחרונות השתנה הסדר, והרבי החל להגיה את השיחות רק פעם אחת).

צדיקים דומים לבוראם, ואמחז"ל: "אנא נפשי כתבית יהבית", ו"מכרתי תורת - כביכול נמכרתי עמה". כל ענין הגהות השיחות, והיגיעה העצומה שהכניס בכך הרבי, נוסף על אלפי השעות של אמירת השיחות והמאמרים, הינו בבחי' פלא עצום של דורנו - 'דור השביעי', שלא נמצא לו אח ורע במשך כל הדורות: אשר הרבי, מלבד השעות הרבות של אמירת השיחות, עמל בעצמו שעות ארוכות על הגהת כל שיחה ושיחה, בדיוק על כל אות ואות.

בס"ד. מנוחות שים ראה, מבהיח אלול התשמ"ו.

א. ענין של חודש אלול - המהפך כנסת קודש סוכות תשנ"א - אהרן חיים חסידים.
ב. חודש אלול - חודש תשובה וחיבה. חודש של חסד וחסד.
ג. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
ד. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
ה. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
ו. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
ז. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
ח. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
ט. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
י. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
יא. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
יב. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
יג. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
יד. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
טו. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
טז. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
יז. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
יח. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
יט. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
כ. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
כא. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
כב. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
כג. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
כד. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
כה. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
כו. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
כז. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
כח. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
כט. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
ל. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.

1. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
2. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
3. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
4. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
5. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
6. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
7. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
8. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
9. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
10. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
11. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
12. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
13. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
14. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
15. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
16. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
17. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
18. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
19. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
20. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
21. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
22. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
23. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
24. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
25. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
26. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
27. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
28. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
29. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.
30. חודש אלול - חודש של חסד וחסד. חודש של חסד וחסד.

(Handwritten notes and signatures in Hebrew, including 'הגהות' and 'שיחות')

מראה השיחה בהגהה השניה

עם השנים, קיבל הגהת שיחות ההתועדות צביון קבוע, ובכל שבוע ושבוע היו עושות את דרכן שיחות השבת האחרונה אל החסידים בכל מקומות מושבותיהם. את השיחות הגיה הרבי בשפת האידיש ובלשון הקודש - לסירוגין. בתפילה ותחינה להשי"ת, שתכף ומיד נזכה שיחדש ה' ימינו כקדם, ונשוב לשמוע תורה מפי רבינו, "שבענו בבוקר חסדך ונרננה ונשמחה בכל ימינו".

הגהה ראשונה

על שיחת ש"פ ראה תשמ"ו

- סעיף א' ב'הנחה' נכתב: חשבון נפש על כל השנה. כ"ק אדמו"ר תיקן: של כל השנה.
- סעיף ב' בהערה 4, נכתב ברשימת ה'הנחה': וסו"ל. כ"ק אדמו"ר פתח הר"ת וכתב: וס' הליקוטים.
- סעיף ג' בהערה 21, נכתב בהנחה: שהרי המילה הראשונה. כ"ק אדמו"ר העביר קו על המילים 'שהרי המילה', וכתב במקום: להעיר אשר ציווי המילה.

ב'הנחה' נכתב: כאשר ליבו אטום לגמרי. כ"ק אדמו"ר העביר קו על המילה לגמרי.

בהנחה נכתב: שאין צריך לזה נטילת ידים. כ"ק אדמו"ר לזה אפילו נטילת ידים ששורה עליהם רוח טומאה.

בהנחה נכתב: אינו שייך לענין של עבודה כלל. כ"ק אדמו"ר סימן למחוק המילה 'כלל'.

סעיף ד' בהערה 36, נכתב בהנחה: ענין שאינו שייך לתורה-הוראה, הלכה למעשה. כ"ק אדמו"ר העביר קו על המילים 'שייך ל... ולמעשה'.

ב'הנחה' נכתב: ענין זה הוא מיסודי הדת. כ"ק אדמו"ר העביר קו על המילה 'מיסודי', וכתב במקום: מעיקרי הדת.

כל העבודה, כולל עבודת החשובה, שכן, כאשר לכו אטום לגמרי, שנעשה כאן כו, חו, יאנו יכול לפתח לבו בשום אופן בעבודת ה'... אאי כו"ס החלה את ערלת הלב... שלא להיות שקוע בימינו דעלמא ואותו עוה"ו... ולהתפוך, פצמות מילה היא מהפצמות שנעשו לפני מ"ה.

שבו מרומם שעור לפני כללות הענין דמית (כולל) - ההכנה והקדמה נעשה לנשפע) - צריך להיות ענין המילה ויש לקשר ענין זה עם מ"ש הרמב"ם... מונע לרמוז החקיקת ונשר (כריה), ונרומחם מקי"ש דאלו"ה... ענין ושינוי משתכס ונרמיוס הקיצו מתרומתהס... וחורו בתשובה... היונו, שלכל לראש צריך לתעורר מהשני והתירמה כו, אלו התוכנים את האמת בהכלי הזמן כו... הכלי העתיזו בו (תוכן ענין המילה ברמותיו, דמרת הערלה), ורק לאחריו כן שייך הענין ד'חששו כמעשיכס וחורו בתשובה...'

ד, והנה, נוסף על ג' הקיין (תורה עבודה ונפח), תשובה ומילה (כל עניני העבודה) המרומים ברי"ה דאלו"ה. הרי גם ענין הנאות - הכלות השלימות דכל מעשיו ונבדוהינו - מרומם ברי"ה דאלו"ה.

לכל לראש - האמתה כייאת מהשית והאפי - לברוא, אשר, ענין זה הוא מלאים כדבר זה... אלא מותר ובמשה רבנו כו... כולל - התקשה והתמזיקה וצדקה כו... ישיבו שיש צדקה וחיך ומיד, כפי שמבקשים בתפלה המעירה גם כלל יום (כולל - שבת ויום טובים) - יתחווה ענינו שבוך לעיון... והתכלת יית ברכות (במי החולו) - מקריבים: את עצמ ווד עכך מתרה תעמיו... כי לישועתך קרינו כל יומיו, אשר, ע"י מקריבים ומתחרים את ביות משה צדקנו... (מקדובר כמיס בארובה).

- 24 לקי"ת דרומים לרה 30, מעי
- 25 אנרית שם לקי"ת דרומי, ת, ע"י, ולהעיר, שנס מילה כמשהו הוא כבי להחליש התאווה כו (מירי חיינ מעי)
- 26 שיהי' להספיק חילין סעיף
- 27 הלי השוכה עגה ר"ה
- 28 ואח לקי"ת חיי"ו צ' 129 שם ס"ע 300 אילין, ועוד
- 29 להניח ולקדיד דאח קטנ, אז כעגנוהו להקפיד דמירי אלו מוכי (במירי) תעני העין דרומי שיהי' כו (ד'ספדוקס) מן איז עפעס זמיו שפעס בעלשד, 'מין' וד'ק' ד' די גיט ניס פארשילן, ולא עעניו ר'חששו מעשיכס יס - כ' ב' החסודות משיבה הוא התהלה העיקר כו (ראח כמורם לקי"ת ס"ע 131)
- 30 שייך ארז'ו שם (מרויב ס"ע מרדכי: ס"ה) וראח חידס יס - י"א שנט
- 31 שכלו טו, א
- 32 שייך מרחייל ר"ה אלול
- 33 פני"ה שם
- 34 ישעי' סב, י, חוליס צו, א, שם קטנ, א, וראח מילכת בשלח טו, א, תחומא, יס, י ל"ס הושע רמו כ' ורוב כמדת ח"ג-נסט, ב' ססחים סטו, ב
- 35 כמורין צ, א, כמילתה פתיס
- 36 נגד'ו מוכן כייאת מהשית הרי"ה של כלבת (בולקין כמיס) - מוכין שזין הן שכן שד'י' לרמוז לכו ענין צדקה צדקה פצמות ויהיה חלמיש ויהיה חלמיש, ב' דאם שפיר הן שזין ב' לצדקה עפעס (קלן, שקלום ענין חסדי - לא בעלה אצלו לבניאם, יצין לא ראחה אלוקס זולקין) נרמיוס הלי השוכה פיה חיי - כמכילת לו, כ.
- 37 הלי מלסין ושייא, וראח ע"ה הלי השוכה שם חיי
- 38 הלי מלסין שם
- 39 ומקין ישכח ויהי הואי תלמן גם כמשהו יודו כל כו'ות אפעילת... אפלו שפנו כבוד נשנה חרוק'ט וביחוד חסדים כו' (ש"ז עורר) ארז'ו ארז'ו ספדי"ת ס"ב - כמכילת, כא, סעי' א - נמצא, 'מין' הרי"ך ישיבת ביאת צדמת ווד כו' - ע"ל עסקן דרומי
- 40 וראח מור'י תהלים מסוד' (כ'תצאח באבני - ע"ל ע"ל מרדכי טרעטא ספדי"ת ורובא כרי"ק ס"פ ס"ב) ורובא (הלכות) בודק הלי פהלי יס שכב וראח כיי לשוא"ה כמפדי"ת ויהי נכח הרמכ"ס) שיכליל חלקס נרין סוד ברית מסוד' ס"ע קדו, וראח מוכי קיסמ' (להערי"ה) ערך קדו' איתו טו, שירה חרופיס חרופיס ורמכ'.

א. ענינ' על חורש אלול - המתכנן בשבת קודש מברכים החדש' - הוא: חורש החשובה.

ב. להיות חורש האחרון וחדשי השנה, הרי זה הזמן המתאים לעשיית 'חשבון נפש' על כל השנה כולה, כדי לתקן ולהשלים את עניני העבודה וכל השנה כולה. ע"י עבודת החשובה, אשר זהו גם ההכנה המתאימה לכלות העבודה ושנה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולבריכה.

ג. ובמסות יורה - איתא בספרים שבראשי תיבות ד'אלול' - מרומים כל עניני העבודה:

'אלול' רית - איתא לרדו ושפתי לה"י - ערו מקלט, דקאי על ענין התורה, ד'ברו תורה קולטו'.

'אלול' רית - איתא לרדו ורדו ל"ה - קשר ותיבור "אני ע"וד"י (הקבי"ה) - ענין התפלה (עבודה), שהרי "תפלה הוא לי חיבור, כמו שפסלי אלוקים שפתחו"ל, ובמס' ש"וד"י מורה על ענין התאהבה - לית מולחנא כמולחנא דהימתא"ל.

'אלול' רית - איתא¹² ורעננו ומתנו לאבוינו"ל¹³ - גמילות חסדים, ונמצא שכתב "אלול" מ"מולח" כללות העבודה בני הקיין תורה עבודה (הפלה) וגמילות חסדים, שעליהם "העולם עומד"¹⁴ ו"העולם קיים"¹⁵. ונוסף לזה: היסוד וההקדמה לכל הגיל הר"ה ח"ה חשבון¹⁶, המרומם אף הוא ברי"ה ד'אלול - 'יומול' ה' אלוק' את לבבך ואת לבב (וידק"¹⁸).

ג. ויש לומר גם באופן אחר קצת:

חשובה - נרמזת גם ברי"ה ד'רא' לרדו ורדו ל"ה, "לית ליה קרוב אל ודרו בתשובה, ואז ודרו קרוב לחשבה מהבה"ל¹⁷ (שלימות החשבונות), ואילו הרי"ה ד'יומול (היא) את לבבך ואת לבב (וידק") - קאי (כמסמות הכתוב) על ענין המולח"ה.

והענין כזה:

כשם שמילה כמסמות היא המצוה הראשונה שבה מתחילה עבודתו של יהודי, ולא עוד, אלא שמתחיל כגיטתו ויש הקדושה הוא, כמכילת מילה¹⁸ - כן הוא גם במועד לענין המילה ברמותיו, המרת ערלת תלב"ה, שזוהי התחלה מרוק לשון הורה (תובי סג, פ. סו, א, סו) "כל שיהא יסמן מתברקאן מימא שיכנאח", מימא' ולא יבימא".

2) וראח לקי"ת מרחייל הלי יסין תעוררו, לית לארז'ול ע"ס (לנא כא, י"ג) וכבה נר' ורית יסין (והאם גם נואח'ה נרין (כר כו ס"ע צ"א ושתי"ס סע), נואח'ה ריש תקנא, סח"ס ארז'ה ע' 75 וכבי"ס

3) מספיקים כאן י.

4) לית, שנה'ה וסקל ע"ס, פגיח שרה ר"ה ס"א

5) כללות - קאי "עיי מקלט" על חורש אלול עצמו, שהיקביה בחסודו אנה חופן חורש אלול לכל מי שחוטא בחד השנה, שישכח או תשובה ויקבלוהו כו' (שעי המפסוקים שם, וראח כמרויב לקי"ת חיי"ו צ' 129 ח"ס' ו' צ"א אילין), אבל כמרויב יורה - קאי על עבודת ונחת, וכדי שיהא קולטין (במקום)

6) ולהעיר, כייאת אלו' מילה (משה) לרדו לקבל ליתת אחזונה" (מרויב - מרמדי' סעי' סוד, שמה מוכן כמרויב אלול ציל העפכה כלימד הורה - עיר ודודמת חסדאס לדותה אחרונה לב' ליתת ראשונה, יבסלי' לתשי" - (שמי'ר רמז"י)

66 מכות ג, א.

67 שיהי' ג, א.

68 עניניה ע"ס, ומספיקים שם, פגיח שם, אברודים ע"ה פהלי ר"ה, כיה איהא מתקני' ר"ה והכעביר, ור"ה שנת התשובה פ"ד (נסט, ב'), לקי"ת שישגנו לב, א, ל"ג, א.

69 אלו' למטל על משה אהרן, יריס תקנא

70 ונצ' ל, ח' וכמשי' ר"ה חומה ע"ט, ע"ר

71 חיי"ט טו, ב' חיי' טו, א.

72 חסידו ט, כב.

73 חיי' טפר ערנתו כמשי' איר, ויש תקנא"ה' כספ' כ' ארמיל

74 אבות ס"א מ"ב

75 ס' מ"ה

76 לחצי מלשון תול' (אבות פ"ד ס"ד) "השוכה מנשום מטיס" (השוכה לחותי' חרופיס משי'ס טי'ס), "השוכה או התעפס (כ' הוקיין) והן בשלימות, טי'ס מרמי"ס" (לקי"ת מכות ט, כב, ו' ספדי"ה ס"ב, א, ט) ו'.

77 ורמכ"ס ל, י.

78 כמשי' ע"ס, אברודים, כיה ור"ה שם.

79 כ"ס שם

80 יומא טו, סעי' אילין תיא, חיי' ורמכ"ס

81 ד' ארז'ו פ"ה, ע"ה, "השוכה או התעפס (כ' הוקיין) והן בשלימות, טי'ס מרמי"ס" (לקי"ת מכות ט, כב, ו' ספדי"ה ס"ב, א, ט) ו'.

82 עמ' התי"ת, (דנאב כמשי' ס"ס לך)

83 שיי' עורר' ארז'ה ערנתו (מס' ה')

84 וראח גם אנרית ס"ד, לקי"ת מרומי' ח' נר, לו, ד.

עריכת

דבריו

עריכת

עריכת

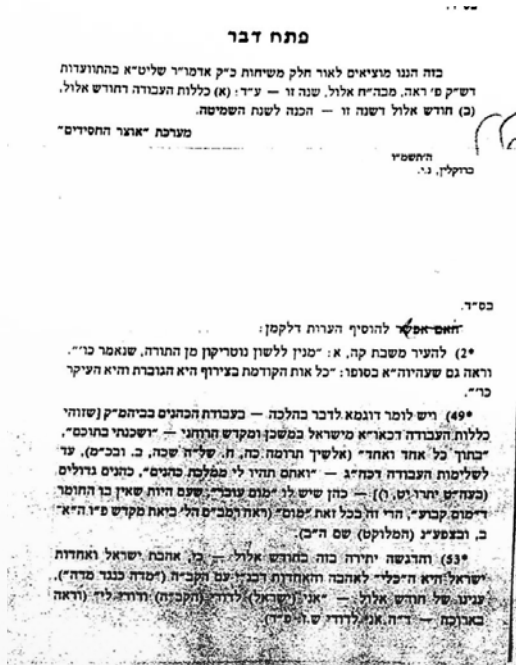
עריכת

הגהה שניה

על שיחת ש"פ ראה תשמ"ו

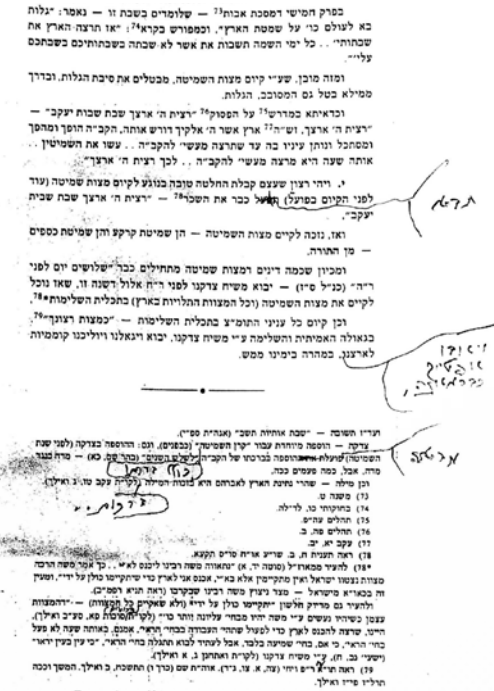
- בפתח דבר, כתב כ"ק אדמו"ר את התאריך: מוצש"ק ג' אלול.
- על שאלת המניחים: האם אפשר להוסיף ההערות דלקמן, העביר כ"ק אדמו"ר קו והשאיר המילים: להוסיף הערות דלקמן.

15 - המשך. בהמשך ההערה נכתב: ההוספה בצדקה (לפני שנת השמיטה) פועלת איתה הוספה. כ"ק אדמו"ר העביר קו על המילים פועלת איתה, וכתב במקום: מביאה הוספה.

בהערה נכתב: בברכתו של הקב"ה "לשלש השנים". אחר המילה 'הקב"ה' כ"ק אדמו"ר הוסיף: כולל ברכתו.

בהערה נכתב: שהרי נתינת הארץ לאברהם היא בזכות המילה (לקו"ת עקב טז, ג ואילך). כ"ק אדמו"ר הוסיף: 'ברכות...'. (הוראה למניחים לציין כמקור הנאמר בהערה, למסכת ברכות מ"ה; ולרש"י שם).

- סעיף י' בהנחה נכתב: תפעל כבר את השכר. כ"ק אדמו"ר סימן למחוק המילה 'תפעל', וכתב: תביא.
- בהנחה נכתב: יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו במהרה בימינו ממש. לאחר המילה 'לארצנו' הוסיף כ"ק אדמו"ר: וישובו שופטיך כבראשונה, במהרה בימינו ממש.

מתחילה עבודתו של יהודי. אחרי המילה 'יהודי' הוסיף כ"ק אדמו"ר כוכבית, וכתב: *) ואמחז"ל ( ) משה כמאן דמהילא דמ"א.

• בהנחה נכתב: ולהוסיף, שמצות מילה היא מהמצוות שנצטוו לפני מתן תורה. אחרי המילה 'שנצטוו' הוסיף כ"ק אדמו"ר בסוגריים (עוד).

• בהנחה נכתב: שבזה מרומז... כ"ק אדמו"ר הוסיף לפני מילים אלו: וי"ל.

• בהנחה נכתב: עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם. על המילה 'משנתכם' העיר: 'שי' והורה למניחים 'לברר ולהעיר' אופן הכתיבה המדויק ברמב"ם (ברוב דפוסים הרמב"ם כתוב 'משנתכם' בלי י', אבל בדפוסים החדשים שע"פ כת"י כתוב 'משנתכם' בתוספת י', וכך העירו ותיקנו בשיחה).

• בהנחה נכתב: שבהיותו ישן, אינו שייך לענין של עבודה. כ"ק אדמו"ר הוסיף כוכבית לאחר המילה 'עבודה', וכתב: אף שאדם מועד לעולם אפילו ישן (ב"ק.).

• סעיף ד'

• בהערה 34 ציינו המניחים (כמקור לר"ת של חודש אלול): פע"ח שם. וע"ז כתב כ"ק אדמו"ר: 30 הערות לפני"ז! ('שם' - כוונת המניחים להערה 4 בהנחה, בה צוין המ"מ המלא בפרי-עץ-חיים. בעקבות הערת הרבי תוקן המ"מ, ובשיחה כפי שנדפסה (הערה 38) נכתב המ"מ המלא: פע"ח שער ר"ה פ"א).

• בהערה 37, נכתב בהנחה: (ענין שאינו תורה הוראה, הלכה).
אחר המילה 'הלכה' הוסיף כ"ק אדמו"ר: לנו, וסימן סגירת הסוגריים.

• בהמשך ההערה נכתב: ולכן שלימות ענין השכר. כ"ק אדמו"ר סימן למחוק המילה 'לכן', וכתב: משא"כ, והוסיף קו מתחת למילה 'שלימות'.

• בהערה 43, ברשימת ההנחה נכתב: ועד"ז שתייתם מבארה של מרים. אחר המילה שתייתם הוסיף כ"ק אדמו"ר - מקף.

יש להוסיף, שענין הגאולה הוא (לא רק תחילת השלימות המעשית ועבודתו. אלא) גם חלק מהעבודה עצמה:³⁷
לכל לראש — האמונה בביאת המשיח והצפי לביאו. אשר ענין זה הוא מעיקרי הדת, וכפסיד הרמב"ם³⁸. כל מי שאינו מאמין בו (במלך המשיח) או מי שאינו מזהב לכיאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר (יסלל הספרים מלאים בדברי זה³⁹). אלא מורה ובמשה רבינו כו', כולל — הבקשה והתביעה והצנף בו שיבא משיח צדקנו חיפה ומיד. כפי שמקשים בחפלה העמדה נ"ס בכל יום (כולל — שבתות וימים טובים): יתחוויה עיניו כשיובן לעיון, ובחפלה י"ה ברכות (ביום החול)⁴⁰. — מקרימים: "את צמת דוד עבדך מהרה תצמיח... כי לישועתך קיינו כל היום". אשר ע"ז מקריבים וממריים את ביאת משיח צדקנו⁴¹ (כמורכב מ"ס באורכה).

ועוד — וגם זה ע"ק:
כדי שהעבודה בכל עניי התורה ומצוותיה תהיה כרעבי — צריך להיות האדם העובד במצב של גאולה היינו, גאולה מכל ענינים המכלכלים בו, ע"ד מאד⁴². י"ל נחתה התורה כו' אלא לאוכלי הפן. שלא היו להם מכלולים מעניני העולם. מכיון ש"אשילתם"⁴³ (כולל גם כל שאר צרכיהם) היתה מן הנוכח, י"לם מן השמים⁴⁴. שאין בו פסולת כו'⁴⁵ (ועד"ז ש"מלקח לא בלחה מעליך" — מכיון ש"עניי הנוכח היו שפין בכחותם ומהצמים אותם"⁴⁶).

ולכן, כאשר יהודי יודע וחושב ומתכוון כו' שמצב הגלות אינו אלא לייגע קטן⁴⁷ מלבד, ותיקף ומיד הבוא הגאולה האמיתית והשלימה — תהי' כל התעלות וההתחייבות רחשבת גלות אדם מפרייט לו לעבוד עבודתו מן המחה וסוב לבד, וממילא, ימלה להיות עבודתו באופן של גאולה, מנין הוצגת הגאולה התורה, ועד"ז ע"מלפ"ה תראה בחי"ד⁴⁸. (ומכאן, שהעבודה באופן של גאולה אינה בסחירה כלל לצ"י, בקשה והביעה. מקרב ולב עמוק כו'. לגאולה האמיתית והשלימה — שהרי ש"שטא שמצב הגאולה" כיוסם לשלימות העבודה האפשרית בזמן הזה אינו בעד כלל ויכלל לשלימות העבודה שהיא בגאולה האמיתית והשלימה (לא מבעי בטובע למצות שא"אש"ה ליקימן בזמן הזה, הקרבת הקרבת, שסופו ויובלתו וכו', אלא אמילו בטובע למצות שקימן גם בזמן הזה), ולכן, כיוון עם שלימות עבודתו באופן של גאולה מכל ענינים המכלכלים (מ"ס האקסיר בזמן הגלות), מצפה ומבקש וחובע כו' שתבוא הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, חיפה ומיד.]

37) וענין מ"ס שיטת המשיח הרי"ש של חלקה (בולקסן בנ"ס) — מכיון שאין זה רק שבו שיהי' לעירי לכוז (לכן שקיט תורה וישראל הל"ת) כי אם, ששבו זה ש"ן גם לעבודת עצמה (ל"ת) שליוות עני הש"י — לא נגלה אפילו לנביאים. מ"ן לא ראיה אל"קס וזלתי" נרמב"ם ה"ל חושבה ש"ת בזו — מכרית ל"י. כו'.
38) מ"ל ע"מלפ"ה וי"א, וראו גם ה"ל חושבה ש"ת ה"י. 39) ה"ל מל"ס ש"ס.
40) ומכיון ש"סין ה"י ה"י רואי לחקן גם כשבת ויר"ש כל ברכת אמצעות... אלא שפסיד מכור שבת ויר"ש לא התייחסות המ"ס כו' (נשי"ד אר"זי א"יה מסיח ס"ב — מכרית כו'. מ"ל) — נבגג, ש"סין ה"י"ת ש"י"ת ב"ת"א "את צמת דוד כו' — גם כשבת ויר"ש.
41) ראה מודש חול"ס סל"מ"ו ז' (בהרחאת אכע"ז — ע"ס), מודש שמשל ספ"י (נבא ברו"ק סוף ס"ב), והובא (להל"ס) ברוח ה"ל חול"ס ה"י ש"ב. וראה כ"י לשי"ת סק"ח ז' ו"ה וה"ב וה"ב"ס ש"מ"ל חול"ס ז' ו"ה ש"ב ב"ת ו"ת ה"י ק"ס, וראה ברו"ק ק"מ (להל"ס) ע"ד ק"ו את כו' ש"ת אש"ש חודש וכו'.
42) מכללה ר"ס כלה. ש"ס טו. ד. תעומת ש"ס כ. 43) ועד"ז ש"ח"ה, ובארה של מ"ס.
44) כלה ש"ד.
45) י"א צ"ת ש"ס. הובא בפרש"י ע"ת חוקת כו'. נ.
46) ע"ק ת. ד. ובפרש"י.
47) ל' ה"ב"ב — י"ש"י נ"ד. 1.
48) ברכת י"י. ע"י א.

בהגהות שבידנו חסר עמוד ה' מעלי ההגהה השניה, שלא הגיע לידנו. הגהות כ"ק אדמו"ר דלהלן צוינו ע"פ השוואה של עלי ההגהה הראשונה עם השיחה כפי שנדפסה אח"כ בספר השיחות

- סעיף ו' בהנחה: "שהרי משיח צדקנו יכול לבוא בעיצומו של יום השבת... (לא רק בשבת הבאה, פ' שופטים גו' בשערין "ואשיבה שופטין כבראשונה גו") וכן ר"ח אלול הבעל"ט, בשנה זו ממש".
- בשיחה כפי שנדפסה: '(ובמילא יהיה כן בשבוע ובשבת הבאה פ' שופטים גו' בשערין "ואשיבה שופטין כבראשונה גו") כולל ר"ח אלול...'
- סעיף ט', בהערה 72: בהנחה: צדקה - הוספה מיוחדת עבור "קרן השמיטה" (כבפנים), וגם: ההוספה בצדקה (לפני שנת השמיטה) מביאה הוספה בברכת הקב"ה כולל ברכתו "ל"שלוש השנים" (בהר שם, כא) - מדה כנגד מדה, אבל, כמה פעמים ככה.
- בשיחה שנדפסה: הערה 83, 'צדקה - כמפורש: "והשביעית תשמטנה ונטשתה ואכלו אביוני עמך" (משפטים כג, יא). וראה בפנים ע"ד הוספה מיוחדת עבור "קרן השמיטה", וגם: ההוספה בצדקה (לפני שנת השמיטה) מביאה הוספה בברכת הקב"ה כולל ברכתו "ל"שלוש השנים" (בהר שם, כא) - מדה כנגד מדה, אבל, כמה פעמים ככה.'
- בקטע האחרון של הערה זו - בנוגע למצות מילה - נוסף בשיחה המודפסת מראה מקום נוסף ל: סידור (עם דא"ח) שער בהמ"ז קיא, א ואילך.

סעיף ה' בהנחה - נכתב: מובן שמצד הציווי. כ"ק אדמו"ר סימן למחוק המילה 'שמצד', וכתב: ע"פ.

בהנחה נכתב: אשר עי"ז יתוסף. לפני המילה 'אשר', הוסיף כ"ק אדמו"ר: ובפרט.

בהערה 54, בהנחה נכתב: תכלית השלימות דתשובה "קץ מחילה וסליחה לישראל". כ"ק אדמו"ר סימן למחוק המילה 'קץ', וכתב: שלימות ה"קץ.

ח. המורס מכל האמור לעיל - בנוגע לפעול בעמנו כשבת מברכים חודש אלול - הרי זה הזמן המתאים לעורר ולעודד ולזרז אודות העבודה המיוחדת השייכת לחודש אלול, כאמור, חודש התשובה, ובפרטיות יותר - להוסיף ביום שאח וכו' על כל ג' הקיץ וזוהר עברה ונבט' בהקדמת החסידים (נלפ"ו - ענין המילה, וכן ענין הגאולה), כ"ל בארוכה.

ותוסף הענין יואהבת לרעך כמוך - (יכליל נדוד בתורה) - יש לפרסם דברים הנ"ל בכל מקום ומקום, אשר עי"ז יתוסף בכל הפעולות והפעלת התורה והיהדות, עד להפצת המשינות גם ב"חוצה" - על לחצה שאין מחוץ היסוד.

וכאמור, המשכת הברכה ותחנתה לכל זה, היא - ששבת מברכים חודש, ובוהספה מיוחדת בקביעות שנה זו⁵⁴ ששבת מברכים אלול כל שנה ראש - יראה אנכי שזמן לפנינו היום, היינו, שהעבודה בכל ענינים אלו היא באופן שראת שהקב"ה בכבודו והעצמו יצב עלינו, וזמן לו צדיקים אלו, יזכרנו עליו כו' אם נעבור כראוי⁵⁵.

ובפרטיות יותר:

יראה - עברה באופן של ראי, אנכי - כח ועזר מ"אנכי", אנכי מי שאנכי בחי' ולא אחסר בשם ולא אחסר בשם אוח וקוצא כלל⁵⁷.

יגות - כח ועזר באופן של נתינה, יכל הגותן בעין יפה הוא נותן⁵⁸.

ילפנינו - הנתינה היא באופן שקלט בפנימיות⁵⁹.

יחיים - בכל יום ויום משה, שהרי יכל מקום שנאמר היום הוא נצחו ולעולם גם היום הזה⁶⁰.

ההנחה יזוהר בכל זה - ע"פ המשל הוה⁶¹ ד"ה"ן בשרה, ש"יטאין לכל מי שרצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בכפר פנים ופוח ומראה פנים שחוקה לכולם... כך הענין צדיקים בחדש אלול יצאין להקביל אור פניו ית' בשרה.

ג. ת"י מעשית ועבודתו בכל הענינים האמורים - יתקבץ ומתקיים את הגאולה האמיתית והשלמה עלינו מידע דקנו.

שאן - יראה כל וכו' את פניו ה' אלוקיך - יום ודומם ירשת השבע - (לא רק יחלש עמיתים בשנה, אלא גם) יכל שבת וכל (ראש חודש)⁶¹, כמש"ל יחיי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפניו גו'.

החל משבת זו - שהיו משיח צדקנו יכול לבוא בעצמותו של יום השבת, ובפנים בזמן דרעוא דרעון (דרעורה גו'), הקטור עם הגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי, יגאלת יעקב אבינו⁶², ייעקב

56. לחיי משיח ב"ק מ"ח אדמו"ר (ל"י סט. כו.) אודות אופן ההנהגה בל"ג בעומר - יחלל ששבת מברכים ל"ג בעומר ל"ג האחרית של חודש אלול וכו' ויבין שנת לפרסם את הדברים, עד לפרסום בפרט - הרי זה וזוהר לחיות בכל יום ויום שבת.

57. יחיי' גם אבודים עם ישיבה לרעך ואלו אלפי רשעי' נ"ל, ע"י אהבת אהבתה של טאל, שהיא אהבת אהבתה של רשעי' הרי אלול - גאולה ושמחה.

58. קדושים יו' ית'.

59. יחיי' רשעי' גדולי' יחיי' עתה יחיי' נוסח אלול ועוד.

60. שור ענין בקביעות שנה זו - שישעור הכתובים רשעת מברכים אלול הוא סיום וזוהר חלקת יום הכיפורים, היינו, ששבת מברכים אלול לזכרון בשרה אודות עשיית יחיי' ויחיי' וזוהר - מבלת השלימות והשלמה של מילה ושלמות וקיימתי ורובים הרי' השבת שבת היום.

61. הוא השפ"א.

62. לקרית מרשנו ית' פגור.

63. לקרית מרשנו ית' פגור.

64. לקרית מרשנו ית' פגור.

65. לקרית מרשנו ית' פגור.

66. לקרית מרשנו ית' פגור.

67. לקרית מרשנו ית' פגור.

68. לקרית מרשנו ית' פגור.

69. לקרית מרשנו ית' פגור.

70. לקרית מרשנו ית' פגור.

71. לקרית מרשנו ית' פגור.

72. לקרית מרשנו ית' פגור.

73. לקרית מרשנו ית' פגור.

74. לקרית מרשנו ית' פגור.

75. לקרית מרשנו ית' פגור.

76. לקרית מרשנו ית' פגור.

77. לקרית מרשנו ית' פגור.

78. לקרית מרשנו ית' פגור.

79. לקרית מרשנו ית' פגור.

80. לקרית מרשנו ית' פגור.

81. לקרית מרשנו ית' פגור.

82. לקרית מרשנו ית' פגור.

83. לקרית מרשנו ית' פגור.

84. לקרית מרשנו ית' פגור.

85. לקרית מרשנו ית' פגור.

86. לקרית מרשנו ית' פגור.

87. לקרית מרשנו ית' פגור.

88. לקרית מרשנו ית' פגור.

89. לקרית מרשנו ית' פגור.

90. לקרית מרשנו ית' פגור.

91. לקרית מרשנו ית' פגור.

92. לקרית מרשנו ית' פגור.

93. לקרית מרשנו ית' פגור.

94. לקרית מרשנו ית' פגור.

95. לקרית מרשנו ית' פגור.

96. לקרית מרשנו ית' פגור.

97. לקרית מרשנו ית' פגור.

98. לקרית מרשנו ית' פגור.

99. לקרית מרשנו ית' פגור.

100. לקרית מרשנו ית' פגור.

שיחת ש"פ ראה תשמ"ו

ספר השיחות תשמ"ו, תורת מנחם - התוועדות

א. ענינו של חודש אלול - המתברך בשבת קודש מברכים החודשי - הוא: חודש התשובה?
 שכן, להיותו חודש האחרון דחדשי השנה, הרי זה הזמן המתאים לעשיית חשבון-נפש של כל השנה כולה, כדי לתקן ולהשלים את עניני העבודה דכל השנה כולה, עיי עבודת התשובה, אשר, זוהי גם ההכנה המתאימה לכל- לות העבודה דשנה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה.
 ב. ובפרטיות יותר - איתא בספרים שבראי-תיבות ד'אלול' מרומזים כל עניני העבודה:
 'אלול' ר"ת 'אנה' לידו ושמתי לך? - ערי מקלט, דקאי על ענין התורה, (בכפנים).
 ולהעיר, שבר"ח אלול, עלה (משה) להר לקבל לוחות אחרונות (סוד שמ - ממדריא פמי), שמה מוכן שבחודש אלול (שכל החודש ועדי - הרי בהר) ציל הוספה בלימוד התורה - עדי ובדוגמת הווספה דלוחות אחרונות לגבי לוחות ראשונות, בפלים לתשי"ח (שמריר רמ"ז).
 7) מכות י, א. וראה אהר"ת מסעי פ' אחיה ואילך.
 8) שה"ש ו, ג.
 9) שעה"ס עה"ט, ומשפטים שמ. פ'ת שמ. אבדרהם סדר תפלת ריה (בשם הדרשנים). ביח לטוא"ח סתקפ"א (ד"ה והעכ"ו). ר"ח שער התשובה פ"ד (קטו, ב). לקרית פרשתנו לב, א, לג, א. אלף למטה (על מטה אמרים) ר"ס תקפ"א. 11) יצא, ל, ח ובפרש"י, ת"יא תרומה עט, סע"ה. 12) ראה זח"ב נה, ב. ח"ג רסו, א.
 13) אסתר ט, כב.
 14) ספר עריצת הבושם, א"ר (ר"ס תקפ"א) בשם סי אמרכל, וראה לקרית פרשתנו (כה, ב): ב"ד להרבות בצדקה מריח אלול.
 15) אבות ס"א מ"ב.
 16) שם מ"ח.
 (*) דילוקים - ראה לקרית פרשתנו כה, ב.

כל ימי השמה השבות את אשר לא שבתה כשבוהוים בטהבם עלי...
 ומה מוכן, ע"י קיום מצות שמיטה. מטלים את סביב הגלות, וברוך שמלא ככל גם המסוכן. הגלות.
 וכראיתא במדרש¹ על הפסוק² ירצית ה' ארצך שבת שבות יעקב³ - ירצית ה' ארצך, ויש⁴ ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה, הקב"ה דמפן ומחנך ומסתכל ונותן עיניו בה עד שנתצה משה⁵ להקב"ה, עשו את השמיטין... אותה שעה היא טרצה מצוה להקב"ה... לכן רצית ה' ארצך.
 י. וזה רצון שעצם קבלת החלטה טובה בנוגע לקיום מצות שמיטה (עוד לפני הקיום כמעט) הביא כבר את השכל⁶ - ירצית ה' ארצך שבת שבות יעקב.
 ואז, נזכה לקיים מצות השמיטה - הן שמיטה קדמית והן שמיטה כספית - פן תארה.
 ומכיון שמה דיונים המצות שמיטה מתחילים כבר ששים יום לפני ר"ה (כ"ב ס"ד) - ובא משיח צדקנו לפני ר"ה אלול דשנה זו, שאו נזכר לקיים את מצות השמיטה (ובכל המצוות הללויות בארץ) בחלית השלימות.⁸
 וכן קיום כל עניני התמיצ בחלית השלימות - ימצאות רעיון⁹, כנאולה האמיתית והשלימה ע"י שמת צדקנו, ובא ונאלצנו לייקונו קוממיות לארצנו. וישבו, שוטטיר כבראשונה, כמחלה כמיטת מש.

85
 י"ג
 י"ד
 י"ה
 י"ו
 י"ז
 י"ח
 י"ט
 כ

הקב"ה יתקן עמנו יושר כח

90 ההלים ב"ח
 88 ההלים ט"ב
 87 יקב"א, ב'
 86 ראה תענית ה' ב' סודע א"ה מ"ס תקפ"א.
 85 הלידה במבול (מטה י"ד, א) מתנחה משה רבינו ליבם יא"י... פן יאמר משה רבינו משה נצטוו וישאל אין סתקפ"א אלא בא"י, אנא א"י אלא כ"י שהקטנו כולן על י"ד - והקטנו כולן על י"ד, ויקרא ולא שקיים כל המצוות - והעבודה עצמן כשהיה נעשים ע"י משה י"ד כש"י ענייתו הוא גם ככ"ה מ"ס תקפ"א - ע"ב וה' וי"ד ר"ח לומר, משק"ח וראת הוא המכ"ה, וכן ו"ד (מ"ו, ח, א, א) א"א, ו"ב, א. והק"ו א"ב, א, א, ו"א, א.
 וכן ו"ב (שם) א"י וי"ד, א.
 84 ראה תורת ר"י ר"ח נה, א, ב, ג, וכן אהר"ת סם נ"ד ו' חקפ"א, באה"ה דמ"ט ו'כ"ה ה"ח ו"י וי"ד.

- סעיף י': בהנחה נכתב: שופטיך כבראשונה. כ"ק אדמו"ר הוסיף הערה בשוה"ג, וכתב: 85) כבראשונה - כ' הדמיון למעליותא - שהרי אז יהיה ומלאה הארץ דעה וגו'.
- בהערה 83 כתבו המניחים לכ"ק אדמו"ר ש"הערה זו תוקנה קצתו." וע"ז כתב רבינו: וישיר כח.

ונוסף לזה: היסוד וההקדמה לכל הנ"ל הו"ע התשובה¹⁷, המרומזת אף היא בר"ת דאלול¹⁸ — (ומל"ה אלקיך) את לבבך ואת לבב (זרעך)¹⁹.

ג. ויש לומר גם באופן אחר קצת: תשובה — נרמזת גם בר"ת דאני לדודי ודודי לי²⁰, "להיות לבו קרוב אל דודו בתשובה, ואז דודו קרוב לקבל תשובה מאהבה"²⁰ (שלימות התשובה²¹), ואילו הר"ת ד(ומל"ה) את לבבך ואת לבב (זרעך) — קאי (כפשטות הכתוב) על ענין המילה²².

הענין בזה: כשם שמילה כפשטה היא המצוה הראשונה שבה מתחילה עבודתו של יהודי²³, ולא עוד, אלא שמתחלת כניסת גפשו וזקדושה היא... במצות מילה²⁴ — כן הוא גם בנוגע לענין המילה

ברוחניות, הסרת ערלת הלב²⁵, שזוהי התחלת כל העבודה, כולל עבודת התשובה, שכן, כאשר לבו אטום, שנעשה כאבן כו', ח"ו, אינו יכול לפתוח לבו בשום אופן בעבודת ה'²⁶, אא"כ יסיר תחלה את ערלת הלב, שלא להיות שקוע ב"מילי דעלמא ותאות עוה"ז"²⁷.

ולהוסיף, שמצות מילה היא מה-מצוות שנצטוו (עוד) לפני מ"ח,

— שהרי אע"פ שאין אנו מלין מפני שאברהם אבינו ע"ה מל עצמו ואנשי ביתו, אלא מפני שהקב"ה צוה אותנו ע"י משה רבינו שנמול כמו שמל אברהם אבינו ע"ה²⁸, מ"מ, מדגישים בברכה: "אשר קדשונו במצוותיו וצונו להכניסו בכריתו של אברהם אבינו"²⁹ —

וי"ל שבוה מרומז שעוד לפני כללות הענין דמ"ח (כולל) — ההכנה דהקדמת נעשה לנשמע) — צריך להיות ענין המילה.

ויש לקשר ענין זה עם מ"ש הרמב"ם³⁰ בנוגע לרמז דתקיעת שופר (בר"ה, ודוגמתו בתק"ש דאלול³¹) — "עורו ישנים משינתכם"³² ונרדמים הקיצו מתר-דמתכם... וחזרו בתשובה", היינו, שלכל לראש צריך להתעורר מהשינה וה' תרדמה כו', אלו השוכחים את האמת

(17) להעיר מלשון חז"ל (אבות פי' מ"ו) תשובה ומעשים טובים (תשובה תחלה ואח"כ מעשים טובים) — שעי' התשובה אזי המעשים (דג' הק"ו) הם בשלימות, טובים ומאירים (לקריאת מטות פ"ב, א. שמע"צ פה, א. שה"ש י, ג).
(18) נצבים ל, ו.
(19) כה"ה"ש ע"ה"פ. אבודתה, ביח וריח שם.
(20) לק"ת פרשתנו יט, א. לג, ד.
(21) יומא פו, סע"א ואל"ך. תניא פ"ו. ובכ"מ.
(22) להעיר אשר ציוו"ה המילה הראשונה — הוא ע"ד המילה דאברהם אבינו, ומעין זה בכל ברית מילה, שהיא בריתו של אברהם אבינו (כדלקמן בפנים) — והיא הייתה (גם) ע"י הקב"ה, כמ"ש (נחמ"ט, ח) וברכות עמו הברית (והבא בפרש"י ס"פ לך).
(23) ואמחזיל (ע"ז כו, א) אשה כמאן דמהילא דפ"א.
(24) שו"ע אדה"ז או"ח בתחלתו (סו"ט).

בהבלי הזמן כו', הבלי העוה"ז כו' (תוכן ענין המילה ברוחניות, הסרת הערלה), ורק לאחריו כן שייך הענין ד"חפשו במע"י שכם וחזרו בתשובה"³³.

[ודוגמתו בעבודה דכל יום — שעוד לפני כל ענין של עבודה, אפילו אמירת "מודה אני לפניך" (שאינו צריך לזה אפילו נטילת ידים ששורה עליהם רוח טמאה³⁴), צריך להיות תחלה במצב ד"יעור משנתו", כמוכין וגם פשוט, שב"היותו ישן, אינו שייך לענין של עבודה³⁵].

ד. והנה, נוסף על ג' הקוין (תורה עבודה וגמ"ח), תשובה ומילה (כל עניני העבודה) המרומזים בר"ת ד"אלול", הרי גם ענין הגאולה — תכלית השלימות דכל מעשינו ועבודתינו — מרומז בר"ת ד"אלול":

"אלול" ר"ת "אשירה³⁶ לה' ויאמרו לאמר³⁷" (או "לה' ויאמרו לאמר אשירה³⁸) — בשירת הים, אשר, בשירה זו נרמזת גם השירה דלעתיד לבוא, "שיר חדש"³⁹, כמארז"ל⁴⁰ "אז ישיר, שר

(33) להעיר מלקריד (ח"א קטו, א) שבנוגע לתקיעות דחודש אלול מזכיר (בפירוש) רק הענין ד"עורו ישנים כו'" (פארוואס מעו אזי עפעס אזוי שפעט געשלאפן, מען דארף די צייט ניט פארשלאפן), ולא הענין ד"חפשו במעשיכם כו'" — כי ההתעוררות מהשינה הוא ההתחלה והעיקר כו' (ראה בארוכה לק"ש שם ע' 131).

(34) שו"ע אדה"ז שם (מהדו"ב ס"ו, מהדו"ק ס"ה), וראה "היום יום" — י"א שבט. קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"יא, ובהערות שם.
(35) אף שאדם מועד לעולם אפילו ישן (ב"ק כו, סע"א וש"ג).
(36) בשלח טו, א.
(37) שו"ע האריז"ל ר"ח אלול.
(38) פע"ח שער ר"ה פ"א.
(39) ישיע מכו"י, תהלים צו, א. שם קמט, א. וראה מ"כילתא בשלח טו, א. תנחומא שם י' י"ג יתקוע רמ"ז. הובא בתוד"ה ה"ג ונאמר — פסחים קטו, ב.
(40) סנהדרין צ"א, ב. מ"כילתא ע"ה"פ.

לא נאמר אלא ישיר", לשון עתיד. ויש להוסיף, שענין הגאולה הוא (לא רק תכלית השלימות דמעשינו ועבו-דתינו, אלא) גם חלק מהעבודה עצמה⁴¹:

לכל לראש — האמונה בביאת המשיח והצפי' לבואו, אשר, ענין זה הוא מעיקרי הדת, וכפס"ד הרמב"ם⁴²: "כל מי שאינו מאמין בו (במלך המשיח) או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר (שכל הספרים מלאים בדבר זה"⁴³), אלא בתורה ובמשנה רבינו כו', כולל — הבקשה והתביעה והצעקה כו' שיבוא משיח צדקנו תיכף ומיד, כפי שמבקשים בתפלת העמידה ג"פ בכל יום (כולל — שבתות וימים טובים); ותחזינה עינינו בשוכך לציון, ובתפלת י"ח ברכות (בימי החול"⁴⁴) — מקדימים: "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח... כי לישועתך קוינו כל היום", אשר, עי"ז מקרבים וממהירים את ביאת משיח צדקנו⁴⁵ (כמדובר כמ"פ בארוכה).

(41) ועפ"י מובן שביאת המשיח הו"ע של הלכה (כדלקמן בפנים) — מכיון שאין זה רק שכר שיהי' לעתיד לבוא (ענין שאינו תורה-הוראה, הלכה לנו), כי אם, ששכר זה שייך גם לעבודה עצמה (משא"כ שלימות ענין השכר — לא נתגלה אפילו לנביאים, עין לא ראתה אלקים וולת"ך (רמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ז — מברכות לד, ב)).
(42) הל' מלכים רפ"א. וראה גם הל' תשובה שם ה"ו.
(43) הל' מלכים שם.
(44) ומכיון ש"מן הדיון ה"י ראוי לתקן גם בשבת ויר"ט כל ברכות אמצעיות... אלא שמפני כבוד שבת ויר"ט לא הטריחוהו חכמים כו'" (שו"ע אדה"ז או"ח סרס"ח ס"ב — מברכות כא, סע"א) — נמצא, ש"מן הדיון שייכת ברכת "את צמח דוד כו'" גם בשבת ויר"ט.
(45) ראה מדרש תהלים מומור יז (בהוצאת באבער — ע' סד). מדרש שמואל ספלי"א (והבא ברד"ק סוף ש"ב), והובא (להלכה) ברוקח הל' תפלה ס"י שכ"ב. וראה כ"י לטו"א"ח ספס"ח (ד"ה וכתב הרמב"ם) משיבלי הקטק (דיון סדר ברכת המזון ס"י

ועוד — וגם זה עיקר:

כדי שהעבודה בכל עניני התורה ומצוותיה תהי' כדבעי — צריך להיות האדם העובד במצב של גאולה, היינו, גאולה מכל ענינים המבלבלים כו', ע"ד מארזיל⁴⁶, "לא ניתנה התורה כו' אלא לאוכלי המז", שלא היו להם בלבולים מעניני העולם, מכיון ש"אכילתם" (כולל גם כל שאר צרכיהם) היתה מן המוכן, "לחם מן השמים", שאין בו פסולת כו'⁴⁹ (ועד"ו "שמלחך לא בלתה מעליך" — מכיון ש"ענני הכבוד היו שפין בכסותם ומגהצים אותם"⁵⁰).

ולכן, כאשר יהודי יודע וחושב ומתבונן כו' שמצב הגלות אינו אלא ל"רגע קטן" בלבד, ותיכף ומיד תבוא הגאולה האמיתית והשלימה — הרי כל ההעלמות וההסתרים דחשכת הגלות אינם מפריעים לו לעבוד עבודתו מתוך שמחה וטוב לבב, ובמילא, יכולה להיות עבודתו באופן של גאולה, מעין ודוגמת הגאולה העתידה, וע"ד "עולמך" תראה בחיידך⁵³.

[ומובן, שהעבודה באופן של גאולה אינה בסתירה כלל לצפי, בקשה

ותביעה, מקרב ולב עמוק כו', לגאולה האמיתית והשלימה — שהרי פשיטא שמצב ה"גאולה" ביחס לשלימות העבודה האפשרית בזמן הזה אינו בערך כלל וכלל לשלימות העבודה שתהי' בגאולה האמיתית והשלימה (לא מבעי בנוגע למצוות שאי-אפשר לקיימן בזמן הזה, הקרבת הקרבנות, שמיטין ויובלות וכו', אלא אפילו בנוגע למצוות שקיומן גם בזמן הזה)⁵⁴, ולכן, ביחד עם שלימות עבודתו באופן של גאולה מכל ענינים המבלבלים (וכפי אפשרי בזמן הגלות), מצפה ומבקש ותובע כו' שתבוא הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, תיכף ומיד].

ה. המורם מכל האמור לעיל — בנוגע לפועל:

בעמדנו כשבת מברכים חודש אלול⁵⁵ — הרי זה הזמן המתאים לעורר ולעודד ולורז אודות העבודה המיוחדת השייכת לחודש אלול. כאמור, חודש התשובה, ובפרטיות יותר — להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל ג' הקורן דתורה עבודה וגמ'ה, בהקדמת התשובה (ולפניו —

54) ויש לומר דוגמא לדבר בהלכה — בעבודת הכהנים בביהמ"ק [שזוהי כללות העבודה דכא"א מירשאל במשכן ומקדש הרוחני — ושכנתו בתוכם], בתוך כל אחד ואחד (אלשיך תרומה כה, ת. שליה שכה, ב. ובכ"מ), עד לשלימות העבודה דכה"ג — ראתם תהיו לי ממלכת כהנים, כהנים גדולים (בעה"ט יתרו יט, ו) — כהן שיש לו. מום עוברי, שעם היות שאין בו החומר דמום קבוע, הרי זה בכל זאת, מומי (ראה רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"י ה"א, ב. ובצפ"ע (המלוקט) שם ה"ב). 55) להעיר משיחת כ"ק מוח אדמירי (לקריד שם קטו, ב) אדות אופן הנהגה בליבאוויטש — שהתל משבת מברכים אלול הורגשה כבר האווירה של חודש אלול וכו'. ומכיון שצוה לפרסם את הדברים, עד לפרסום כדפוס — הרי זו הוראה לדורות, בכל זמן ובכל מקום.

ענין המילה), וכן ענין הגאולה⁵⁶, כנ"ל בארוכה.

ומובן, שע"פ הציווי, "ואהבת לרעך כמוך"⁵⁷ ("כלל" ⁵⁸ גדול בתורה") — יש לפרסם דברים הנ"ל בכל מקום ומקום, ובפרט אשר ע"י יתוסף בכל הפעולות דהפצת התורה והיהדות, עד להפצת המעיינות גם ב"חוצה", עד לחוצה שאין מחוץ הימנו.

וכאמור, המשכת הברכה ונתינת-כח לכל זה, היא — בשבת מברכים החודש, ובהוספה מיוחדת בקביעות שנה זו⁶⁰ ששבת מברכים אלול חל בפ' ראה — "ראה אנכי נתן לפניכם היום", היינו, שהעבודה בכל ענינים אלו היא באופן שרואה שהקב"ה בכבודו ובעצמו "נצב עליו", ונתן לו ציוויים אלו, "ומביט עליו כו' אם עובדו כראוי"⁶¹.

ובפרטיות יותר:

"ראה" — עבודה באופן של ראי',

56) ראה גם אבודרהם שם. ובא לציון גואל ולשבי (ישעי נט, כ), שתי אותיות אחרינות של גואל, ושתי אותיות ראשונות של ולשבי, הרי אלול — גאולה ותשובה.

57) קדושים יט, יח. 58) תוי"ט ופרשי עה"פ. יליש עה"פ (רמז תריג), ועוד.

59) והדגשה יתירה בזה בחודש אלול — כי, אהבת ישראל ואהדות ישראל היא ה"כל" לאהבה והאחדות דבני עם הקב"ה (מדה כנגד מדה"), ענינו של חודש אלול — אני (ישראל) לדודי (הקב"ה) ודודי לי (וראה בארוכה ד"ה אני לדודי ש.ו. פ"ד).

60) עוד ענין בקביעות שנה זו — ששיעור הרמכים דשבת מברכים אלול הוא סיום וחותם הלכות יום הכיפורים, היינו, שבשבת מברכים אלול לומדים בתורה אדות עבודת יוה"כ"פ, וסיומה וחתימה — תכלית השלימות דחשובה, שלימות ה"ק מצילה וסליחה לישראל (רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ז).

61) תניא רפמ"א.

"אנכי" — כח ועזר מ"אנכי", "אנכי מי שאנכי"⁶². . בחי' דלא אתפס בשם ולא אתרמיז בשום אות וקוצא כלל⁶³,

"נותן" — כח ועזר באופן של נתינה, "כל הנותן בעין יפה הוא נותן"⁶⁴,

"לפניכם" — הנתינה היא באופן שנקלט בפנימיות⁶²,

"היום" — בכל יום ויום ממש, שהרי "כל מקום שנאמר היום הוא נצחי ול-עולם גם היום הזה"⁶⁵.

והדגשה יתירה בכל זה — ע"פ המשל הידוע⁶⁶ ד"מלך בשדה", ש"רשאיין (ויכוליין)⁶⁷ כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות וכולם . . כך הענין ע"ד"מ בחודש אלול יוצאין להק-ביל אור פניו ית' בשדה".

ו. וע"י מעשינו ועבודתנו בכל הענינים האמורים — מקריבים ומ' מהירים את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו,

שאז, "יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך" — סיום וחותם פרשת השבוע — (לא רק "שלוש פעמים בשנה", אלא גם) "בכל שבת ובכל (ראש) חודש"⁶⁸,

62) לקו"ת פרשתנו יח, סע"ד.

63) לקו"ת פינחס פ, ו. וראה זח"ג יא, א. רנו, ב.

64) רמב"ם הל' מכירה פכ"ה היד (מביב סה, א).

ה' זכ"י ומתנה פ"יא הביב (מביב עא, סע"א). ועוד.

65) לקו"ת ריש פרשתנו (וראה הנסמך בציוני המ"ם — הרצאת תשד"מ).

66) לקו"ת פרשתנו לב, ריש ע"ב. מאמרי אדה"ע על פרשיות התורה פרשתנו ע' תתכה. ובכ"מ.

67) הוספת כ"ק מ"ה אדמירי בסד"ה לך אמר לבי השי"ת (נדפס בסד"ה השי"ת ע' 167. השי"ת ע' 285).

68) ראה פס"ר פ' שבת ורי"ז. יליש ישעי רמז תקג, שם בסופו. יליש תהלים רמז תשמא. רוקח הל' ר"ח ס"ר רכט.

כמש"נ⁶⁶ "והי מידי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני גו"⁶⁷.

החל משבת זו — שהרי משיח צדקנו יכול לבוא בעיצומו של יום השבת, ובפרט בזמן דרעוא דרעוין (ודסעודה הג')⁶⁸. הקשור עם הגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי, "נחלת יעקב אביך"⁶⁹, כיעקב שקראו בית"⁷⁰ (ובמילא יהי כן בשבוע ובשבת הבא, פ' שופטים גו' בשערי, "ראשיבה שופטין כבראשונה גו"⁷¹), כולל ר"ח אלול הבעל"ט, בשנה זו ממש.

* * *

ז. ענין נוסף שיש לעורר אודותיו בחדש אלול דשנה זו:

מכיון ש.קרבנה שנת השבע שנת הש' מיטה" — כלשון הכתוב בפרשת השבוע"⁷² — יש לעורר ולעודד ולזרז אודות כל ההכנות הדרושות לקיום מצות השמיטה בארצנו הקדושה, אשר, כמה פרטי דינים מתחילים כבר, "שלושים יום לפני ר"ה"⁷³, כלומר, בר"ח אלול.

ומכיון שקיום מצות השמיטה כרוך עם הוצאות כספיות כו' — כדאי ונכון שכארי"א יתרום מממונו, בהקדם האפשרי, ל"קרן השמיטה", אשר, עיי'

נכלל גם הוא ב"שומרי שביעית", גבורי כח עושי דברו לשמע בקול דברו"⁷⁴.

ח. ענין נוסף הקשור עם שנת השמיטה — בנוגע לשמיטת כספים (בפרשת השבוע"⁷⁵) — שנוהגת גם בזמן הזה (מדברי סופרים) הן בארץ ישראל והן בחוץ-לארץ"⁷⁶.

אודות התקנה ד"פרוזבול" (כשראה הלל הזקן שנמנעו מלהלוות זה את זה ועוברים על הכתוב בתורה"⁷⁷ השמר לך פן יהי דבר גו"⁷⁸) — כותב רבינו הזקן בשו"ע"⁷⁹: "כל ירא-שמים יחמיר לעצמו לעשות פרוזבול שהוא דבר שאין בו הפסד, וקל לתקן, לקבץ ג' אנשים כשרים שהם ב"ד, ולומר להם הריני מוסר לכם כל חובות שיש לי שאגבה אותם כל זמן שארצה". וממשך"⁸⁰. וזמן הפרוזבול הוא ככתחלה בסוף הששית, לפני ר"ה של שביעית"⁸¹.

ובהתאם לכך — מצוה לפרסם בכל מקום ומקום אודות התקנה דעשיית פרוזבול, כאמור, לפני ר"ה של שביעית".

וכדאי גם להוסיף ולהציע, אשר, מכיון שהזמן המתאים לכך הוא בערב ר"ה (שהרי אם יקדים את הפרוזבול כמה ימים לפני ר"ה, לא יועיל הפרוזבול על

75) תהלים קג, כ. תנחומא ר"פ ויקרא. ויקר שם.
76) טו, א ואילך.
77) רמב"ם שם פ"ט ה"ג. שריע אדה"ז חו"מ הל' הלואה סל"ד.
78) רמב"ם שם ה"טו. שריע אדה"ז שם.
79) שם סל"ה.
80) שם סל"ז.
81) שאף ששביעית אינה משמטת אלא כסופה, שנאמר מקץ שבע שנים תעשה שמיטה, י"א שמשנכנסת שנת השביעית אסור לתבוע חוב כו' (שם).

ההלוואות שלאח"ז) — טוב ונכון לעשות את הפרוזבול מיד אחר התרת נדרים, כשמוזמנים לפניו בלאה"כ ג' אנשים כשרים שהם ב"ד.

ט. ויש להוסיף, שמצות השמיטה"⁸² קשורה גם עם הגאולה"⁸³:

בפרק חמישי דמסכת אבות"⁸⁴ — שלומדים בשבת זו — נאמר: "גלות בא לעולם כו' על שמיטת הארץ", וכ' מפורש בקרא"⁸⁵: "אז תרצה הארץ את שבתות". . . כל ימי השמה תשבות את אשר לא שבתה בשבתותיכם בשבתכם עלי".

ומזה מובן, שע"י קיום מצות הש' מיטה, מבטלים את סיבת הגלות, ובדרך ממילא בטל גם המטובב, הגלות.

82) שמיטת קרקע, ומהו מובן גם בנוגע לשמיטת כספים — שהרי, בשתי שמיטות הכתוב מדבר, אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים" (מו"ק ב, ס"עב. ושי"ג). היינו, שדומות זו לזו.

83) להעיר, שבשמיטה מודגשים (מלבד ענין הגאולה) גם שאר הענינים המרומזים בר"ת דאלול: שנת השמיטה היא "שבת לה" (בהר כה, ד), גם עובדי האדמה כאשר ישבתו בשנה היא יתעוררו לדרוש את ה" (ספורנו עה"ט) — תפלה (וגם לימוד התורה),

תורה — כי תורה ושבת (שבת לה"י) היינו הך (ראה תרי"א יתרו ע, ג. ויקהל פח, א ואילך), ועד"ז תשובה — "שבת אותיות תשבי" (אגדה"ת ספ"י), צדקה — כמפורש: "והשביעית תשמטנה ונטשתה ואכלו אביוני עמך" (משפטים כג, יא). וראה בפנים ע"ד הוספה מיוחדת עבור "קרן השמיטה". וגם: ההוספה בצדקה (לפני שנת השמיטה) מביאה הוספה בברכתו של הקב"ה, כולל ברכתו. לשלש השנים" (בהר שם, כא) — מדה נגד מדה, אבל, כמה פעמים ככה,

וכו מילה — שהרי נחנית הארץ לאברהם היא בזכות המילה (בברכות מ, ס"ע"ב (ובפרשי"). לקרית עקב טו, ג ואילך. סידור (עם דא"ח) שער בהמ"ז קיא, א ואילך).

84) שנה ט.
85) בחוקותי כו, לד-לה.

וכדאיתא במדרש"⁸⁶ על הפסוק"⁸⁷ "רצית ה' ארצך שבת שבות יעקב" — "רצית ה' ארצך, זש"ה"⁸⁸ ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה, הקב"ה הופך ומהפך ומסתכל ונותן עיניו בה עד שתרצה מעשי להקב"ה . . . (נשו את השמיטין . . . אותה שעה היא מרצה מעשי להקב"ה . . . לכך רצית ה' ארצך".

י. ויהי רצון שעצם קבלת החלטה טובה בנוגע לקיום מצות שמיטה (עוד לפני הקיום בפועל) תביא כבר את השכר"⁸⁹ — "רצית ה' ארצך שבת שבות יעקב",

ואז, נזכה לקיים מצות השמיטה — הן שמיטת קרקע והן שמיטת כספים — מן התורה,

ומכיון שכמה דינים דמצות שמיטה מתחילים כבר, "שלושים יום לפני ר"ה" (כנ"ל ס"ז) — יבוא משיח צדקנו לפני ר"ח אלול דשנה זו, שאז נוכל לקיים את מצות השמיטה (וכל המצוות התלויות בארץ) בתכלית השלימות"⁹⁰,

86) תהלים עה"פ.
87) תהלים פה, ב.
88) עקב יא, יב.
89) ראה תענית ח, ב. שריע אר"ח סר"ס תקע"א.
90) להעיר ממאריז"ל (סוטה יד, א). נתאוה משה רבינו ליכנס לא"י . . . כך אמר משה הרבה מצוות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בא"י, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי" — יתקיימו כולן על ידי דייקא (ולא שאקיים כל המצוות) — דהמצוות עצמן כשהיו נעשים ע"י משה יהיו מבחי" עליונה יותר כו" (לקרית סוכות פא, ס"ע"ב ואילך). ויש לומר, שמעין זה הוא גם בכארי"א מישראל — מצד ניצוץ משה רבינו שבקרבו (ראה תניא רמ"ב). וע"ד משיג (אחרי יח, ה). אשר יעשה אותם האדם (כארי"א מישראל), שהאדם ערשה אותם להיות מצוות" (לקרית שה"ש ב, א. וראה לקרא להה"מ גה. א. אר"ת להה"מ לה, ג"ד), וכמ"ש (ר"פ בחוקותי)

יומן חודש מנחם-אב ה'תשמ"ו

נכתב ע"י אבי הכלה הרב מרדכי
מישולבין, בימי לימודיו בבית חיינו-770

וכן קיום כל עניני התומצ בתכלית השלימות — כמצות רצונך"י, בגאולה האמיתית והשלימה עיי משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, וישובו „שופטיך כבראשונה"י, במהרה בימינו ממש.

ועשיתם אותם — אתם כתיב" (זחיג קיג, א. לקי"ת שם).

להעיר גם מהקשר לפרשת ראה — ע"פ הידוע (לקי"ת ואתחנן ג, א ואילך) שרצונו של משה רבינו להכנס לארץ הי כדי לפעול שתי העבודה בכחי הראי, אלא, שבאותה שעה לא פעל בחי הראי, כי אם, בחי שמיעה בלבד, אבל לעתיד לבוא תתגלה בחי הראי, כי עין בעין יראוי (ישעי' נב, ח), עיי משיח צדקנו.

91) ראה תוי"ת ר"פ ויחי (צה, א, צו, ג"ד). אוה"ת שם (כרך ו) תתשכח, ב ואילך. המשך וככה תרליז פי"ז ואילך.

92) כבראשונה — כ"ז הדמיון למעליותא — שהרי אז יהי ומלאה הארץ דעה גר.

יומן חודש מנחם-אב תשמ"ו בבית חיינו

יומן אותנטי מחודש מנחם-אב ה'תשמ"ו שכתב בשעתו אבי הכלה הרב מרדכי שי' מישולבין, שזכה ללמוד באותה שנה בבית חיינו כתלמיד בשנת ה'קבוצה', ובא בזה בפעם הראשונה בדפוס - לזכות החתן והכלה שי'.

הרשימות נכתבו כיומן פרטי של אבי הכלה, בכדי לתעד את הימים המיוחדים בבית חיינו. בדיעבד, זכה הוא להיות "חי להחיות", ורבים באה"ק זכו 'לחיות' סביב אווירת התקופה ב770 הודות ל'מכתביו-יומניו', שצילם ושלח לידידו הרב מני וואלף שי', דרכו נחשפו אליהם חסידים רבים. היומן נכתב בשפה קולחת, ותיאר את ההתרחשויות בבית שבו חיים באופן ייחודי, חי ומרתק, ש'הדביק' את הקורא.

חלק היומן המתפרסם בזה, הינו תדפיס מתוך הספר-יומן המלא משנת תשמ"ו שעתיד לצאת לאור אי"ה.

יום רביעי, ראש חודש מנחם אב

10:10 הרבי הגיע מביתו ונכנס לחדרו. תיכף אחר כך נכנסו לגן עדן התחתון שליח ממנייסוטה ונלוו אליו 3 גברים ו-3 נשים - ביניהם כאלו הקשורים לשלטון אותה המדינה. הפמליה עושה את דרכה לארצנו הק' ועל הדרך באו לבקש את ברכתו של הרבי. בצאתם, הורה להם השליח שלא יספרו כלום לציבור. זה רק חיזק את הסקרנות שלנו...

כותב היומן ה' מרדכי מישולבין בימי שהותו אצל הרבי, ה'תשמ"ו

עוד נראים בתמונות, התמימים דאז (רשימה חסרה): אלי' וואלף, רפאל לרר, אשר פרקש, מרדכי פרקש, לוי פלוטקין, זלמן גורליק, יצחק גולדשמיד, חיים בכר, לוי"צ הרטמן, יוסף קרטיק, ברוך מרגליות, משה דוד כהן, זלמן ליבעראון, מי"מ אייברהמס, אליעזר ליווי (ע"ה), זושא וואלף (בר"ם), בנימין וואלף (פינלנד), לוי וואלף (בר"א), צבי הירש גורארי' (בר"ם) הרה"ח: מני וואלף, דוד גורעוויטש, עוזי פלטיץ, פסח ריבר (ע"ה).

3:17 הרבי נכנס לתפילת מנחה.

8:50 הרבי נכנס לתפילת ערבית. לאחר התפילה הרבי לא עודד את השירה. - נכנסנו ל'תשעת הימים'!

9:00 החלה אסיפה דחופה של הרבנים עם הנהלת הישיבה. האסיפה נמשכה כשעה וחצי, בחדר ההנהלה.

9:40 הרבי נסע לביתו.

בכל שנה, יערכו גם השנה 'סיומים' מידי יום ביומו. הם נאמרים ברמקול ומשודרים גם ברדיו. - כל דיכפין יכול להאזין.

בימים אלו יוצא לאור הספר 'חידושים וביאורים בהלכות בית הבחירה להרמב"ם'. - זהו ספר שמלוקט בו משיחותיו הק' של הרבי בעניני בית הבחירה.

הערב חתמו הרבנים פס"ד בקשר לבחירות לוועד השכונה ולוועד הקהילה (כזכור - כרצון כ"ק אד"ש בהתוועדות דש"ק).

•

יום חמישי, ב' מנחם אב

10:10 הרבי הגיע מביתו ונכנס לחדרו. אחר כך יצא לקריאת התורה, ובדרכו - כדרכו בק' - חילק לילדים מטבעות לתיתם (או חילופיהן) בקופת הצדקה.

11:20 הרבי נסע למקוה.

11:51 הרבי חזר מהמקוה. השוטר שאמור ללוות עם רכבו את הנסיעה לאהל, כבר עומד מוכן ומזומן. לא כדאי לומר לו שיסע ויחזור מאוחר יותר - פן יאחר את המועד. למי מפריע שהוא ממתין אפי' כמה שעות לפני...

3:01 הרבי יצא אל המכונית לנסוע לאהל. הפעם דאגו המסדרים (נק' כן ע"ש פעולתם. - ואין הכוונה ל'ועד המסדר' הרישמי, שאינו פועל מאומה), שאף א' לא יעמוד בתוך שטח החניה. בהגיעו לרכב רמז הרבי לג' ילדים שעמדו ממול, שיתקרבו למכונית, והרבי נתן להם מטבעות לצדקה. אח"כ נסע

לאהל.

מלבד ליווי משטרתי, מצטרף ליווי גם לוי ליבעראוו עם רכבו. הוא (גם) אחראי להרכיב שם את המיזוג, ולשם כך עליו להביא הן את המזגן והן את הגנרטור. אגב, הוא מזדנב עם רכבו גם בדרך חזור ואף עולה על החניה, אחרי יוד"ל.

אגב, השוטר שמלווה את הרבי בחזור, הוא בדרך כלל אותו שוטר שנוסע גם בדרך הלוך, אלא מאי, בעת שהותו של הרבי באהל, יוצא השוטר לפועלו כשוטר תנועה לכל דבר...

8:00 בחלקת חב"ד החדשה (כ-15 מטר מהאהל), נערכה הלוויה של הת' יהודה כהן ז"ל שנהרג הבוקר בתאונה. הדבר קרה בווערגינייה (7 שעות נסיעה מפה) ומשם הטיסו אותו הערב לשדה התעופה "קנדי" - הקרוב לבית החיים. הבחור בן ה-13 וחצי היה בישיבת המתמידים בקעמפ ג'ן ישראל ניו יארק'. רבים מתושבים השכונה הגיעו ללוותו בדרכו

האחרונה, מתנדבי 'הצלה' נערכו במקום למק' הצורך, אך ב"ה לא הוצרכו לפעול. יצויין כי באותה שעה, שהה הרבי (עדיין) באהל. בשעה 9:00, לאחר סתימת הגולל, הלך מזכיר הח"ק ר' חשד"ב ליפסקר ונכנס לאהל להודיע ע"כ להרבי. בינתיים התפזר קהל המלווים מהשטח, וכעבור 10 דק' הרבי יצא מהאהל.

9:31 הרבי שב ל-770.

9:45 הרבי נכנס לתפילות מנחה-מעריב.

10:45 הרבי נסע לביתו.

נודע לי ממקור מוסמך כי בעת שהותו בחדרו הק' ענה הרבי את המענה ע"ד חילול הקודש בבית הכנסת שבגבעת שאול ב' בירושלים, כולל קריעת ספרי התורה דשם.

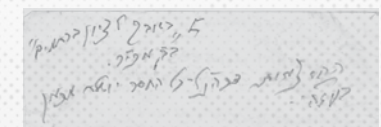
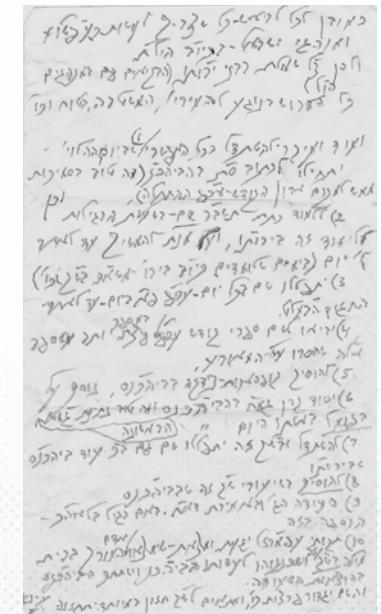
תשובה זו התפרסמה למחרת ביום ו', וזה לשונה:

"כמובן לכל לראש - כל שצריך לעשות כ"פ שו"ע ומנהיג ישראל - בכיו"ב היל"ת

ולכן צ"ל שאלת רבני ירות"ו (הבקיאים גם במנהגים הנ"ל)

כל הדרוש בנוגע להעירי', המשטרה, בטוח וכו'

ועוד ועיקר - להשתדל ככל האפשרי (1) שביום ההלוי יתחילו לכתוב ס"ת בהביהכ"נ (מה טוב בסמיכות ממש למקום ארון הקודש - עכ"פ

ההתחלה), וכן (2) ללמוד כתת תשב"ר שם - בשעות הרגילות ללימוד בירות"ו, ועל מנת להמשיך עד לאחר ל' יום (בימים שלומדים כיו"ב בירו' - משא"כ בש"ק וכו')

(3) יתפללו שם בכל יום - עכ"פ פ"א ביום - עד לאחרי החגים הבעל"ט.

(4) יביאו לשם ספרי קודש עכ"פ בספר קצת יותר ממספר אלה שחסרו ע"י המאורע,

(5) להוסיף קופסאות-צדקה בביהכנ"ס,

(6) יסוד קרן גמ"ח בהביהכנ"ס ומה טוב נתינת גמ"ח הראשונה בפועל באותו היום בהביהכנ"ס (יצויין שבכ"ק במקום תיבת "בהביהכנ"ס", רשם כ"ק אד"ש צורת גרשיים' תחת תיבת "בהביהכנ"ס" הראשונה).

(7) להשתדל שבש"ק זה יתפללו שם ג"כ ב"כ עוד ביהכנ"ס שבירות"ו

(8) להוסיף בשיעורי ש"ק זה שבביהכנ"ס

(9) סעודה הג' ובאמירת דא"ח. באם רגיל בלאה"כ - הוספה בזה

(10) תקותי עפמרז"ל יגעת ומצאת - שימצאו אדם העורך ברית מילה בש"ק זה וישכנעוהו לעשותו בביהכ"נ וישתתף הביהכנ"ס בהוצאות הסעודה.

והשם יגדור פרצות כו', ומתאים לש"ק חזון במיוחד: תחזנה עינינו "בשובך לציון ברחמים" ב"ב, אכ"ר.

ההוצאות דכהנ"ל - כל החסר יושלח מכאן בעזה"י."

יום שישי, ג' מנחם אב

10:20 הרבי הגיע ל-770, כמה דק' אח"כ יצא וחילק לילדים מטבעות לתתם (או חילופיהן) לצדקה.

2:00 המזכיר ר' ניסן מינדל נכנס אל הרבי (הנ"ל החזיק בידו ספר).

3:15 הנ"ל יצא מחדרו של

הרבי.

טרם כניסת השבת הביאו למזכיר הרב גרונר את ה"מפתח שמות בעלי המימרות שבפרש"י עה"ת וביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה" - על מנת שיכניסוהו אל הרבי, אך לא אסתיעא מילתא להביאו לרבי באותה שעה.

8:40 הרבי ירד לתפילת קבלת שבת. מחצית מבית הכנסת ריק, כי רוב אנ"ש לא נמצאים בשכונה.

אחרי התפילה, בהיכנסו לחדרו, נתן לו המזכיר הרב גרונר את המפתח החדש. הת' שהתעסקו בזה ציפו למענה, אך מסתבר שנבואתו של ר' לייבל (שעל כגון דא אין מענה) התקיימה.

10:00 הרבי הלך לספריה.

יום שבת קודש, פ' דברים, שבת 'חזון'

10:00 הרבי ירד לתפילה.

בדרכו אל מקום מושבו, הודיע למזכיר גרונר על התוועדות, וזה הודיע ע"כ לגבאי שאכן הכריז אחרי התפילה על ההתוועדות שתתקיים אי"ה **לערך בשעה 1:30**.

כזכור מאתמול, הזאל הי' ריק יחסית אפי' ביחס לתקופת הקיץ.

1:30 הרבי נכנס להתוועדות.

אף כי לחץ פיזי לא היה בעת ההוועדות, אף לא לחץ פיזי מתון... תודות לנופשים בהרים ישבו אנ"ש בנוחות, בלי לחץ על הספסל... מכל מקום מתח ודריכות היה גם היה בקרב הבחורים והאברכים, עד כדי כך שאפי' ה"ריקנין שבך", שבדרך כלל מוצאים את שעת ההתוועדות כזמן טוב לישון בבית (שינת שבת) או אותם שמדברים ומפטטים ומרעישים בעת ההתוועדות, הרי שהיום כולם חיפשו מקומות לשמוע את ה"פארברענגען". הכל ציפו לשיחה מיוחדת בעקבות האירועים שקרו בשבוע האחרון בין הנהלה לתלמידי

הישיבה...

ואכן, כצפוי, הרבי התייחס לנושא הנ"ל אך דוקא בן החיובי. הרבי עורר ע"ד חיזוק בלימוד התורה בזמן הקיץ, שאצל כולם זה 'פגרא וחופש', ולעומתם צ"ל אצל תלמידי ישיבה בכלל, ותלמידי תות"ל בפרט - "נהפוך הוא", להתחזק בלימוד התורה וכו', הן בשל הסיבה שתלמידים הרי מציאותם היא "תורתם אומנותם", דהרי הנהלת הישיבה צריכה לדאוג (ודואגת?) לכל מחסורם, שהרי כל מטרת מציאותה של "הנהלה" אינה אלא בשביל התלמידים, "ומתלמידי יותר מכולם", שכן עובדת היותו "ראש ישיבה" ביסודה, הוא ע"י היותו תלמיד, ובפרט תלמידי תומכי תמימים אשר תפקידם הוא ללחום את המלחמה האחרונה, מלחמת בית דוד, והם יביאו את משיח; ובמילא ידועה ההוראה ש"כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו", והיינו לתאוות והיצרים שלו שומה עליו לכתוב להם גט ולגרשם, וצריכים התלמידים

לשקוע בלימוד התורה, בעידן של "חרפו עקבות משיחך", ועליהם לא להתבייש בזה אלא ללחום עד ביאת המשיח; ומאידך, עורר הרבי את הנהלת הישיבה שידרבנו את התלמידים ללימוד כדבעי, (גם) על ידי 'מבחנים', וטאפרו דא פלאחו - שיגמרו את המבחן הראשון עוד בתוך 'תשעת הימים' ולכל היותר עד ט"ו באב.

ובהנוגע לתלונות הת' על הדופי הקיים בהנהלת הישיבה, דרש הרבי שהת' לא יתערבו בזה - דאין זה ענינם! ענינם הוא רק לימוד התורה. ובאשר להנהלה, הרבי הוסיף: "הריני מכיר את הכתובת שלהם, ואם ארצה - אפנה אליהם אישית"...

כמו"כ דיבר הרבי בהנוגע לכאו"א מבנ"י שיקיימו את ההוראה ד"עשה לך רב". - כ"ז יצא לאור מוגה מהרבי.

במהלך ההתוועדות ביאר הרבי כו"כ ענינים וקישרם לחכמה ובינה, ועפ"ז ביאר הן בזהר והן בפרקי אבות והן

ברמב"ם וכו', היו אלו ביאורים נפלאים מאוד.

אחרי השיחה על פירש"י ניגש ר' שלום דובער גרוזמן לקבל את בקבוק המשקה (שהכניס מערב שבת) והכריז שזה עבור הרחבת בית חב"ד בוינה שבאוסטריה (כזכור - הוראתו של הרבי שאם יש כבר בית, אפשר להרחיבו באופן של "בית ועליה על גביו"). הנ"ל הכריז על הרחבת הבית חב"ד וגם הודיע שזה יתקיים למחרת כ"ף אב וכו', ותיכף אח"כ אמר הרבי שהיות ומשיח בודאי יבוא עד אז, ע"כ צריכים לדעת באיזה יום וכו' כי כולם ישתתפו בשמחה זו, שזוהי בעצם שמחת כולם. בעקבות דבריו של הרבי, אמר ר' יואל לגרוזמן שיעלה ויכריז שוב (!) את התאריך של 'חנוכת הבית', אך הלה סירב וקיבל גיבוי מה'חוזרים הצעירים' שסברו כי די בההכרזה הראשונה... מי כאן הבין יותר נכון את ה'כוונה פנימית'?

לפני הביאור בפרש"י, צוה הרבי לנגן 'שיבנה בית המקדש' וכיון שהחזנים לבית

טלישבסקי לא נכחו, החל הקהל לנגן זאת בעידודו של הרבי.

טרם צאתו, בירך הרבי 'ברכה אחרונה' והפטיר: שיהי רצון שתהי' זו ברכה אחרונה גם על הגלות (יצויין כי פעמים בודדות הרבי מאחל איחול זה בברכה זו, והשנה זו פעם הב').

הרב אברמ'ל שם טוב לא הי' בהתוועדות. - כנראה בגלל הביקורת שהוטחה נגדו גם בקרב הציבור הרחב וגם בתקשורת. וכל כך למה? ובכן, הי' זה ביום ההלוי' בשעה 4:00 אחר הצהריים כשכלי התקשורת ראינו אותו ושאלה ראשונה שהציגו בפניו היא: איך המנהל עוזב את השטח ומפקירו לרשות הילדים. האנשים טענו שכיון שהמנהל עצמו לא בשטח, עושים הילדים ככל העולה על רוחם... בכל אופן, הרב שם טוב לא היה לו מענה הגיוני ודחה את המראיין בקש ("אינני רוצה להתראיין"). - לפיכך נשאר הרב ש"ט בשטח הקעמפ גם לשבת, במחיר העדרתו מההתוועדות. אף

שבדרך כלל אינו מפספס את ההתוועדויות השבתיות.

5:50 הסתיימה ההתוועדות. אח"כ התפללו מנחה, פרקי אבות. אציין שפני הרבי נראו כמו בחורף בעת המצב הקשה ברגלו.

9:05 הרבי נכנס לתפילת ערבית.

9:45 נסע לביתו.

כזכור, בשל תשעת הימים אין שירים וניגונים...

יום ראשון, ה' מנחם אב

10:18 הרבי הגיע ל-770.

כבכל ימי ראשון גם היום היו הרבה אנשים ונשים, אם כי 90% מהם אלו האורחים ורק מיעוט מתושבי השכונה. כעבור 4 דק' יצא לחלק דולרים לצדקה. אציין שבימי חלוקת דולרים הרבי לא שם בעצמו בקופת הצדקה, בניגוד לכל חלוקה של מטבעות, שבסופה הרבי שם בעצמו

כמה מטבעות בקופה.

ובכן, כרגיל בתחילה עוברות הנשים, וכמו"כ גם עתה. משך החלוקה לנשים הי' כ-19 דק'. היתה אשה א' עם גבס ביד וכשעברה על פני הרבי, אמר לה "הערן בשו"ט". כשעברה גב' ליפסקר (אשתו של ר' מייקל ז"ל) הרבי ברכה באריכות ימים. גם החלוקה לגברים נמשכה כ-19 דק' (!). כשעברו בני משפ' הרטמן (מב"ב), ברכם הרבי בנסיעה טובה ובשו"ט (הם נוסעים היום לאה"ק). כשעבר הת' מ. נ. (שאמור להתייצב במשפט בשבוע זה), אמר לו הרבי: "הערן בשו"ט".

אברמ'ל שם טוב לא הופיע גם היום (בגלל היותו בקעמפ כנ"ל). יצויין שהרב דוד רסקין, ר' זלמן גוארי' ור' יוד'ל קרינסקי לא קיבלו גם הפעם את הדולר הנוסף (כרגיל בכגון דא).

אציין שאמנם בדרך כלל הרבי מזיע מאוד למרות תיפקודו של המזגן, אך מסתבר שהיום הפיקו לקח... סתמו את כל

מבואות המיזוג, כך שכל האויר הקר יצא רק דרך פתח האיוורור במיקום של חלוקת הדולרים, ואכן היום הרבי ב"ה לא הזיע.

11:02 הרבי שב לחדרו.

12:14 הרבי נסע למקוה. מתוך המכונית עשה בידו 'שלום' לכו"כ ילדים.

12:45 הרבי חזר מהמקוה. דו"ח על המבחן הראשון נכנס כעת לרבי.

3:12 הרבי יצא אל המכונית בדרכו לאהל. ע"י המכונית קרא לכמה הילדים שעמדו לא הרחק, ונתן להם מטבעות לצדקה. אח"כ המתין כחצי דקה לילד שרץ עם אביו מעברו השני של הגדר ונתן לו מטבע. חבל שהשוטר המלווה הי' שוטה, הוא האט את הנסיעה במקום להיפך.

9:35 הרבי חזר מהאהל, והפעם ללא ליווי משטרת. - כי בדיוק בצאתו מהאהל אירעה תאונה על הכביש והשוטר נאלץ לנהל את האירוע.

המטבע לכיסו, כשבו זמנית הוציא את מטפחתו (כהרגלו בק'), כך שהדבר נעשה באופן שלא בלט כלום ואנשים אכן לא הבחינו בכך.

8:35 הרבי נכנס לתפילת ערבית.

8:55 הרבי נסע לביתו.

יום רביעי, ח' מנחם אב

10:45 הרבי הגיע ל-770 (שעה מאוחרת יחסית).

3:35 נסע לביתו (כהרגלו בק' בכגון דא), וחזר מביתו כעבור שעה. הנהג - ר' יוד'ל שי'.

4:50 שוב נסע לביתו, וחזר כעבור שעה.

6:00 הרבי נכנס לתפילת מנחה, לאחר דרמה קטנה שארעה בדקות קודם לכן, ומעשה שהיה כך הי':

בג'ע התחתון המתין חתן בכדי לקבל את הסיודור של הרבי מידו הק'. הרבי הוציא מחדרו

תומכי תמימים), ומי שיתקשה יסיימם עד ראש השנה - ענה הרבי:

"וע"פ מחז"ל דזכין לאדם שלא בפניו - הוספתי שגם - שעד היום ההוא: פ"ה מטבעות של עשר סענט (דיימס) לצדקה, אזעה"צ".

יום שלישי, ז' מנחם אב

10:10 הרבי הגיע ל-770. אח"כ יצא וחילק מטבעות לילדים לתתם (או חילופיהן) לצדקה.

3:25 הרבי נכנס לתפילת מנחה.

בעת חזרת הש"ץ נפלה מטבע (דיים) מכיסו של הרבי, על גבי המשענת האדומה (הדום) של הרגל. ר' מאיר הארליג שהבחין בכך, רצה להגביהה אך ברגע האחרון נמנע מכך. בעת נפילת אפיים' כשהרבי התיישב על כסאו, התכופף קמעא והרים את המטבע בידו הק' ואחזה בידו, ובעת אמירת "עלינו" הכניס את

נסע לביתו, ברוב עם הדרת מלך עד השעה 4 לפנות בוקר.

יום שני, ו' מנחם אב

10:12 הרבי הגיע ל-770, ותיכף אחר כך יצא מחדרו ונכנס לקריאת התורה.

הסדרים בעיצומם ובתקפם. יושבים ולומדים כמו בחשון. ממש תענוג!

3:31 הרבי נכנס לתפילת מנחה. יצויין כי קודם לכן הודיע המזכיר גרונו שהרבי ייצא באיחור.

אח"צ נכנס המזכיר מינדל אל הרבי.

8:40 הרבי נכנס לתפילת ערבית.

9:40 הרבי נסע לביתו.

מענה הרבי ע"ד הצעת הת' לקבל ע"ע ללמוד פ"ה עמודים בשו"ע אדה"ז כ"א לפום שיעורא דילי, ע"מ לסיימם עד ט"ו אלול (יום התייסדות

כעבור 10 דק' נכנס למנחה- מעריב.

10:14 נסע לביתו.

סדר חסידות הבוקר הי' מלא וגדוש (בעקבות השיחה מאתמול), וכבר הבוקר נערך מבחן בחסידות. הבוחן הי' ר' יואל (שהוא מהנהלת הישיבה) ובחן ב"ענינה של תורת החסידות". חוץ מזה אמורים להיבחן על "המשך" בדא"ח, וכמו"כ בנגלה על החומר שנלמד בקיץ.

גם הסדר בנגלה היה מלא וגדוש. ממש לא ניכר שזה קיץ...

מענה הרבי למחנה גן ישראל ניו יארק (בעקבות האסון):

"במשפט ובצדקה ועבודת ה' בשמחה אזכיר על הציון".

הלילה התקיימה התוועדות חסידית ב-770 לרגל יום היאצ"ט של האריז"ל. ר' ד. ר. התוועד עם 5 אנשיו לפני מעריב ובזאת יצא יד"ח, כהרגלו בכגון דא, אך הת' ואנ"ש התוועדו אחרי שהרבי

הק' את הסידור ונתן לו, ולאחר מכן החל לחלק צדקה לילדים. בתוך כך הבחין המזכיר גרונר שאין להרבי סידור (כי שלא כרגיל בק', הרבי יצא הפעם עם סידור אחד, ואותו מסר לחתן), מיד נכנס לייבל אל חדרו של הרבי כדי להוציא את הסידור, ובינתיים באמצע החלוקה הסתובב הרבי ופנה אל חדרו (כנראה כדי לקחת את הסידור) ובג"ע התחתן לייבל נתן להרבי את הסידור. אח"כ הרבי המשיך בחלוקת המטבעות לילדים ולאחר מכן נכנס למנחה.

7:05 נסע לביתו.

הזאל הגדול למטה התמלא בקהל הומה מאדם. מעניין הוא שמוכרי הקינות מגיעים מידי שנה בשנה ומוכרים כמעט באותה כמות... כי בכל פעם בתום אמירת הקינות, אנ"ש משאירים אותם ב-770 ולא לוקחים לביתם, שכן חדורים הם באמונה ומלאים בתקוה שיבוא המשיח ולשנה הבאה בני חורין... זהו מנהג נכון והלואי שיופץ מנהג זה בכל בית ישראל. אולי

מעורבת כאן גם סיבה נוספת: שכן כלכלית אין כאן הפסד גדול כיון שמחיר הקינות כאן - דולר אחד בלבד.

8:45 הרבי ירד לזאל לתפילת ערבית ואמירת איכה. חזן התפילה הוא המזכיר הראשי הרב חיים מרדכי אייזיק חדקוב, שמתפלל ש"ץ בגלל יאצ"ט. (אגב, היאצ"ט השני שלו חל בשושן פורים).

אספר כאן כמה אפיזודות שארעו בהמשך:

על ידי עמודו של החזן הוכן שרפרף עץ נמוך קומה למק' הצורך. לעומת זאת ע"י הסטנדר של הרבי הכינו קופסא מעץ בגובה כמעט של כסא רגיל. הקופסא סגורה מג' צדדים, ואילו מצדו הקדמי הוא חלל ריק ופתוח. מב' צדדיו הרכיבו 2 ידיות קטנטנות בשביל שתהי' איזושהי אחיזה ותפיסה בכסא. הקהל התקרב למזרח ומאחורי הרבי נוצר דוחק ולחץ מאנשים, כזה שמזכיר מאוד וגם ממחיש את תקופת "תשרי" (למי שחוהו זאת).

המיזוג עבד כדבעי והי' לגמרי לא רע. אחרי מעריב החלו באמירת "איכה". בתחילה לא הבחין הרבי בידיעות, וחיפש נקודת תפיסה להזות הקופסא. - תיכף לייבל רץ וסייע. חזן ה"איכה" הלא הוא הבעל קורא של בית הכנסת ליובאוויטש שבליובאוויטש הרב מוטל שוסטרמן, שהנעים לנו את ה"איכה" בקולו הערב.

היות ולא היו משענות לקופסא, נאלץ הרבי להשעין ידיו הק' על הסטנדר, דבר שהוכח כלא נח כלל. הי' זה מבהיל לראות את מרפקו הק' של הרבי ע"ג הסטנדר וידו אוחזת בראשו והכובע שמוט הצידה. כך זה נמשך ב-2 הפרקים הראשונים של "איכה". יצויין שלמרות ששמו להרבי משענת לרגליו, לא השתמש בה כלל אלא הניח רגליו על השטיח. משך זמן ה"איכה" הי' כמחצית השעה.

בסיום יש כמה קדישים שהחזן אומרם, והיות שקולו של הרב חדקוב לא נשמע למרחוק ואף לא למקרוב, אזי ברגע שסיימו בחלק האמצעי של הזאל,

הי' נדמה לגבאי שכבר סיימו הכל, וממילא החל להכריז ע"ד שעת תפילת הבוקר של מחר, ועד כדי כך שהרבי תפס כבר את הסידור בידו הק' (כי את החזן לא שמעו), אך לפתע החל הרב חדקוב באמירת קדיש בתרא. - הרבי המתין כשסידורו בידו, אלא כשהנ"ל הי' באמצע הקדיש, חשב הגבאי שכנראה נגמר (כי ראה את הרבי כשסידורו בידו) ושוב החל להכריז. השתיקו אותו, ורק כשנגמר הקדיש הכריז 'צום דריטן מאל' על דבר זמן תפילת שחרית. אציין שבאמירת עלינו הביט הרבי בקינות כמחצית הדקה.

אחרי שהרבי עלה לחדרו, הזמין יו"ר צא"ח העולמית הרב דוד רסקין, את החוזר הרב יואל כהן שיחזור מאמר דא"ח, וכך הווה. יצויין שהציבור נשאר לשמוע את כל המאמר.

9:40 (כחמש דק' אחרי סיום המאמר) נסע הרבי לביתו.

גם השנה הניחו מדף עץ לאורכו של המושב האחורי ברכ, ועל זה ישב הרבי.

מענה הרבי להנהלת הישיבה
ע"ד דו"ח מהמבכנים:

"כן ימשיכו ויוסיפו לבש"ט,
אין טוב אלא טוב (ובמיוחד
יחיד שבתורה - פני' התורה) -
אלא תורה, אזעה"צ".

•

יום חמישי, תשעה באב

9:03 הרבי הגיע ל-770.

9:55 הרבי ירד לתפילת שחרית
בזאל הגדול למטה.

בניגוד לצורת הקופסא
דאיתמול, הרי שהיום הרכיבו
משענת בצידה הימני של
הקופסא (כי דוקא ביד זו נשען
הרבי אתמול ע"ג הסטנדר).
אגב, הקופסא מרופדת
בקטיפה בצבע אפור-חום.
במשך כל התפילה הרבי
לא התיישב ונשאר לעמוד.
ליבעראוו 'סיכל (בסמ"ך
דייקא, ולא בשין) את ידיו
ובעת שהרבי עלה למפטיר,
לקח הלה את הקופסא והרכיב
לה גם משענת מצד שמאל,
וכאן אירע דבר לא רצוי

ואף לא נעים: כשהרבי שב
מבימת הקריאה אל מקומו,
הביט על הכסא ואח"כ פנה
אל המזכיר גרונר ברומזו בידו
הק': 'מה פשר המשענת?!'
ואף אמר לו משהו... מיד לקח
ליבעראוו את הכסא החוצה
ופירק את המשענות. בתוך
כך הגיע עת הקינות והחזן
המתין כמשך דקה לחזרת
הכסא, אך משבושש לבוא,
החלו באמירת הקינות. - וכך,
במקום שהרבי יישב, נשאר
לעמוד על יד הסטנדר ואמר
קינות... אח"כ הביא הנ"ל את
הכסא והרבי התיישב עליו.

12:49 סיימו את התפילה
והקינות (שעת חצות כאן היא
12:56). גם היום שליח הציבור
הי' הרב חודקוב.

3:13 הרבי ירד לתפילת מנחה,
ובאותה שעה הושמע ברמקול
'סיום' ע"י בערל ליפסקר. הנ"ל
תיכנן כנראה לסיים את דבריו
לפני 3:15 ולא ידע שהרבי
יקדים בשתי דקות דוקא היום
(יצויין שבבוקר הרבי הקדים
ב-5 דק'). בדרכו אל בימת
התפילה, חילק מטבעות
לילדים לתתם לצדקה, וברגע

שהגיע אל מקומו הסתיים
אמירת הסיום.

כרגיל בק' עלה הרבי למפטיר.
שוב ש"ץ התפילה הי' הרב
חודקוב.

8:28 הרבי נכנס לתפילת
ערבית. החזן הי' המזכיר ר'
בנימין קליין שהתפלל בגלל
יאצ"ט שיש לו במוצאי ת"ב
(איך שדברים מסתדרים...).

אחרי התפילה יצא הרבי
ל'קידוש לבנה'.

9:00 הרבי נסע לביתו.

תיכף בגמר הצום חילקו
עוגיות ושתי' לקהל -
באדיבותו של המזכיר בנימין
קליין (כנראה בשל היאצ"ט).
יצויין שגם אשתקד היה כן.

•

יום שישי, עשירי באב

10:12 הרבי הגיע ל-770.

כעבור 10 דק' יצא המזכיר
גרונר והודיע לקהל הממתנים
עם ילדיהם, שהרבי לא ייצא

לחלק מטבעות לצדקה. יש
לציין שזהו מק' נדיר מאוד!

7:20 הרבי הלך לספריה וחזר
כעבור 5 דק'.

הגיע הזמן להחליף את
הדלת הצדדית של הכניסה
להספריה, אא"כ אפשר
להתקין לה מעצור. - כי
בכל פעם כשהרבי יוצא
משם, הוא קופץ (!) כדי לא
לקבל מכה מהדלת שנסגרת
בעוצמה. איפוא הם וועד
המסדר? כשצריכים אותם הם
נעלמים...

8:40 הרבי ירד ל'קבלת שבת'.
החזן שר ב'לכה דודי' והרבי
עודד את הציבור ששר,
בשטורעם ובתנופה. אמנם רק
ציבור קטן מאוד נכח בתפילה.

9:30 הרבי הלך לספריה. - זוהי
לכאורה שעה מוקדמת יחסית
לשבתות קודמות.

•

יום שב"ק פ' ואתחנן, שבת נחמו

10:00 הרבי ירד לתפילה.
בסיומה לא הכריזו ע"ד
התוועדות.

2:13 הרבי הלך לספריה.

3:16 הרבי חזר מהספריה.

7:30 הרבי נכנס לתפילת
מנחה.

8:55 הרבי נכנס לתפילת
ערבית, אח"כ שב לחדרו
כשבדרכו מעודד את שירה
בב' ידיו הק'.

9:40 הרבי נסע לביתו, מלווה
בב' ידיו הק' את השירה.

•

יום ראשון, י"ב מנחם אב

10:15 הרבי הגיע ל-770.

בגלל עומס האדם שעמדו
בחניון ועל ידו, נאלץ הנהג
להתמודד כדקה וחצי עם
הכניסה ברוורס לחניון. הרבי
נכנס לחדרו ולאחר מכן יצא
לחלוקת דולרים לצדקה.
בתחילה לנשים ואח"כ
לגברים. כשעבר הת' אליעזר

פרסיה, נתן לו הרבי דולר
נוסף עבור אביו לרפו"ש, הלה
הוסיף ואמר שהוא נוסע היום
לאה"ק, הרבי ברכו בנסיעה
טובה ובשו"ט. לא' שביקש
ברכה ענה אנ"ש: "הערן
בשו"ט".

11:00 הרבי גמר לחלק. לאחר
מכן נכנס לג"ע התחתון הרב
בערל ליווי עם בנו (הבן נעמד
ע"ג המדריגות) ותיכף אח"כ
נכנס הרבי ושהה עמו כ-2 דק'.
הלה הסכים לגלות שהמדובר
הי' בהנוגע למצב אחינו בני"י
שמאחורי המסך. מכאן ואילך
הטיל הנ"ל 'איפול' ונשאר
בגדר חסוי...

11:25 הרבי נסע למקוה.
מתוך המכונית סימן בידו הק'
לשלום, לכו"כ ילדים.

12:08 חזר מהמקוה.

2:23 הרבי נסע לאהל. קודם
לכן נכנס חתן וקיבל את
הסידור מידו הק'. ע"י המכונית
חילק הרבי הרבה מטבעות
להרבה ילדים.

יצויין שע"י המכונית היתה

אווירה של לחץ. היו שם הרבה
צרפתים שחפצו לדבר עם
הרבי בעומדו ע"י המכונית, אך
לייבל דחפם בעוז ותעצומות.
כמו"כ עמד שם אדם שרצה
למסור מכתב להרבי ולייבל
ניסה למנוע ממנו, אך בסופו
של דבר הצליח האיש למסור
את מכתבו לידי הרבי.

8:41 הרבי חזר מהאהל.
השוטר ה' חברה'מן עם
אמביציה וחתך נגד התנועה
בהיכנסו דרך הכביש הנגדי
הישר אל 770 (ולא הקיף
מסביב דרך ברוקלין עוו.), בכך
פילס השוטר את הדרך ויוד'ל
נכנס כמובן דרך שם. אציין
שהשוטר סיכן את עצמו בכך
שחתך בצורה חדה, שכן הוא
כמעט התנגש במכונית ממול.

אח"כ נכנס הרבי למנחה-
מעריב.

9:14 תיכף אחרי התפילה נסע
הרבי אל ביתו.

•

יום שני, י"ג מנחם אב

10:08 הרבי הגיע ל-770.
אח"כ יצא מחדרו הק' ובדרכו
לקריה"ת חילק לילדים
מטבעות לצדקה.

3:20 נכנס לתפילת מנחה.
קודם לכן נכנס החתן לייבל
אבצן כדי לקבל את הסידור.

7:32 המזכיר ר' ניסן מינדל
נכנס אל הרבי.

8:32 הלה יצא מחדרו של
הרבי. כעבור 5 דק' יצא הרבי
לתפילת ערבית, ובדרכו
בירך את החו"כ אבצן ואת
המחותנים - בחיוך רחב מאוד,
ואח"כ נכנס לתפילה. גם
החתן נאלץ לעזוב את כלתו
ולהתפלל מעריב, כי יש לו
'חיוב' על אמו (מרת חייענא
ע"ה), ועליו להתפלל ש"ץ.

טרם נסיעתו של אד"ש
לביתו התגלה שחסר שמן
במכונית. - תיכף רצו ומילאו
את החסר. באותו הזמן עמדו
הרבה אנשים ובשל כך פתחו
את ממטרות המים של גינת
החצר, בכדי להרחיק את
האנשים מהחניון...

8:59 אד"ש נסע לביתו, מעודד את הקהל בב' ידיו הק' ששר בשטורעם.

•

יום שלישי, י"ד מנחם אב

10:07 אד"ש הגיע ל-770. יצא אח"כ לחלק לילדים מטבעות לצדקה.

3:18 נכנס לתפילת מנחה. קבוצה גדולה של אנשים אורחים עמדו ע"י הקופה, והמזכיר הריל"ג הזהירם לבל ידברו או יגשו אל הרבי. - אך התברר שאינה דומה שמיעה לראי'... וכשנתגלה לעיניהם מחזה הוד הרבי, טחו אוזניהם משמוע לדבריו של ר' לייבל... ולאשה א' מהם שביקשה ברכה מהרבי, נתן לה הרבי מטבע של 'ניקל' (5 סענט), הנ"ל דלקה אחרי אד"ש באומרה שאיננה חפצה בצדקה, כי אם בברכה. - לייבל מיד דחפה משם... וכאשר אד"ש נכנס למנחה, צעק עליהם המזכיר ואמר להם שיצאו החוצה!

אחרי מנחה הודיע הרב גרונר שהערב תתקיים התוועדות (לרגל ט"ו באב).

6:30 התקיימה חופה ע"י 770, ואי"ז פלא שאעפ"כ מתקיימת התוועדות היום, כי הנ"ל לא שאלו את הרבי על תאריך החתונה, אלא רק ביקשו את ברכתו הק'... החתונה אמורה להתקיים ב"יאנג יזרעאל".

9:18 אד"ש נכנס למעריב.

9:35 אד"ש ירד להתוועדות. קהל די גדול נוכח בהתוועדות. היתה זו התוועדות מיוחדת (כפי שניתן יהי לקרוא וללמוד את השיחות כשיצאו לאור). בין השיחות הורה לא' לומר 'לחיים'. לפני הביאור ברמב"ם הורה אד"ש לחזן טלישבסקי שינגן "שיבנה בית המקדש", ואד"ש עודד את השירה. אח"כ קישר את תוכן השיר עם עצם ענין הביאור ברמב"ם, ואח"כ הי' הביאור עצמו.

לפני גמר ההתוועדות הורה אד"ש לעשות התוועדות בהמשך להתוועדות הזאת, על מנת להביא לידי פועל

את ההוראות שנאמרו בהתוועדות.

ממש ברגע האחרון טרם ברכה אחרונה, כשהזכיר ע"ד חלוקת הדולרים ע"י הטנקיסטים, הזכיר ועורר גם אודות ה'מגבית' ותיכף העיפו לקהל את הדפים והמעטפות, כאשר בזמן זה הרבי חילק את הדולרים. רק בסיום חלוקת הדולרים הכניסו את המעטפות לתוך השקית הגדולה (יהיו שסיברו כילייב'ל לא ידע אם אד"ש יקח אתו מעטפות של המגבית ולכן לא התארגן מבעוד מועד). הקהל פיזמן את המארש של "ר"ח כסלו" במשך הדקות הללו, ואד"ש המתין בעומדו ע"י מקומו ואוחז בידו הק' בשקית כשמרגע לרגע היא מתמלאת, ובנתיים מעודד אד"ש את הקהל בשירה עם ידו הק' בתנועות חזקות מאוד. הרבי פנה לכו"כ בסמנו להם בידיו הק' להגברת השיר (מחזה בל יתואר...), גם השריקות לא פסחו על התוועדות זו. הי' זה בין השיחות כשהורה אד"ש לד"ר אבו-סערא (אבוחצירה) שישרוק, ואז לפתע כל

הקהל הצטרף לשריקות... כשהתמלא השקית בשעה טובה, החל אד"ש ללכת לא לפני שהסיר את המפית שכיסתה על העוגות שע"ג השולחן. הרבי נתן את המזונות להר"ד שי' רסקין, אך לקח עמו חתיכת עוגה "הראוי' להתכבד", ובהמשך דרכו נתנה לעורך ה'אלגעמיינר' ר' גרשון בער ג'ייקובסון, שהי' נראה על פניו שמחכה לכך... בדרכו לקראת סיום הדרך על בימת ההתוועדות, עמד שם יהודי באמצע כתיבת שמו ושם אמו, הנ"ל הסתבך ואד"ש שם לב והמתין לו עד שסיים ועד שפישפש ומצא כסף ושם הכל בשקית, ובנתיים הרוויחו מכך עוד כמה טרמפיסטים שניצלו את ההמתנה וזרקו מעטפות. יצויין שכך קרה פעם נוספת אח"כ...

12:15 הסתיימה ההתוועדות. לאחר ההתוועדות הכריז הרב רסקין שההתוועדות תתקיים למחרת בשעה 7:00.

כ-5 דק' לאחר סיום ההתוועדות, הרבי נסע לביתו.

יום רביעי, ט"ו באב

10:10 הרבי הגיע ל-770.

כעבור 2 דק' יצא לחלק מטבעות לילדים לתתם (או חילופיהן) לצדקה. א' הילדים החזיק בידו את תמונת הרבי כשמצידה הב' מודפס 'תפילת הדרך' (מהכרטיסים המופצים של ברוך). אד"ש לקח זאת מידו של הילד והביט ע"ז מב' הצדדים כו"כ פעמים, ואח"כ השיב את זה לילד ואמר לו שישתמש עם זה לתפילת הדרך ("זאלסט עס ניצ'ן פאר תפלת הדרך"). יצויין שאמו של הילד לא קלטה את דברי אד"ש, ולייב'ל עשה לה 'חזרה'.

11:02 הרבי נסע למקוה.

11:55 הרבי חזר מהמקוה.

2:08 אד"ש נסע לאהל (שעה מוקדמת).

7:30 יו"ר צא"ח העולמית ירד להתוועד לאור הוראת אד"ש אמש שיערכו התוועדות ברוב

עם וכו'. הלה הגיע והתיישב ע"י שולחן בקרן זוית כאילו "נחבא אל הכלים" וסחב איתו 2 קופסאות של עוגות, האחת עם עוגות של הרבי שנתן לו אותם אתמול, והב' עם עוגות רגילות, מהם חילק לקהל בשופי, משא"כ מהקרטון הראשון חילק לכל אחד גרגיר וחצי. הרב רסקין סידר רמקול והתלכדו סביבו קומץ מזערי של אנשים, וגם הם נאלצו לעמוד מסביבכי לא הי' מקום בשופי. הת' שצרה עיניהם לראות כיצד מזלזלים בהוראות הרבי, ביקשו ממנו לארגן התוועדות ברוב עם כרצון הרבי, אך משראו שבקשתם לא נענתה, נאלצו הת' לארגן את המקום והחלו להזיז ספסלים ולנקות את השטח, אלא שעבודה פיזית זו היתה קשה עליהם ועד מהרה התייאשו מפעולה זו, אך מאידך - החלו לאסוף כסף כדי לממן התוועדות רבתית. בתחילה ניגשו ליו"ר העולמית בבקשה שהוא יממן את זה בתוקף סמכותו הרשמית, אך הלה סירב. לא נותרה ברירה אלא לאסוף מהקהל במגבית

חירום. הרב שני"ז בוימגרטן והת' יוסקה מייזליש היו האחראים לגבות את הממון, ולמרבה המזל היתה מחוייבות של הקהל לפדות את הדולר שקיבלו אמש ע"י הטנקיסטים, ולכן כ"א נתן לפחות דולר, אף כי היו הרבה שנתנו מעבר לזה. וממחשבה למעשה - יצאו לרחובות עם מכונית כשעל גבה רמקול והכריזו שמזמינים את כל הקהל להתוועדות שתתקיים בשעה 10:00, ע"פ הוראתו של הרבי. כמו"כ השמיעו את הקסטה בדבריו של הרבי ע"ד ההוראה לארגן התוועדות, וכן הודיעו בהדגשה שצ"ל "קהל גדול".

ההתוועדות של הרב רסקין הסתיימה כעבור שעה בלבד, כמה דק' לפני שכ"ק אד"ש שב ל-770.

9:25 אד"ש חזר מהאוהל. השוטר דאג לחצות ברמזור אדום והי' ממש פרגעניגען. ע"י החניון דאגו שלא יעמדו כל מיני גופים...

כעבור 10 דק' נכנס אד"ש

למנחה-מעריב.

9:54 אד"ש נסע לביתו, כשהוא מעודד ומלווה בב' ידיו הק' את השירה.

תיכף אח"כ אירגנו את השולחנות באולם 770, וכעבור כ-10 דק' התאספו אנ"ש להתוועדות. המנחה של הערב הי' חשד"בל. שהנחה את הערב בכשלון חרוץ. על בימת הכבוד ישבו הרב מרלו, הרב שלום מרזוב, וגם... הרב דוד רסקין. מסתבר שלמרות שלא רצה בקיומה של ההתוועדות הזו ולא סייע לקיימה, הרגיש צורך להיות חלק ממנה, ואף הגדיל לעשות כשבחר לנאום לקהל. בנאומו התייחס למה שדיבר בהתוועדות הקודמת (לפני מנחה-מעריב), וכאילו דיבר בהמשך לדבריו דלעיל... משסיים, הזמין המנחה את הרב שוחט שיידבר, הנ"ל הגיע מהיציע והתיישב ונאם. משסיים הוא, ביקש המנחה מהרב מרלו שישיא איזה נאום לקהל. הרב סירב בתוקף ולו לומר 2 מלים... הי' זה לא נעים. כעבור כשעה ומחצה עזב הרב מרלו את השולחן, ואחריו עזב

גם ר' שלום. הרב מרלו ביקשו שישאר אך הלה התעקש לעזוב, ונותר הרב רסקין לבדו על בימת הנואמים. קשה לומר שהיתה זו הרגשה נוחה להיות שם לבד, בפרט אחרי שר' משה סלונים נתבקש לדבר, וכשסיים, אף הוא ברח מן ה'מזרח'... סלונים שהי' מבוקש מתחילת הערב, הגיע רק כעת כי נכח במסיבת הבר מצוה של זושא וולף, בנו של מנכ"ל קה"ת הרב מנחם וולף שהגיע במיוחד מאה"ק כדי לעלות לתורה במחיצת הרבי. גם הרב דונין נעדר בשל היותו אורח כבוד במסיבת הבר מצוה, ואפי' ש"ב וולפא גם הי' האורח בבר מצוה, כך שחסרו נואמים לאומה... אך כעת כשהגיע, דיבר סלונים כהרגלו ע"ד ענין השליחות' והפצת המעיינות, ונתן קצת מוסר (כדרכו) לתושבי השכונה. וכאמור, משסיים עזב את המזרח ופנה למערב.

רסקין את בימת הנואמים, ואז נעלמה ה"רשמיות" והחלה התוועדות חסידית אותנטית. קהל גדול הי' בהתוועדות, המשקה נשפך כמים ואילו האוכל... נגמר! מה עושים? ובכן, המארגנים החלו בגיוס כספים מהמשתתפים בהתוועדות, כדי להציל את המצב, עד שלפתע הביאו כמה קרטונים של עופות צלויים, באדיבותו של בעל הבר מצוה הנ"ל (הרב מ.ו.). הי' זה דבר שהציל את הקהל, וגם חסך את ההוצאה. ואמינא לפעלא טבא "ישר חיילא"!

יצויין שההתוועדות נמשכה עד לשעות המאוחרות של הלילה (4-3 לפנות בוקר). שיכורים לא היו (חוץ מהת' ח.ש.ב.).

יום חמישי, ט"ז מנחם אב

10:08 הרבי הגיע מביתו. בצאתו מהמכונת אמר משהו ליוד'ל, ואח"כ אמר משהו לבנימין, ונכנס לחדרו. כעבור 2 דק' יצא לקריאת התורה

ובדרכו (כהרגלו בק') חילק מטבעות לילדים כדי לתיתם (או חילופיהן) לצדקה.

עמד שם 'מתנגד' אחד עם ילדו האילם וביקש את ברכת הרבי עבירו, ואמר לו אד"ש: שימלא השי"ת משאלות לבך לטובה ולברכה, ואח"כ נכנס לזאל לקריה"ת.

שלושה חתני בר מצוה נוכחו במנין. 2 מהם קיבלו עלי' לתורה. - הראשון הי' זה בר מצוה מקולומביה שהגיע עם אביו ביוזמת הר"מ קאטלארסקי שהי' שם השבוע. אחריו עלה לתורה זושא וולף, ואולי בשל כך הי' הר"מ שוסטרמן ה'בעל קורא', כיהוא סבו של הת' הנ"ל (ודלא כתמיד שהר"ד רסקין קורא בימות החול). לשלישי עלה לתורה הרבי. אחרי הקריאה ניסה רסקין להתקרב לאיזור הס"ת כדי לאמר חצי קדיש (כהרגלו, בשל החיוב על אביו), אך אחר הקדימו הפעם... הארליג קרא להרב מנחם וולף (אביו של הבר מצוה) בשמו - שיעשה 'הגבה', בו זמנית אד"ש הסתובב והביט עליו,

או אז הוא ניגש ועשה 'הגבה'. מיד אח"ז בירך אד"ש את הברי מצוות בברכת 'מזל טוב' כשחיוך נסוך על פניו הק'. כשהרבי אמר "מזל טוב" להבר מצוה הג' (שלא עלה לתורה, כנאמר "במקום פרוטקציות אל תעלה"), הי' הילד מביט לכיוון אחר ולא שם ליבו... אד"ש חייך ואמר לו בשנית, אך שוב לא הבחין הבחור הבר מצוה בכך. העומדים על ידו עוררוהו שיסתובב, ואז.. אמר לו אד"ש בפעם השלישית (!) בחיוך "מזל טוב", והלך למקומו.

אחרי התפילה חזר הבר מצוה הת' זושא וולף על ה'מאמר', בנוכחות זקני החסידים, וביניהם: הרב שלום פוזנר וסבו הרב מרדכי שוסטרמן. אורח כבוד שנכח הי' זה המזכיר בנימין קליין (דוד הבר מצוה). הרב קאטלארסקי אירגן מסיבת בר מצוה לה הוא מקולומביה בבנין 788.

הבוקר הרב שנ"ז בוימגרטן הכניס דו"ח מההתוועדות דאמש (עם קבלת ההחלטות טובות וכו'), וכבר כעבור

מספר דק', עוד טרם נסיעתו של הרבי לאהל, הואיל לענות על כך, וזה לשונו הק':

"כן יבש"ט גם לעת"ל, ואזכיר עה"צ, שיהא גם בהוספה, דמוסיף יוסיף" בכל הפי"י."

יצויין שמענה זה עורר התלהבות רבה בין אנ"ש והת' שהחליטו לעשות התוועדויות בין אנ"ש בכלל, ובפרט לקיים התוועדויות בהמשך להתוועדות הרבי, כדי להביא את הוראותיו הק' במעשה בפועל כרצונו הק'.

10:58 הרבי נסע למקוה. בחוץ לא עמדו אנשים כי כולם היו בפנים, בגלל אמירת המאמר דא"ח של הבר מצוה הנ"ל.

11:30 הרבי חזר מהמקוה.

2:00 החל הכינוס של "כולל תפארת זקנים וחכמות נשים לוי יצחק" לרגל כ"ף מנחם אב. יצויין שזו השנה השלישית (חזקה) לקיומו של הכינוס הזה בקשר עם תאריך הנ"ל. הרב מנחם גערליצקי מנכ"ל הכולל כתב על זה לאד"ש לפני

כמה שבועות ובמענה שקיבל מהרבי (לא יודע מתי התקבל המענה...) היה גם הוספה: **"לאו בדוקא שאנאום"**. אמנם היתה תשובה זו חסוי' אך כעת הוסר האיפול... ואכן בפועל נוכחנו שאד"ש נוסע גם היום לאהל ולא ינאם לזקנים. ולכן עשו לזקנים הופעה של החזן המפורסם שנ"ז בוימגרטן שי' בניצוחו של אלי ליפסקר, וכמובן שהת' ניצלו הופעת חנין זו, ותיכף בסיום הסדר ירדו לחזות בהופעה. הזקנים התכבדו במיני פירות והיו נראים מאוד שמחים וצוהלים. המנחה הי' משה קאטלרסקי שאף סיפר להם סיפור ילדים עם מוסר השכל, ואח"כ הזמין את גערליצקי שיעלה לבמה ויברך על הפירות עם הזקנים. לסיום התפללו מנחה ואח"כ הראה להם סרט על חב"ד ששעמם את רובם וברחו הביתה.

2:25 הרבי נסע לאהל, בליווי משטרת.

8:43 הרבי חזר מהאהל בליווי משטרה. וכעבור 5 דק' נכנס לתפילה. אחרי התפילה עודד

את השירה ובדרכו לחדרו סימן לילד כו"כ פעמים בידו הק' להגברת השיר.

10:15 הרבי נסע לביתו, מעודד את השירה בדרכו, וכמו"כ עשה 'שלום' בידו הק' לכו"כ ילדים.

הלוח מודעות בזאל למטה עבר ליציע. זה שוב חצאי שיפוצים של הגבאים... ע"ד הספור עם ה"לאקערס" - הם הבטיחו שיבנו בתוך שבועיים תאים חדשים, אך בנתיים רק הסירו את הישנים, ומאז כמדומני עברו כחודש וחצי.

מודעה נוספת של הגבאים - לגבי קניית מקומות לראש השנה ויוהכ"פ, כהרגלם בכל שנה ושנה ולכן כל הקודם זוכה.

מזג האויר: הערב ניתך גשם עז ארצה, דבר שהפתיע את כולם וכתוצאה מכך נהרסו גם הרבה חליפות.

יום שישי, י"ז מנחם אב

10:25 הרבי הגיע ל-770, אח"כ יצא לחלק מטבעות לילדים לתיתם (או חילופיהן) לצדקה.

היום הרבי הגיה חלק משיחות ט"ו באב, בלשון הקודש (עבור ועד הנחות בלה"ק). - ייצא לאור ב'כפר חב"ד מאגזין' של פ'ראה.

7:10 הרבי הלך לספריה וחזר כעבור 5 דק'. יצויין כי זמן הדלקת נרות הוא בשעה 7:26.

8:13 הרבי ירד לתפילת 'קבלת שבת'. הזאל היה די מלא, הן מאנ"ש ששבו מהקונטרי והן מאורחים רבים שהחלו להופיע לקראת כ"ף אב.

9:48 הרבי הלך לספריה ובדרכו עודד בשטורעם את השירה.

יום שבת קודש פ' עקב, ח"י מנחם אב

10:13 הרבי ירד לתפילה.

החזן לא מיהר כי לא מתוכננת התוועדות היום (הרבי לא

הודיע למזכיר על התוועדות).

בפשטות סיבת הדבר נעוצה בכך שהשבת מתקיים 'ירחי כלה' (בקרית 'גן ישראל'), אך עלי לסייג את הנימוק הזה כיון שכבר הי' לעולמים שכן התקיימה התוועדות בשבת כזו.

12:25 סיימו את התפילה, וכעבור 5 דק' סידרו את השולחנות (באמצע הזאל) להתוועדות חסידית.

2:22 הרבי הלך לספריה. יצויין שהפעם לא עמדו שם הרבה (חוץ מה"עובדים") כי באותה שעה התקיימה ההתוועדות למטה.

3:25 הרבי חזר מהספריה.

ההתוועדות למטה בעיצומה. פטרוך ההתוועדות הי' עורך דין שגר בס.ט. מאניקא, בע"ת חב"דניק. הלה תרם 400 ירוקים ועם זה קנו ריבוי משקה ופארבייסן. רשמית כונתה התוועדות זו בשם "התוועדות של יואל", ובצדק - שכן, ר' יואל התוועד

מתחילת ההתוועדות ועד השעה 5:00 בערך. היתה זו התוועדות מעניינת ובעלת תוכן רב. אספר רק "ווארט" אחד משלל ה"ווארטים" שזכינו לשמוע מר' יואל: הי' זה בתחילת ההתוועדות, השמיעו את המענה של הרבי ע"ד ההתוועדות שהתקיימה ביום ד' האחרון, והדגישו את הזכות לקבלת המענה הנ"ל, לפתע קם ממקומו הרב פלאטקין מפרזדינט סט. ותמה על כך שמפליאים את ה"מיוחדות" בכך שזכו למענה הנ"ל, כשלטענתו: היות וכותבים אז הרבי משיב! הלה המשיל זאת במשל גס, כמו בן שעושה צרכיו אז אביו מעודדו וכו'... וסיכם את דבריו שבכתיבתם 'הכריחו' כביכול את הרבי לתת מענה.

ר' יואל נתן לו לסיים ואח"כ פתח ואמר: אענה לך בסיפור קטן: הי' חסיד אחד (בתקופתו של אדמו"ר הריי"ץ) שרצה להתחתן בשנית וביקש על כך את ברכתו של הרבי הריי"ץ אך לא נענה, וכך היה כו"כ פעמים עד שלבסוף קיבל "ברכה" ועשה את רצונו. כעבור שנים

(תשי"ב) בכה החסיד הנ"ל לפני הרבי בבקשת "תיקון" על עוונו שכאלו 'הכריח' את אדמו"ר הריי"ץ לברכו... והרבי השיב לו: שכמו שלא שייך להכריח את הקב"ה, הוא הדין גם ביחס לרבי, במילא אל לך להשלוח עצמך ש'הכרחת את הרבי'. - זה הי' רצונו של הרבי לברכך!

וסיים ר' יואל ואמר לפלאטקין: האם הבנת את התשובה?! ברור איפוא שזכות גדולה נפלה בחלקם של מארגני ההתוועדות, ולשם כך מתוועדים כעת (כהלשון במענה של הרבי: "ודמוסיף יוסיף")

עד כאן פנינה אחת מני רבים שקיבלנו בהתוועדות.

יצויין שהרב ש"ז גואריה (גי"מי) השתכר בהתוועדות והי' בגילופין. הוא לא הי' היחיד... היו מביניהם שהחלו לפלוט שטויות, מטבע הדברים, שאין כדאי להעלותם עלי דף... בכלל, קהל גדול נכח במשך כל ההתוועדות מרישא ועד סיפא, ולמותר לציין

שההתוועדות נמשכה עד לזמן תפילת מנחה.

7:15 הרבי נכנס לתפילת מנחה. לשלישי' כובד הרב ישראל גרינברג (ב"ר משה). הלה קיבל את ברכת הרבי ויוצא אי"ה בשליחות הרבי לעיר 'אלפאסא' אשר במדינת טקסס - ביום שלישי הבעל"ט.

8:40 הרבי נכנס לתפילת ערבית.

10:16 הרבי נסע לביתו. שעה מאוחרת מהרגיל. - רבים מאנ"ש והת' סברו שסיבת העיכוב נעוצה בכך שהרבי הסתפר, כהרגלו בק' להסתפר קודם כ' אב, אלא שסברא זו הופרכה תיכף כשראו את הרבי יוצא אל הרכב.

טרם צאתו למכונית אמר למזכיר גרונו להורות להרב גרשון מ. גרליק (ממילאנו, איטליה) שיסע ל'גן ישראל', לירחי כלה, להתוועד עם המשתתפים דשם. שליחות זו נפלה עליו פתאומית בגלל הידיעה כי הרב יוסף נימוטין שי' (שבשנים הקודמות היה

שלוחו של הרבי לשם) אינו יכול לנסוע. כאן המקום לציין על הקשר שהי' לרב גרליק עם ר' לוי'ק, ובשנים האחרונות מגיע גרשון מענדל מידי כ"ף אב להיות בחצרות קודשנו.

יצויין, שהרבי לא שלח איתו בקבוק משקה (בניגוד לשנים קודמות).

בדרכו אל הרכב עודד את הציבור בשירתו וכמו"כ בתנועות ידו הק' 'לשלו' אל הילדים שעמדו בקרבת מקום (וחלקם אף עשו בידם שלהם 'שלו' לרבי).

בה בשעה שהרבי הי' בדרכו למכונית, יצא האוטובוס אל 'גן ישראל' בתפוסה מלאה (50 איש).

בהזדמנות זו רציתי לספר על הדרמה שהתחוללה בקשר לנסיעתו של הרב גרליק לגן ישראל: הלה ביודעו (עכ"פ) שיער בעצמו, כיאה לבר דעת שכמותו) שר' דוד רסקין עלול לבקשו להצטרף לנסיעה, על כן עוד טרם שיצא ר' דוד מתפילת ערבית, חמק לו

השליח ממילאנו והגיע לבית בתו (גב' קרינסקי). מסתבר שלא התחשק לו לנסוע לגן ישראל...

ואכן בשעה 10:00 כשלייב'ל קיבל את ההוראה מהרבי עבור גרשון מענדל, הוא לא ידע היכן לחפשו. - ורק כעבור זמן מצאו (באמצעות הטלפון) בבית הנ"ל, ואז הודיע לו שמוטלת עליו שליחות מאת הרבי, ומשמע זאת, תיכף יצא לכיוון 770, אך היות והשעה כבר היתה 11:15 והאוטובוס הי' כבר בדרכו, לא נותרה הברירה ולוי ליבעראוו לקחו במכונית השברולט סטיישן שלו, ומשכך, גם העמיס ברכבו בחורים שהצטרפו אף הם לנסיעה.

לוי הנהג החל את נסיעתו במהירות מטורפת, עקב האיחור, אך לא עבר זמן רב והנה 'ערפל' מול עיניו... לא נותרה לו ברירה אלא להאט את נסיעתו מאוד, בפרט בגלל הגשם שניתן ארצה בשילוב הערפל, כך שרק כעבור 4 שעות (במקום שעתיים וחצי) הגיע השליח למקום

שליחותו כדי להתוועד עם הציבור. השעה כבר היתה 3:00 לפנות בוקר וכולם כבר היו מקופלים, ונוסעי האוטובוס לקראון הייטס ישבו כבר במקומותיהם, אך תיכף כשהגיע הנ"ל, הודיעו לכולם וירדו מהאוטובוס והתיישבו להתוועד, אך כעבור 20 דק' קם ר' גרשון מענדל ממקומו ובעזרת דוד רסקין פצחו שתיהם ב"דידן נצח" ובכך הסתיים האירוע. תם ולא נשלם... כי בנסיעה חזרה הצטרף הרב גרליק לנוסעי האוטובוס, ושם התוועד וסיפר כל מיני דברים פיקנטיים, אך ללא משקה...

יצויין שהאוטובוס הגיע לקראון הייטס בשעה 5:45, וכאן תם ונשלם 'ירחי כלה ה'תשמ"ו'. - לשנה הבאה בירושלים!

אגב, ר' מ.ט. הוזמן (ע"י המנהל של 'ירחי כלה' מיודענו ר' אברמ'ל ש"ט) לשאת נאום בירחי כלה, אלא שבעת הנאום יצאו מהאולם כל הבחורים והאברכים בהשאירם כמה זקנים בלבד (אותם שישבו

במזרח). - זאת בגלל המעשה הידוע שבעקבותיו אף הכריז הנואם הנ"ל שאין לו קשר ושייכות עם ליובאוויטש.

כל יוצאי האולם חפצו לעלות על האוטובוס, שבהשגח"פ הגיע לשם באותם דקות, אך ניתנה הוראה שלא יעלו... ורק לאחר שהנואם סיים, נכנסו כולם.

[קצת מפליא לקרוא בעתון כפר חב"ד אודות האיש הנ"ל, כאילו יש לו שייכות לחב"ד וכו' ועוד מפליאים בשבחו!

התפלאתי גם על אברמ'ל (נוסף על שהזמין את הנ"ל לנאום), כיצד זה לא כתב במודעות הפירסום גם את רבני השכונה. - מה ענין פוליטיקה להר סיני?

מאיךך לשבחו יאמר שכשהגיע הרב מארלאוו, הוא הוזמן לשבת בשולחן המכובדים ב'מזרח'.

•

יום ראשון, י"ט מנחם אב

10:02 הרבי הגיע ל-770 וכעבור 5 דק' יצא לחלק דולרים לצדקה לקהל.

היום אירעה אפיזודה מעניינת שכדאי להעלותה ע"ג הכתב:

כידוע שב-770 ישנו מה שנקרא 'מגנט', שבתפקידו למשוך משוגעים וחולי נפש למקום, אך בד בבד מסתובבים גם "קבצנים" (שנוררס, בלע"ז), הנמנים לפחות מנין אנשים (ולאחרונה נוספו גם נשים "קבצניות"), והחל מאז שהרבי החל בחלוקת הדולרים, עשו להם הנ"ל מנהג קבוע - לבוא בכל יום ראשון בשבוע ולארום ליוצאים מחלוקת הדולרים, ותיכף על ידי פתח היציאה הם מושיטים את ידיהם ובעזרת כמה פתקאות המכילים כל מיני דיאגנוזות וכו' ובצירוף כמה מלים, מקבלים הם 'פדיון דולרים'. הדבר המבהיל הוא שקרו מקרים בהם כמה מהישראלים שהגיעו במיוחד לזכות לקבל דולר מידי הק' של הרבי, נתנו את הדולר שקיבלו (!) לשנוררס... להערכת מגיעה הכנסתם של כל אחד מהם

בימי ראשון בשעת חלוקת הדולרים, לכ-125 דולר.

לאור כהנ"ל, החליטו כמה מהת' ואנ"ש לנטרל את הקבצנים הללו. הנחשון הי' הרה"ת שמואל קרביצקי שלקח ע"ע יוזמה זו והחל לפעול בשטח, אלא שזקן אחד (רופא בעברו) עם משקפיים מוזהבות ("מרוב עוני...") תחת כובע עגול, התעקש לעמוד שם. - אז איימו עליו שבאם יבוא שוב, יקחו ממנו את דף הדיאגנוזה שלו. גם איום זה לא עזר ואכן לקחו ממנו את הפתקא שלו. הנ"ל איים שיספר זאת לרבי... ו"שנורר אומר ועושה" - הוא פילס דרך בין הנשים והגיע לבנימין קליין (שעמד קרוב לרבי) והודיע לו במרמור על שלקחו לו את פתקתו. מששמע זאת אד"ש, הגיב תיכף בתנועת ידיו הק', וחנינא המשמש (של הרש"ג) יצא אליהם יחד עם הקבצן והודיע שאד"ש הורה להחזיר לו את פתקתו. שאלוהו האם זה אמת שכן היו דבריו של אד"ש, והוא השיב שאד"ש סימן בידי, והי' במשמע שזאת היתה

כוונתו. אלא שבכך לא תמה הסאגה... החבר'ה הכניסו את הקבצן פנימה ע"י הטלפונים (שנמצאים ע"י הדלת לחניון מכוניתו של אד"ש) וצעקו עליו בליווי דחיפות (כמובן שזה הי' אחרי שנגמרה החלוקה ונתמעטו האנשים). בתחילה הוא החזיר אש, אך לבסוף נכנע ונרתע, ולפתע הוציא כדורים מכיסו בטענה שתיכף יחטוף "התקפת לב"... ומשמעו זאת עזבוהו, אך לא לפני שהזהירו את כל הקבצנים שלא להופיע בימי ראשון לפני השעה 12 בצהריים. אח"כ נכנס קרביצקי אל המזכיר קליין ומסר לו דו"ח מכל הנ"ל.

ועוד קטע מעניין: כעבור זמן מגמר החלוקה, הגיעה אשה קבצנית לאיזור ושאלה מעניינת בפיה: "היכן הכסף שמחלקים כאן?..."

משך זמן החלוקה היום: 30 דק' לנשים ואח"כ 25 דק' לגברים. א' מהנשים שעברה ולא אמרו מאומה, קיבלה ברכה "הערן בשורות טובות" (זו לה פעם רביעית להתברך

כן). לא' שעבר וביקש את ברכת אד"ש, נענה "ברכה והצלחה", בהגייה ספרדית, היינו בניקוד פת"ח ולא קמ"ץ.

10:56 אד"ש שב לחדרו.

בניגוד לימי א' שעברו, הרי היום אד"ש לא נוסע לאהל. ישנם הסוברים שיש לזה קשר עם העובדה שאד"ש אמר להתפלל ש"ץ הלילה, ליל כ"ף אב. - אך אציין שבשנת ה'תשל"ה הי' מק' דומה ואד"ש נסע לאהל ביום שבו התפלל ש"ץ בערבית, כך שאין סימוכין אמיתיים לסברתם.

3:36 הרבי נכנס לתפילת מנחה. קודם לכן נכנס חתן לג"ע התחתון, לקבל את הסידור מידו הק'.

7:00 כבר בשעה מוקדמת זו החלו לתפוס מקומות לקראת התפילה. אמנם המקומיים לא הגיעו לפני 8:30, אך האורחים שהגיעו במיוחד לרגל כ' אב, מוכנים להקדיש מס' שעות כדי לא לפספס. ואמנם אין זה כמו ו' תשרי ואף לא יו"ד שבט, בפרט

שבכ"ז עדיין ישנם מאנ"ש שנופשים בהרים וכו', ולכן לא נראה שיהי' געפאקט', אלא שבפועל מסתבר שהתחזית הזו לא היתה מדוייקת.

9:30 אד"ש ירד לתפילת ערבית והתפלל ש"ץ לפני התיבה. כל האיזור מסביבו הי' מלא וצפוף, וזה הזכיר את חודש תשרי בדחיפות וכו' ("כדאי הוא הר"ת של 'אב' - "אלול בא" - לסמוך עליו בשעת הד(ו)חק"...).

מסביבו של אד"ש עמדו זקני חב"ד כמו ג'ימי, גורודצקי וכמובן המזכירים. הרש"ג לא זז ממקומו ועמד מאחור. הילדים עמדו ע"י הקיר הימני, כשבינם לאד"ש מפסיקים כמה שולחנות. ועד המסדר עבד קשה עד הרגע האחרון, אך ברגע שאד"ש הגיע, הס הושלך בקהל!

אד"ש התפלל די בקול ובכל הפירמידות שמעו את התפילה. בעת אמירת המשניות השעין אד"ש את ראשו הק' על ידו השמאלית, ולבסוף הגביה ראשו הק' בעת

אמירת "מחט שהיא נתונה וכו'".

מיד לאחר התפילה הרבי נסע לביתו.

מענה הרבי להת' שאול אליטוב, בקשר לדו"ח שהכניס לרבי ע"ד המבחנים וכו' שנעשה בקעמפ' גן ישראל:

"אזכיר עה"צ שתהא פעולה נמשכת ובהוספה".

היום נסע הר"י שי' אדרעי לאה"ק, כדי להשתתף שם בהחגיגה דסיום ס"ת השני שכתבו עבור ילדי ישראל, שאמורה להתקיים בכ"ף אב. אד"ש נתן על ידו עבור הסיום: בקבוק משקה, ו- **חמש** מטבעות של **חמש** לירות ישראליות, והרבי הטעים לו: 4 המטבעות פעמים כפול **חמש** עולה לחשבון של **עשרים** - זה עבור **כ"ף** מנ"א, והמטבע החמישי שאף הוא מטבע של חמש לירות - כנגד חודש החמישי.

כמו"כ אד"ש שלח מברק היום להשליח ר' יעקב שמולביץ

עבור ההזמנה שלו לכבוד "חנוכת בית חב"ד - והתוועדות ביום (לרגל) כ"ף מנ"א - ב"בית שאן" ארץ הקודש, וזלה"ק:

"תהא חנוכת הבית חב"ד והתוועדות כולה בשעטומ"צ בכל ובאופן דפעולה נמשכת ובהוספה ובמהרה בימינו ממש קיום היעוד "לשכון כבוד בארצנו" ע"י משיח צדקנו", וחת"ק בשורה מתחת.

יום שני, כ"ף אב

9:07 אד"ש הגיע מביתו (כשעה מוקדם מיום רגיל, בגלל שצפוי להתפלל ש"ץ במנין שמתחיל בתשע וחצי). כמעט ולא נכחו אנשים מחוץ לזאל, כי כולם תפסו מקום בפנים (אגב, ישנם מקומות קבועים כידוע ל"ח). כמו אתמול, גם הבוקר נוכח קהל גדול. הרש"ג שהקדים והתפלל כבר, לא ירד כעת להיות נוכח בתפילה ומקומו נשאר ריק. - כמובן שזה הי' לרווחת הקהל, כי ישנם העומדים בקו מגביל והנ"ל מסתיר להם במושבו...

9:30 אד"ש ירד כשהוא עטוף בטלית ומעוטר בתפילין. השטיח פרוס על הריצפה. יצויין שהמזגן עבד מדי חזק ואד"ש התקרר קמעא, כפי שראינוהו ושמענוהו כשהשתעל כו"כ פעמים במהלך התפילה.

בעת התפילה לא נכח חתן וע"כ אמרו תחנון. בעת נפילת אפים השאיר אד"ש את הסידור במקומו ע"ג הסטנדר והתיישב. בתחילה שם ידו השמאלית ותיכף החליף לידו הימנית. המזכיר גרונר שחשב שאד"ש לא הבחין במגירה שבסטנדר (ועל כן השאיר את הסידור ע"ג הסטנדר), הנה בעת שאד"ש הלך עם הס"ת אל הבימה, ניגש ופתח קמעא את המגירה, כדי שאד"ש יבחין בזה בשובו מהבימה אל מקומו. וכמו"כ הכין את הכסא ע"י הסטנדר. - אך בפועל, אד"ש אמנם שב למקומו אבל נשאר לעמוד במשך כל קריאת התורה והסידור נשאר ע"ג הסטנדר.

בהשגחה פרטית, לשני העליות הראשונות כובדו

2 נערי בר מצוה שקרויים בשם **לוי יצחק**, כשמו של בעל ההילולא... אד"ש עלה לשלישי.

3:20 אד"ש נכנס לתפילת מנחה. גם הפעם צפוף מסביב. גם עתה בעת נפילת אפים לא הוריד אד"ש את הסידור מן הסטנדר. ועד המסדר שחיפש לעשות משהו לכבוד תפילת מנחה, מצא תעסוקה, ולפני כניסתו של אד"ש למנחה, לקחו כמה חתיכות ספוג וקבעוהו ע"ג מדף הסטנדר, ומעליו הניחו את המפה (אגב, בסטנדר הקבוע של אד"ש זהו אכן מסופג).

חזרת הש"ץ וכמו"כ הקדישים היו יותר בשקט מבתפילות הקודמות, ובמיוחד הקטעים של "ית' וישתבח וכו'" שבקדישים, אמרם אד"ש די בשקט ורק העומדים ממש קרוב שמעו זאת. יצוין שהרש"ג גם הפעם לא נוכח בתפילה.

הקהל הלך לנוח לקראת ההתוועדות שתתקיים הערב. - להתוועדות זו נתן אד"ש

אור ירוק ל"וידאו" ולהסרטה בכבלים, דבר שלא הי' מאז "ט כסלו.

9:15 אד"ש נכנס לתפילת מעריב, בזאל למעלה.

כמה דק' לפני כן הכריז חשד"ב ליפסקר ברמקול בשם "הועד לסידור התוועדויות", שתתקיים התוועדות חסידית תיכף לאחר שתסתיים ההתוועדות של אד"ש כדי להוריד את ההוראות למעשה בפועל וכו', ובעיקר תתקיים התוועדות מחר בערב, עבור כל מי שלא יוכלו להשתתף הערב בהתוועדות שתתקיים לאחר ההתוועדות של אד"ש.

9:30 אד"ש ירד להתוועדות.

הזאל הומה מאדם, הספסלים מוצבים בכל הזאל וקהל גדול ממלאו מקיר לקיר. הרבה אורחים מערי השדה, מהארץ וממקומות כאן מסביב לשכונה, גם מקורבים וכיו"ב. כמו"כ הרבה מאנ"ש שחזרו מההרים, וגם הת' שחזרו מהקעמפים ומ"מרכז שליחות". בקיצור - מלא

וגדוש!

הילדים מקעמפ גן ישראל הגיעו להתוועדות (כבכל שנה), אך בניגוד למיקומם כתמיד ע"ג הפירמידה, הרי שהפעם עמדו בצד הנגדי, צד המזרחי. כתמיד, גם הפעם אד"ש הקדיש לכבודם ב' שיחות. אחרי השיחה הראשונה לילדים, החלו לשיר את ההימנון שלהם כשבסופו החליפו את השיר ל"דידן נצח", כי השיר שלהם הי' לא מוצלח... ואכן רק כשעברו לשיר "דידן נצח" קיבלו את העידוד מאד"ש.

אברמ'ל שם טוב עמד ע"י הילדים ועקב אחריהם מקרוב (עם קצת מתח). בסיום השיר הכריז א' מילדי הקעמפ: "יחי אדונינו מורינו ורבינו" כו"כ פעמים (4-5) כשבו זמנית אד"ש מביט עליו, והקהל שקט ורק צועק "יחי! מיד אח"כ החלו לשיר "ווי וואנט משיח נאו" ואד"ש בתנועות ידיו הק' עודד חזק את השירה, אלא שהקהל הסתבך בעצמו ובצידו האחד של הזאל שרו את המנגינה של "עם ישראל

הב... ווי וואנט משיח נאו", כלומר, במנגינה שמחה; לעומתם בצידו השני של בית הכנסת שרו את השיר "ווי וואנט משיח נאו" המבקש בכאב את משיח (השיר ששרו בל"ג בעומר האחרון במשך שעה ארוכה), ואכן זה הי' השיר שלפועל כבש את כל הזאל. חלק מהקהל כבר חשש שמא נקלענו שוב לשעה ארוכה של השיר... אך כעבור 5 דק' נעשה שקט.

בא' מן הניגונים בין השיחות ניגנו את המנגינה של "חיילי אדונינו" ללא המלים, והיו מי שהדבר הזכיר להם את תשרי ה'תשמ"ה (אגב, בין האורחים שעמדו בהתוועדות הי' גם הרב ש"ב וולפא)...

בעת הניגונים אד"ש עודד חזק בידו הק'.

הי' קטע קטן עם זבוב שעמד על הכוס שליד הרבי, אד"ש הביט עליו פעמיים ואח"כ העיפו בהבל פיו. - מי שזכה ראה כאן מחזה!

הפעם אד"ש לא הורה

לעוסקים בהסרטה של ההתוועדות, שיגידו 'לחיים' (בניגוד לכיו"ב). הרבי הורה לא' בתנועת יד של "לכתחילה אריבער" שיאמר 'לחיים', וכמו"כ לחבירו שעמד על ידו. גם זה הי' מחזה נפלא!

הרב גולדשטיין (הרב החב"די שמשרת בצבא ארה"ב והי' אף בגראנאדה - ראה כתבה עליו ב'כפר חב"ד שיצא אי פעם...), הביא עמו להתוועדות אורח מאנשי הצבא האמריקאי, רב יהודי שאחראי על הכמרים שם. הלה הגיע עם בנו וישבו על בימת ההתוועדות. האורח הזה הגיע במדי הצבא ולכבוד הרבי הוא הסיר את כובעו ושם כיפה קטנה לראשו. אגב, בנו ישב עם אוזניות תירגום (!).

לקראת סוף ההתוועדות הם ניגשו אל אד"ש יחד עם הרב גולדשטיין והרב הנ"ל הציגו לפני הרבי. אד"ש לחץ את ידו ושוחח אותו. האיש אמר לרבי שהוא אחראי על 1700 כמרים בצבא, הרבי אמר לו שמסתמא ינצל זאת להביא לידיעתם מהנעשה בנוגע

ל-7 מצוות בני נח שנאמרו בהתוועדות. הלה הציג לפני הרבי את בנו והרבי לחץ את ידו לשלום. אח"כ אד"ש סובב ראשו הק' לעבר גולדשטיין והתבטא ואמר להיהודי הנ"ל: "הוא (גולדשטיין) מסתמא עוזר לך!", והלה השיב: ודאי. - גם אני עוזר לו. אד"ש: א"כ זה הדדי, וטוב מאוד. אח"כ נתן לאב ולבן, לכל אחד חתיכת עוגה מהמפית, ולקח עוד חתיכה ונתנה לגולדשטיין ואמר בחיוך לאיש ובנו הנ"ל: נתתי לכם ועל כן מן הראוי שאתן גם לו...

בעת שניגנו הילדים מהקעמפ מחא אד"ש כפיו הק' בחוזק, כמו"כ היה גם כשניגנו את הניגון "עבדו את ה' בשמחה . . ציון במשפט . . ושביה בצדקה". יצויין שניגנוהו בזמן שהרבי שוחח עם האורחים הנ"ל, וכשהרבי סיים לשוחח איתם, האזין לניגון לרגע ואח"כ עודד ע"י מחיאת כפיו הק'. כמו"כ הורה להר"מ שי' העכט שיאמר 'לחיים', תוך כדי שעושה בידו הק' סימן תמיהה.

בסוף ההתוועדות לפני שניגנו את הניגונים שהרבי הורה בעת השיחה שינגנום, הורה גם לנגן לפניהם (כרגיל) את ניגון ד' בבות לאדמוה"ז כולל ה'ניגון הכנה'. לאחר שניגנו את ב' הניגונים הללו, סימן בידו הק' (לר' יואל - כדרכו בק') לנגן את הניגונים. בעת שניגנו "ופרצת" היו תנועות מיוחדות, אד"ש עודד חזק מאוד בידו הק' בכל התנועות.

בעת 'חלוקת הדולרים' שלאחר ההתוועדות, שאל אד"ש את גרונר על א' מהעומדים לקבל, "האם הוא טנקיסט", ולייבל ענה: כן.

כשעבר אברמ'ל שם טוב, נתן לו אד"ש ואמר שיחלק לכל ילדי, מדריכי ומורי הקעמפ. כמו"כ הרבי שאלו אודות מצב בריאותו של הרב יאלעס שי' (מפילדלפיה). - הלה נעדר מההתוועדות (שבדרך כלל נוהג להשתתף בה) ואף לא נכח ב'ירחי כלה', עקב בעיות בבריאותו.

אחריו עבר ראש המדריכים (הד-קאנסלער) של הקעמפ

הת' לו שי' והוא לחש כמה מלים לאד"ש (שמעתי ש שביקש עבור הקעמפ ואד"ש אמר לו שכבר נתן לאברמ'ל).

בסיום חלוקת הדולרים התכופף אד"ש מתחת השולחן (לאחרי שהריל"ג הכניס את הדולרים בחזרה לחבילה) וקרא בשם 'ר' וואלדמאן" (שעמד מתחת הבימה ליד ר' יואל). הלה מיד ניגש ואד"ש נתן לו דולר אחד.

אגב, חסרו דולרים לקהל, וכשהגיעו להרליג לבקש עוד, ענה להם שגרונר כבר סגר את המשרד ויהי' רק מחר.

12:37 אד"ש עלה לחדרו, וכעבור 4 דק' נסע לביתו.

תיכף אח"כ החלו לארגן את השולחנות בפנים לקראת התוועדות חסידית. היו שקינאו תחילה בחשד"ב על כך שהוא אולי יקבל מהרבי את העוגות עבור ההתוועדות... אך לפועל הוא לא זכה לכך.

1:00 החלה ההתוועדות של אנ"ש ונכח בה קהל

גדול. ההתוועדות נמשכה עד אור הבוקר, עם הרבה פארבייסן, מה שהציל את הרעבים שקיימו בהידור את ההזדמנות של "כל זיכפין ייתי ויכול". היתה רוח טובה במהלך ההתוועדות כשגרשון מענדל מנצח על ההתוועדות כיד ה' הטובה עליו, עד שאיזה משוגע עם דיפלומה שפך על עיניו של הרב גרליק 'משקה', דבר מאוד מסוכן, ותיכף שפכו על פניו מים כדי להסיר את החריפות והאלכוהול של המשקה...

•

יום שלישי, כ"א מנחם אב

10:15 אד"ש הגיע ל-770 ותיכף אח"כ יצא הריל"ג עם פתק בידו ונכנס לטלפן במזכירות, ואח"כ בדרכו לג"ע העליון אמר שאינו מאמין שאד"ש ייצא כעת לחלק צדקה. ואכן כעבור 2 דק' כשיצא מחדרו הק' של הרבי, הודיע רשמית שאד"ש לא ייצא (תקדים לכך ה' ביום שישי לפני שבועיים).

10:34 אד"ש נסע למקוה. ע"י המכונית בירך את הרה"ת ישראל גרינברג ומשפ' שי' בנסיעה טובה. הנ"ל נוסע היום למקום שליחותו בעיר אל-פאסא.

11:10 אד"ש חזר מהמקוה. ע"י המכונית עמדו ילדים ואד"ש נתן להם מטבעות לצדקה. עמד שם אדם צרפתי שצילם את אד"ש מול עיניו, ואח"כ ניגש לבקש מטבע לצדקה מאד"ש וקיבל. אך כעבור זמן מה (של חלוקה לעוד כמה ילדים), שוב הושיט הלה את ידו בשנית וקיבל מטבע מהרבי. אחרי שאד"ש שב לחדרו, ניגש ליבעראוו וצעק על האיש הנ"ל מדוע צילם... יצויין שהלה צילם 9 תמונות!

2:08 אד"ש נסע לאהל. משטרה לא נכחה במקום וע"כ יצא לדרכו ללא הליווי המשטרה. טרם צאתו בירך כו"כ שנסעו לרומניה, אנגליה וארץ הקודש, ב"נסיעה טובה".

כעבור 5 דק' הגיעה רכב המשטרה כדי ללוות את הנסיעה לאהל... תיכף חנינא

נתן לשוטר את פרטי זהות המכונית, הצבע, הדגם ומספ' המכונית (את זה האחרון הוא לא זכר ונאלץ להיכנס למזכירות כדי לברר את המספר), והשוטר נסע בפראות כדי להדביק את המכונית של הרבי.

8:32 אד"ש חזר מהאהל. כעבור 5 דק' נכנס למנחה-מעריב.

9:05 אד"ש נסע לביתו.

על לוח המודעות ב-770 הודבקה מודעה בזה הלשון: "כל אנ"ש והת' שי' מוזמנים ל"התוועדות חסידים רבתי" - ע"מ להביא לידי מעשה בפועל את ההוראות וכו' שדיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות דאתמול - היום בערב בשעה 9:00, בביהמ"ד ליובאוויטש שבליובאוויטש - 770 בהשתתפות הרבנים מארי דאתרא שליט"א, המשפיעים, הר"מים ומנהלי המוסדות שיחיו". על החתום "ועד לסידור התוועדויות".

ובכן טאפארו דא פלאחו,

החלו לארגן את השולחנות עם בימת הכבוד לנואמים. סידור השולחנות ה' מרשים מאוד, אם כי הכיבוד שהונח ע"ג השולחנות ה' כבהתוועדות חסידית, דהיינו חלה, דג מלוח מטובל בחומץ, והעיקר... משקה! הקהל לאט לאט התיישב במקומות, וגם הערב ה' זה פורקן והצלה לכל זיכפין הרעבים.

כעבור מחצית השעה התיישבו על בימת הכבוד, הרב דוד רסקין בראש (ע"י המיקרופון), ומנחה הערב ה' חשד"ב ליפסקר שאמר שכנהוג "פותחין בדבר מלכות" והיות שמי שה' אמור לחזור על ההתוועדות של אד"ש מאתמול, עדיין לא בא, על כן הוא יחזור בינתיים משהו משיחת הרבי. אח"כ הגיע הת' אליעזר ברוד שחזר בטוב טעם על כל ההתוועדות, אח"כ הזמין המנחה את משה סלונים (שבזמן היותו פה הפך לא' הנואמים בחסד עליון), הנ"ל החל לנאום באידיש, אך תיכף נתבקש לדבר בשפה העברית (כי היו אורחים 'מקורבים' ישראלים).

סלונים דיבר על תביעת נשיא הדור מחסידיו בענין "הפצת המעיינות", שבקו זה רואים את רצונו של אד"ש לאורך כל שנות נשיאותו החל מאז המאמר הראשון של יו"ד שבט ה'תש"א, הנ"ל דיבר קצר ולענין, ולא בכדי זכה לתשואות כפ'.

אחריו הוזמן המשפיע ר' פיניע קארף לנאום, הלה דיבר על הנושא של "עבודת המבחנים" שהורה אד"ש לפני שבועיים, בהדגישו את הקושי ואת העבודה שב'מבחנים'. בניגוד לסלונים שברח משולחן הכבוד, נתבקש קארף להישאר (ולא להשאיר את הרב רסקין לבד...) ואכן הוא נשאר.

אח"כ נאם הרד"ר, ומשימת נאומו היתה להוריד את ההוראות למעשה בפועל, היו כמובן הפרעות וכו', כרגיל בעת נאומיו, אך לאחר מאמץ הצליח לסיים את דבריו.

אח"כ הזמינו את השד"ר מחוף המערבי הרב שמואל דוד רייטשיק שידבר, הלה

עמד על מספר ענינים, ביניהם - העבודה של "פדה בשלום נפשי", והענין של אהבת ישראל. לפני שהמנחה הזמין את הנואם הבא, ביקש לדבר על הענין של קידוש השם וח"ו להיפך - שיכולים להיווצר מהנהגה אישית של בחור חב"די וק"ו מפעולותיו, והוסיף לספר דוגמא ממעצרו של כמה מהת' ממאריסטון שנעצרו בווער'גיניה, בגלל סיפור ברשיונות... ומכאן קרא לכולם לפעול בענין של 'קידוש השם'.

אח"כ הוזמן הרה"ת לוי גרליק לספר קצת מהתוצאות הברוכות ממחזה ההתוועדות בכבלים לעיני מליוני אנשים בארצות הברית. הרב גרליק סיפר כמה סיפורים מעניינים:

סיפור אחד: אדם התקשר למשרד כאן ב-788 וסיפר בהתרגשות שמצבו הי' על סף שמד וכו', ורק תודות להתוועדות שראה ע"י הכבלים ושמע מה ששמע, החליט לחזור לצור מחצבתו. - ושומרים איתו כעת על קשר. וכאן הוסיף גרליק

ואמר, שהתגובה שנשמעה מפי מקבל הטלפון כאן היתה: "לזה בלבד הי' כדאי כל ההתוועדות!"

סיפור נוסף: כומר גוי התקשר ואמר שהוא בעצם גוי ולא חושב על גיור, אך בעקבות ההתוועדות בה שמע בין היתר אודות המשיח, שזהו נושא שהוא אמור לדבר עליו מחר בהרצאה, וכמו"כ שמע אודות 7 מצוות בני נח, לפיכך, הצהיר הלה ואמר שהוא נהפך להיות חסיד של הרבי (א חסידישער גוי...).

ועוד סיפור: א' התקשר בטרוניה מדוע לא הודיעו קודם (דהיינו, בהתוועדות הקודמת שהיתה בכבלים) על דבר התאריך של ההתוועדות הזו, וכי רק במקרה הוא פתח את הטלביזיה וצפה להפתעתו בהתוועדות. - על כל פנים, הוא מבקש שייגידו לו כעת מתי תתקיים ההתוועדות הבאה...

אגב, יש סיבה מוצדקת לכך שלא הודיעו אז על קיומה של ההתוועדות הזו, האחרונה,

שכן, כזכור היו 2 התוועדות שאד"ש לא אישר "כבלים", ולכן לא יכלו להודיע תאריך וכו'.

יש לציין שהקהל נהנה לשמוע את גרליק, שהוסיף ואמר שגם הניגונים בהתוועדות הם חלק בלתי נפרד מההתוועדות, וסיפר ע"ז את המשל שקיבל מהמשפיע שלו בזמנו בישיבה, כששאלו ע"ד הניגונים. כשסיים זכה מהקהל לתשואות כפים אדירות ונלהבות.

אחריו הזמין המנחה את אורח הכבוד, הלא הוא הצייר המפורסם ברוך נחשון, שיעלה ויאמר כמה מלים. נחשון שלבוש בלבוש 'מיוחד' התיישב ע"ג משענת הספסל, רגל פה ורגל שם, וסיפר שזה עתה חזר מביקור בעולם, וסיפר כמה סיפורים מאוסטרליה, וסיפורים אלו, כלשונו, בדעתו למכור לכל מקום אליו יגיע. להלן כמה מהסיפורים שסיפר:

סיפור אחד: במסגרת ביקורו עם אשתו לכבוד הכינוס של

נשי חב"ד באוסטרליה, שאלו הם הוזמנו כאורחי כבוד, יצא להם לטייל ולהגיע למקום הכי מרוחק בגלובוס, שם מסתובבים גם יהודים ("צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרו..."), הם התארחו אצל המשפחה היחידה ששומרת כשרות כדבעי, והתפעלו בכלל כיצד שייך לשמור כשרות וכו' ובפרט "טהרת המשפחה, דהרי שם אין מקוה, והמקוה הכי קרוב זה במרחק של שעת טיסה (!), ענו להם המארחים: שישנו נהר ששם הם מצאו מקום הן מבחי' הצניעות והן מבחי' בטחונית (כי רובו בוץ הסוחף ומטביע ל"ע), ושם היא טובלת בין בקיץ ובין בחורף, בקור ובשלג. וכאן מוסיף נחשון ואומר, א"כ דעו לכם שגם בימינו, ולא רק ברוסי' אלא אפילו באוסטרליה ישנה המציאות של מסירות נפש כפשוטו על מקוה וכו'.

סיפור ב': הוא פגש ביהודי חילוני שאינו יודע מאומה אודות יהדות, ושאלו במה הוא עוסק? הלה ענה לו שעוסק בענין החום היוצא מהאדמה.

בקיזור, סיפור לו נחשון על פרופסור **הסופר** שגר במרחק כמה שעות טיסה באוסטרליה ג"כ, והוא עוסק בהבנה בחום היוצא **מהנשמה**, "ונראה לי", אומר לו נחשון, "שהשידוך ביניכם יעלה יפה". ו...כך הוה, הוא יצר ביניהם קשר. ומוסיף נחשון: שאם לשם כך הוא הגיע לשם - דינו! מי יודע כמה קירוב לבבות זה יביא.

סיפור שלישי: בא' מההופעות שלו (בהדגמת תערוכות) פגש בא' שפרצופו (או כל' הגמרא - חזותו) מוכיח עליו כי ישראלי הוא. ניגש נחשון אליו וממחשבה לדיבור אומר להנ"ל "יש לך פרצוף של פתח תקוה" (כי הנ"ל נראה חסון, רחב, מפלצת בלע"ז), הלה בלי חכמות מוציא מכיס בגדו תמונה וחושף אותה ע"ג השולחן. מספר נחשון: הייתי בהלם... כי בתמונה גיליתי את עצמי יחד איתו, בהיותי בגיל 16, כשמאחורי התמונה כתוב: "לידידי חיים הלפרין, בידידות - ברוך נחשון, תשי"ח". תיכף מספר הלפרין לנחשון את הזכרונות מהעבר: הי' זה בתשי"ח,

שניהם נפגשו בכביש הצפון בהשגחה פרטית, לא הכירו זה את זה, נחשון הי' לפני צבא, והשני הי' כבר במדי צבא. שואל נחשון את הלפרין, מה מעשיך פה? עונה לו הלפרין: קיבלתי חופשה מהצבא לכמה ימים ובא לי לטייל, והיות שעם "מדים" יותר קל לתפוס טרמפים, על כן לבשתי מדים. "וכך", מספר נחשון, "נעשה השידוך בינינו... והצעתי לו לטייל יחד". במהלך הטיול מזכיר לו הלפרין, "האם הנך זוכר שדיברת אודות אותו טרקטוריסט שחזר בתשובה, שו אוסמו? דונין! סיפרת שהוא חב"דניק וכו', חבר'המן מהאגדות, ונחשון מאמת לו את הזכרונות היפים!

ומסיים הלפרין ומגלה לנחשון ידיו הותיק: "דע לך שהבן שלי לומד בחב"ד במלבורן"! מספר נחשון: זהו א' מהמקרים עליהם נאמר "שלח לחמך על פני המים כי ברוב ימים תמצאנו". - אין זה רק רוב ימים, כי אם רוב שנים... משך יותר מ-25 שנה, והנה סוף כל סוף הבן של הלפרין חזר לחב"ד.

כמו"כ סיפר נחשון על הפצת המעיינות כמו בענין של "רגע של שתיקה", הוא המחיש זאת ע"י הציור של "יוצר אור ובורא חושך" (מעשה ידיו להתפאר), כשהראה את הציור, ביקש מכולם שיתרכזו למשך 60 שניות בגוף הציור, מבלי לחשוב על דברים אחרים (מחשבות זרות), ואכן ב-60 שניות אלו נוכחו שיש אחד - הקב"ה - שהוא המפליא לעשות, ויוצר אור ובורא חושך.

12:30 ההתוועדות הפורמלית הסתיימה והמיקרופון עבר לשולחן של 'משקה', ומכאן והלאה המשיך נחשון להתוועד, לבקשת הקהל, כמשך 3 שעות עד 3:30, בהם סיפר על חברון ובנותיה. תיקצר היריעה מלהכיל... למותר להוסיף כי הקהל נשאר מרותק וקשוב עד סוף ההתוועדות.

יום רביעי, כ"ב מנחם אב

10:18 אד"ש הגיע מביתו.

כשבנימין קליין יצא מג"ע התחתון, ניגשו אליו 3 ישראלים ואמרו לו שהם נוסעים היום לישראל, ורצונם בברכה מאד"ש. השיב להם המזכיר: "תגידו לו" (התכוון שיגידו ללייבל), אך הם לא הבינו אותו... ובפועל, כשאד"ש יצא לחלק מטבעות לצדקה ע"י הילדים, ניגשו השלושה וביקשו את ברכתו הק', ואד"ש ברכם.

היום הקעמפים אמורים להסתיים, והילדים ישובו לבתיהם. וכרגיל בכל שנה מתקיים 'ראלי' (כינוס ילדים) בעת הזאת, ואד"ש תמיד יורד ומדבר לילדם. - אך השנה קרתה תקרית של אי הבנה בין מנהל קעמפ גן ישראל (אברמ'ל ש"ט) לבין אחראי על המסיבות לצ"ה (י.ה.). זה האחרון רצה לעשות זאת ביום שלישי (מסיבותיו שלו), אך מנהל הקעמפ העדיף את יום רביעי, וכאן נוצר ביניהם 'תקר'. מנהל הקעמפ הנ"ל אמר שלהערכתו, בשביל הקעמפ שלו במיוחד (50 ילדים) תהי' שיחה מהרבי, ובנתיים האחראי על הראליס

כתב לאד"ש שרוצה לארגן ראלי ביום שלישי "בהיכל קדשו". הרבי הקיף את 2 המלים הנ"ל וענה: "**מופוך לגמרי**". הלה כתב בשנית שלא התכוין לג"ע התחתון והעליון, אלא ל-770, כרגיל. ואד"ש ענה: "**אעפ"כ שב ואל תעשה עדיף**", ואכן אתמול עבר היום ללא ראלי. מעניין יהי' לדעת מה מצפה לנו היום...

3:20 הריל"ג יצא והודיע לקהל שאד"ש יורד למטה להתפלל מנחה עם הילדים. - אבל מה שהבינו מדבריו שהמדובר רק לתפלת מנחה ולא נראה שתהי' שיחה. בכל אופן, כולם רצו למטה והמסדרים סידרו בימה למקומו של אד"ש, וכמו"כ הכינו מיקרופון ומטבעות לחלוקה לעת הצורך. למרות שכשנשאל א' מהמזכירים אם נראה לו שתהי' שיחה, הגיב בביטול ובלאו גמור, אך מה שבטוח, בטוח - הכינו את הענינים לשעת הצורך... את המטבעות שמו מאחורי הבימה של הרש"ג, ואת המיקרופון בין הקיר לצידו הימני של הבימה.

בית הכנסת התמלא קצת בחלקו המזרחי, ובינתיים אד"ש המתין בחדרו עד שהילדים גיעו מהקעמפ. אמנם קעמפ 'אמונה' הגיעו כבר קודם ונאמר להם שאד"ש לא יורד, ועל כן לא נוכחו. ורק לאחר מכן כשנודע שאד"ש יורד, הגיעו גם הבנות מהקעמפ הנ"ל, אך לא כולם... אלו שכן הגיעו, נכנסו לעזרת הנשים.

4:00 הגיעו רוב הילדים מקעמפ גן ישראל, ומיד הודיעו להם שהרבי מחכה עליהם ושיכנסו בזריזות ל-770 להתפלל מנחה עם הרבי. הילדים נכנסו והתיישבו על הספסלים, 60 בנים למטה, (ואילו הבנות מקעמפ 'אמונה' היו, כאמור, בעזרת נשים), וכעבור 5 דק' מישהו צעק 'שא'... ונעשה שקט וחשבו שהרבי בדרך. הילדים החלו לשיר את ההימנון והי' קצת שמח, אך כעבור 5 דק' נמאס להם והשתתקו.

4:15 נודע שהרבי נכנס למעלית, ותיכף החלו שוב לשיר את ההימנון, והנה

הרבי נכנס לזאל. פניו הק' צהבו ואף עודד את הילדים כל הדרך. יצויין שבדרכו לא שם מטבעות לקופות הצדקה (כנראה שעשה כן למעלה?). כשהגיע למקומו, החלו לנגן את 'אשרי'. אברמ'ל בעזרת כמה מהמדריכים ניצחו על האירוע.

לאחר קדושה, כשהריל"ג עלה לסדר את הכסא, אמר לו הרבי שברצונו לומר שיחה לילדים, ותיכף העלו את המיקרופון ובעזרת הארליג וליבעראוו וגרונור "סידרו" את המיקרופון (3 מומחים נדרשו לכך...). כעבור מחצית הדקה רמז הרבי שיביאו חומש, וכן עשו. הריל"ג העלה א' מהחומשים של בית הכנסת, והרבי עיין בזה במשך כל חזרת הש"ץ. בעת נפילת אפים הרבי לא הוריד את הסידור מהסטנדר. בעת הקדיש שאחרי עלינו הביט הרבי שוב בחומש, והאחראים מטעם ועד המסדר סידרו בינתיים את הבימה השני' עבור השיחה.

4:35 הרבי החל באמירת השיחה מיד לאחר קדיש

האחרון, מבלי שיאמרו תחילה את הי"ב פסוקים, כרגיל בכגון דא.

שליש בית הכנסת הי' מלא. אנ"ש מהשכונה שנודעו מפה לאוזן ע"ד השיחה, הגיעו, ומי שנכנס לבית הכנסת מרחוק, כלל לא הבחין בילדים, כי הם ישבו ב-3 הספסלים הראשונים, ומאחוריהם ע"ג פירמידות ישבו הת' ואנ"ש, והי' נראה שזו שיחה רגילה (לא מיוחדת לילדים). בסיום השיחה אמר הרבי שבטח יתרגמו לילדים בשפה האנגלית (גיי-גיי לא היה שם), ואכן אברמ'ל תירגם מאוד יפה, אם כי הי' ניכר שמדבר רק מתוך הכתב.

משסיים עמד נבון לכמה רגעים ולא ידע מה צריך לעשות הלאה, והרבי הנחה בידיו הק' לאות שישירו וכו', כהוראתו בעת השיחה. יצויין שמשך זמן השיחה של הרבי לילדים הי' 12 דק' בלבד.

אחר כך הרבי ירד מהבימה (כרגיל בכגון דא) ונעמד ליד השולחן הקטן שעליו היו

מונחים המטבעות. הרבי חילק 3 מטבעות, עבור היום ועבור מחר, ובהמטבע השלישי "לעשות כטוב בעיניהם". החלוקה היתה למדריכים וילדים שי', ומכיון שהמדריכות לא נכחו למטה, נתן הרבי בעבורם על ידי ר' זלמן גורארי'. בינתיים ניגנו הילדים את הניגון ששרו בהתוועדות של כ"ף אב, על המלים "עבדו את ה'... ושביה בצדקה", ובניגון זה יצא הרבי כשבדרכו עודד וחזק מאוד מאוד את השירה בידו הק'.

יצויין שאמנם הי' קצת באלגן בחלוקת המטבעות, אך עבר בשלום...

5:00 הרבי עלה לחדרו.

על ידי המעלית עמדו בני משפ' אבצן שנוסעים לאה"ק והרבי ברכם: "בשורות טובות, ברכה והצלחה, וכתיבה וחתימה טובה" (כזכור משיחת הרבי שלשום ע"ד זה...).

7:15 נכנס המזכיר ר' ניסן מינדל ושהה אצל הרבי במשך שעה.

8:20 הרבי נכנס לתפילת ערבית.

מיד אחרי ערבית הר"ב גורודצקי נכנס להרבי, ושהה אצלו כשלוש שעות (!).

11:30 (בערך) יצא הר"ב גורודצקי מחדרו של אד"ש, ומיד אח"כ נסע אד"ש לביתו.

ה"ועד לסידור התוועדות" הכניסו היום לרבי דו"ח מההתוועדות של אמש, שהיה כתוב בו ע"ד שהחליטו לערוך התוועדות לאחר התוועדות של הרבי, על מנת להביא את ההוראות שניתנו בהתוועדות, במעשה בפועל. - ועל זה ענה הרבי:

"כפשוט כה"נ בל"נ ראה לקו"ת ראשי המטות חותם המאמר וחותם ביאורו - הבפו"מ?", עכלה"ק.

כמו כן הי' מענה מאד"ש ביום הזה, לאחר השיחה, עבור ר' שמעון שער מרחובות (שעוסק ב'תפארת זקנים לוי"צ):

"המכ' דו"ח והפ"נ נתקבלו,

ואזכיר עה"צ שימשיך לבש"ט בכהנ"ל ובהוספות. בשאלותיו בצ"צ - כמפורסם בהתייעצות בעסקני חב"ד שבאה"ק. מצו"ב השתתפות במגביות שלו, וכן משקה להתוועדות באה"ק ובהוספה". עכלה"ק. אד"ש צירף השתתפות של 180 שקלים.

יום חמישי, כ"ג מנחם אב

10:07 הרבי הגיע ל-770, ואח"כ נכנס לקריאת התורה. אחרי הקריאה איחל מזל טוב לכמה ברי-מצוות שעלו לתורה במנין הזה.

11:32 הרבי נסע למקוה.

12:00 הרבי חזר מהמקוה.

2:30 הרבי נסע לאהל. לפני שנכנס למכונת קרה משהו לא נורמלי... ניגשה איזו אשה שעמדה על יד (במקום שעומדים כדי לזכות לקבל מטבע לתת לצדקה), ורצתה לנשק את זקנו הק' של הרבי, פשוטו כמשמעו... ואד"ש

פסע תיכף אחורנית כדי שהיא לא תיגע בו...

9:03 הרבי חזר מהאהל.

כעבור 10 דק' נכנס למנחה- מעריב. אחרי מעריב בירך את הרב בערל ליווי בברכת 'צאתכם לשלום'. - לקראת נסיעתו ליפן.

10:07 הרבי נסע לביתו.

הלילה התקיימה התוועדות בכולל, אברכי הכולל הזמינו את ר' משה סלונים שיבוא ויתוועד עמהם. כפי שנודע לי, האברכים רצו חיזוק להגשמת המשימה (של כל אחד מאיתנו) לצאת לשליחות. [כזכור, הי' זה כו"כ פעמים שסלונים דיבר לקהל והמשותף לכל נאומיו הי' "הפצת המעיינות חוצה", ועל כן ראוי לנכון לשמוע עידוד ועצה מהאדם הנכון. זאת בנוסף על אישיותו הידועה כדוגמה אישית לכהנ"ל].

השתתפו בהתוועדות זו כ-20 אברכי הכולל, מלבד הת' שי'. כ-15 בקבוקי משיקה התרוקנו

במהלך ההתוועדות שנמשכה עד לתוך השעות הקטנות של הלילה. הסיפור שעמד על הפרק הי' מעניין: ישנו אדם במדינת קולומביה, עשיר מאוד, יהודי נחמד, הלה שלח מכתב להרבי (וי"א ששלח את המכתב להרב חודקוב) שבו הוא מבקש שישלחו לשם 10 אברכים לפתיחת כולל, ואת כל ההוצאות שלהם הוא מבטיח לממן על חשבוננו (לדבריו, זה יסתכם ב-3 מליון דולר), וכתקדים לכך, צירף המחאה של שלושת רבעי מליון דולר. ע"כ הסיפור (וי"א שזה סיפור ישן שכעת חוזר על עצמו שוב...). למיטב ידיעתי, לא הי' ע"כ מענה מהרבי.

יום שישי, כ"ד מנחם אב

10:17 אד"ש הגיע ל-770.

על ידי הקופה עמדו הרבה ילדים, וכשאד"ש חילק להם מטבעות לתיתם לצדקה, נאלצו לעבור ולצאת החוצה דרך גן עדן התחתון (ודלא כרגיל, ששמים המטבעות

תיכף בקופה). אמנם כבר הי' כן לעולמים, אך לא בתקופה האחרונה. ונראה שזוהי סנונית ראשונה מהסימנים של "תשרי", כידוע שכך הוא הסדר בתשרי...

2 אברכים מהכולל קיבלו מענה מהרבי על יציאתם לשליחות בעתיד הקרוב, ואלו הם: ר' ברוך גורביץ (בר"ד) שנוסע לשיקאגו, לחנך בחיידר. ר' שמרי' חריטאנאו שנוסע לבאפאלא, אף הוא להיות מחנך בחיידר. שניהם קיבלו מענה "אזכיר עה"צ".

7:05 אד"ש הלך לספריה, וחזר כעבור 5 דק' (הד"נ בשעה 7:15).

8:06 אד"ש ירד ל"קבלת שבת". הזאל מלא וגדוש... המהפך מזמן הקיץ לזמן הזה, הוא מן הקצה אל הקצה, ללא סדר והדרגה כלל. ככלות הכל, ה"געפאקט" נותן לאנשים להרגיש את חודש תשרי, גם הרעש חזר לקדמותו אך בהדרגה... החזן הדביק 'לחן' ב"לכה דודי", אך מה לעשות וזה לא נדבק... אעפ"כ (ואולי

דוקא בשל כך) אד"ש סימן בידו הק' ועודד להגברת השיר. בחציו הב' של "לכה דודי" החל החזן בניגון מתאים והי' גם זה בעידוד של הרבי.

9:54 אד"ש הלך לספריה, ובדרכו עודד את השירה בידו הק', 9 פעמים.

הועד לסידור התוועדות תלה מודעה בו הוא מזמין את אנ"ש והת' להתוועדות רבתי ביום ראשון הקרוב, ובין הנואמים: ר' יואל כהן ור' ניסן מאנגעל.

•

יום שבת קודש פ' ראה, מבה"ח אלול, כ"ה מנחם אב

8:30 אד"ש ירד לאמירת תהילים. בסיום התהילים עלה לחדר.

10:30 אד"ש ירד לתפילה.

1:30 אד"ש ירד להתוועדות. (תוכן ההתוועדות יוצא לאור ע"י ועד הנחות בלה"ק).

בעת הניגונים שבין שיחה

לשיחה, הורה אד"ש לכו"כ שיאמרו 'לחיים', וביניהם, לא' מאנ"ש שישב מאחורי הרבי, הלה הרים כוסית גדולה (שחציה ריקה...) וביקש לומר עליה 'לחיים' לרבי, אך תיכף הורה לו אד"ש, עם חיוך, שימלא את כל הכוס, וכן עשה. כמו"כ הורה להרב ריבקיין רבה של ס. לואיס לומר 'לחיים'.

בעת חלוקת המשקה (למי שהכניס לפני שבת) נתן אד"ש משקה להר"ד שי' נחשון עבור המלוה מלכה לטובת ה'טנקים' שבאה"ק, וכן נתן לאברמ'ל שם טוב בקבוק והוא הכריז ע"ד חנוכת בית חב"ד בפילדלפיה, ועוד בקבוק נתן אד"ש להרב שמיט השליח שבעיר הנ"ל, אלא שלא שמעו ברור את הכרזתו. אחר כך החל אד"ש לנגן 'והריקותי לכם ברכה'.

יצויין שהזאל היה מלא וגדוש באנ"ש והיו גם דחיפות, ויחד עם זה גם המיזוג עבד חזק, מלווה ברעש, ולאור כהנ"ל היה קצת קשה לשמוע את הרבי.

5:45 הסתיימה ההתוועדות, החזן טלישבסקי לא היה, ועל כן הורה אד"ש לציבור לנגן, והקהל החל לשיר 'שיבנה' בעידודו של אד"ש.

תיכף אחר כך התפללו תפילת מנחה. לקריאת התורה קראו בספר תורה של משיח ואד"ש קיבל עליה.

אד"ש נשאר לעמוד ליד תיבת הקריאה עד שהכניסו הס"ת לארון הקודש, ואח"כ ניגש לסטענדר שלו.

7:32 אד"ש נכנס לתפילת ערבית.

8:35 אד"ש נסע לביתו.

יום ראשון, כ"ו מנחם אב

10:16 הרבי הגיע ל-770, וכעבור כמה דקות יצא וע"י המעלית החל לחלק שטרות של דולר. משך זמן החלוקה לנשים נמשך כ-27 דק'.

היתה אשה אחת שהגיעה עם בעלה, ומעשה שהי' כך

הי': לזוג יש בת שלא הלך לה בשידוכים (והיא כבר בת שלושים), יעצו להם שיסעו לישראל ושם יפגשו "חכם" מסויים שיוכל לעזור להם ולפתור בעייתם. נסעה האשה לאה"ק והחלה בחיפושיה אחרי החכם, ובהשג"פ פגשה שם חב"דניק (חכם אמיתי. - חב"ד ר"ת חכמה בינה דעת...) והלה יעץ לה לנסוע לרבי מליובאוויטש. ואכן, משלא מצאה את החכם שהומלץ לה בראשונה, שבה לארצות הברית לביתה שבבורו פארק, והתקשרה לידידתה מהשכונה כאן, וזאת יעצה לה להגיע ביום ראשון, וכך עשתה, והגיעה היום בלוויית בעלה, אך כמובן שבעת החלוקה הם נפרדו. האשה הלכה עם חברתה, וכשעמדה ע"י כ"ק אד"ש, ביקשה מהרבי: "ברכה לשידוך עבור פב"פ (נקבה בשמה של בתה ובשמה שלה - האמא של בתה)", ואד"ש ענה לה: "אמן בקרוב". וכמו"כ כשהבעל עבר ע"י כ"ק אד"ש ביקש הוא ברכה עבור בתו, ואד"ש ענה לו: "ברכה והצלחה". משך זמן החלוקה

לאנשים הי' כ-25 דק'.

11:13 הרבי סיים את החלוקה ושב לחדרו. אציין שבעקבות הטרור שהופעל בשבוע שעבר נגד השנורריסטים, לא הופיעו היום 10 כאז, וגם הקבצן שנאבק עם המסדרים לא הופיע היום, אם כי נותרו 2 שנוררים שהעיזו ובאו, אך חיכו על פינת קינגסטון ולא ע"י דלת היציאה.

11:45 הרבי נסע למקוה.

12:30 הרבי חזר מהמקוה.

3:20 הרבי יצא אל רכבו לנסוע לאהל, ובדרכו בירך כמה נוסעות ב"צאתכם לשלום".

קהל גדול מאוד עמד בחוץ בעת שהרבי יצא לרכבו. מי שחשב שכולם הופיעו אך ורק בשל נסיעתו של הרבי לאהל, טעה גם טעה... היתה פה תקרית מיוחדת שבעקבותיה הופיעו קהל רב, ובהשג"פ זה קרה בזמן שהרבי יצא לאהל. למעשה, הקהל כבר ממתין מהשעה 3:00, בשעה זו היתה אמורה להגיע מיטתו של

ה'קדוש' ר' שלמה ז"ל, אלא שהדבר התעכב. ר' שלמה נרצח אתמול בשעה 2:00 לפנות בוקר, בדרכו מ-770 אל ביתו ברח' מונטגומרי פינת אלבני עוו. מס' מטרים לפני שהגיע לביתו חיכה לו מארב של כמה רוצחים (כנראה שחורים - "כושים" בלע"ז), ובערך כעבור חצי שעה צלצל אלמוני למשטרה ומסר הודעה על מציאת גופה על הכביש כשהיא שרועה בתוך שלולית דם. השוטרים הגיעו מיד ונדהמו לגלות 15 סימני דקירות סכינים (!) על גופתו. זיהוי הנרצח נעשה בעזרת כמה בחורים שהכירוהו ע"י הקסקט (כובע מצחיה) ששכב לידו, אותו נהג לחבוש כל הזמן. היהודי הזה הי' כבן 50, עלה מצרפת וגר בשכונה. קרובי משפחה כאן לא היו לו, ואם כן ה"ז"מת מצוה", וביחד עם זה - "מצא חלל בקרבך".

3:50 רכב הח"ק עם מיטת ה'קדוש' הגיע. לפני עמדה מכונית שע"ג הי' רמקול. חשד"ב ליפסקר, מזכיר הח"ק ביקש את הרב הלפרין (אביו

של שבת) שישא כמה מלים, הנ"ל פתח בפסוק "כי יפלא.. בין דם לדם", ושאל את הקהל: אכן כיצד יתכן שיקרה כזאת (ענין של שפיכות דמים)? אלא, התורה עצמה מסבירה זאת - "דברי ריבות בשעריך", כשאינן אחדות ואהבת ישראל אזי קורים ח"ו אירועים לא רצויים כגון זה; אי לכך, הבה נתחזק באהבת ישראל ונחזיר בעצמנו את "אחדות ישראל". היו אלה מלים קצרות אך בעלות משמעות רבה, ומי כמוני יודע...

בתום דבריו, הודיע ליפסקר שכעת נוסעים למקום האירוע. הקהל עלה דרך קינגסטון ואילו המכונית נסעה כחוק, דרך אלבני עוו. במקום האירוע איבטחו כמה שוטרים כדי למנוע אופציה של נקמה בשחורים, יחד איתם היו שם צוות חקירה שאמורה לחקור ולאתר את הרוצח השפל והארור.

ליפסקר ביקש מהרב העלער שישא כמה מלים (יצויין שהרב מארלאוו נכח ג"כ במקום), העלער הביא את

הרמב"ם מהל' רוצח אודות הדין של "כי ימצא חלל.. ואמרו ידינו לא שפכה את הדם הזה", שפי' הדברים הלא אינם כפשוטם (עיין רש"י בחומש במדבר פל"ה) אלא שלא יוצר מצב כזה שיפטר והו ללא לינה וללא אכו"ש וללא לוי'... בסוף דבריו איחל וביקש שיהי הנרצח הקדוש הזה מליץ יושר על כולנו ועל כל עם ישראל.

אח"כ לוי"צ שפירא אמר פרק ט"ז שבתהילים, כשכולם אומרים אחריו את הפרק, ולאחר מכן נסעה הלווי' לבית החיים ע"ש מונטיפיורי. אציין שבדרכם של אנ"ש מ-770 אל מקום האירוע, חסמה המשטרה את הכביש, לנוחיות ובטחון הציבור.

נודע לי ממקור מהימן שהרב התעניין האם יש מישהו שמטפל בענין אמירת קדיש וכיו"ב, ומה שידוע לי בינתיים הוא המודעה שהודבקה על הקיר, בו כתוב זמני התפילות בביתו של הקדוש ר' שלמה הי"ד. ת.נ.צ.ב.ה.

8:36 הרבי חזר מהאהל,

וכעבור 5 דק' נכנס למנחה מעריב.

9:03 הרבי נסע לביתו. הקהל ניגן "דידן נצח" והרבי עודד את השירה בידו הק'.

לבחור מארגנטינה ששאל את הרבי ע"ד שידוך, האם כדאי לו לחפש את זיווגו כאן, או בארגנטינה - ענה הרבי (בתוך 20 דק'):

"במקום שימצא אשה יראת ה'".

9:00 בזאל למטה עורכים את השולחנות לקראת ההתוועדות. השולחנות הוצבו עם "מזרח", והאוכל שהונח ע"ג השולחן מיגנט את הקהל אל השולחנות.

כזכור ישנו "ועד לסידורי התוועדות", ובין חברי הועד נמנה גם החזן ר' שנ"ז בוימגרטן, שאחראי למימון ההתוועדות, ולשם כך הוא מתרים את הקהל, ואכן ב"ה ההענות לכך היא במצב טוב. הר' יוסי כצמאן (מצ"ה) הי' מנחה הערב, ויצויין

שהנחייתנו את ההתוועדות היתה ברמה גבוהה, לסבירות הקהל. הלה הקדים ואמר שהפעם אי"ז התוועדות אך ורק בשל התאספות חברים (שכמובן אי"ז דבר מבוטל כשלעצמו...), אלא ישנה סיבה למסיבה, והיא: ישנם 2 נקודות העומדות על הפרק ולשם כך נועדה ההתוועדות. ובהקדם, כידוע שהרבי מתוועד כמעט בכל שבת, ובכל התוועדות מדבר ענינים נשגבים ונעלים בנגלה ובחסידות וכו', ויחד עם זה ישנם דברים הקשורים עם 'בכך', 'מעשה בפועל'. - הכל טוב ויפה, אך השאלה היא: מה אנחנו לוקחים מהתוועדות כזו?! אינני רוצה לדבר בשם כולם (כי אולי...), אך אני יודע על עצמי, שלאחר שמסתיימת ההתוועדות של הרבי, מגיע יום ראשון וחוזרים לשיגרה, "ולא נודע כי באו אל קירבנה", שום שינוי במעשה בפועל; ולכן ביקשני הועד לסידורי התוועדויות, שאנסה לעזור להם (בתוך שאר העוזרים) כיצד לפתור בעי' זו.

וממשיך ר' יוסי כאצמאן ואומר: חשבתי איפוא על

רעיון, ובאם יש מישהו עם רעיון תחליפי שעדיף על שלי, אז בכבוד! ובכן, ההצעה שלי היא, דהנה בעת האחרונה מדגיש כ"ק אד"ש את הענין של שבע מצוות בני נח, ואמנם על זה ידבר בעזרת ה' הרב ניסן מאנגעל שי', אך ביחד עם זה דיבר אד"ש כזכור גם על הענין של "עשה לך רב", ומה שקורה בקשר לזה הוא, שאנשים מהססים, ומכמה סיבות: א' חושב לעצמו "מי אני שראוי לקבל כזה רב, הלא אני פשוט שבפשוטים...", השני חושב להיפך, מי כבר יכול להיות הרב שלי, הלא אני חתיכת "יא טיבע דאם" וכו'... אך ככלות הכל, הרי מדובר פה בהוראה של כ"ק אד"ש, ולדעתי למרות כל הסיבות הנ"ל, בהחלט יכול כל אדם (נורמלי עכ"פ) למצוא לפחות אדם אחד, אם זה משפיע וכיו"ב, הקרוב ללב, ואותו ייקח לרב. ובדידי הוה עובדא: הי' זה לפני מס' ימים, ישבו מה מהאברכים ודנו בנושא הזה, ולבסוף ע"פ עצה של א' מהם עשו כנ"ל - כ"א בחר את אותו הבלעדי הקרוב לליבו, וכולם יצאו שמחים

ומאושרים. - האברך, על שמצא רב; והרב, על שהאברך בחר בו לרב...

וע"כ הועלתה ההצעה, ובהקדם: כידוע שכל אדם כשיש לו הסתבכות איזו שתהי', הרי הוא כותב לכ"ק אד"ש ומבקש להיחלץ מהמצב אליו נקלע, אך לעומת זאת, על דברים טובים ובשורות טובות, כאן לפתע שוכחים, או משתמשים בסיבה של "לא להטריח" וכיו"ב. - מדוע לא לכתוב לרבי דברים המשמחים, הלא הוא אוהב ושמח לשמוע בשורות טובות! ובדידי הוה עובדא, וכתבתי לרבי, והרבי ענה לי: "כן יבשר טוב תמיד כה"י". - שמע מינה, ניחא ליה מהכי! ועל כן באה ההצעה שכל אחד יטול על עצמו משימה זו, ותיכף יחלקו כרטיסים, ובמשך השבוע שכל אחד ימצא את הרב, וכמובן שיהי' זה בהסכמת שניהם (הרב והתלמיד) ויכתבו זאת בכרטיס, ושבע"ה עד שבת יכנס לרבי דו"ח ממאות אנשים שעשו להם רב, ואין לשער איזו נחרת רוח יהי'

לרבי מזה.

בתום ההקדמה היפה הזו, הזמין הנואם הנ"ל את החוזר הראשי ר' יואל שיחזור מההתוועדות דש"ק (אתמול). אח"כ הוזמן הרב מארלאו לשאת דברים, והוא דיבר מענינא דיומא, באמרו, שבעצם עיקרי הדברים כבר אמר הרב העלער בעת הלוי', אך יש לו הצעה כללית - שבכל שבת יעשו גם "בעבלאך" (!) ויהי' איזשהו קידוש נחמד, עבור אותם שאין להם, בלי הבדל אם תתקיים התוועדות של הרבי באותה שבת, אם לא! יצויין שחלק מדבריו לא הבינו כולם, אלא רק אלו המבינים רמזים של "כו"...

חשוב לציין שבין ניגון לניגון הי' נאום...

לאחר מכן נשא דברים הרב מאנגעל, והוא נאם בקשר לשבע מצוות בני נח. בתחילה התייחס לדברי המנחה שהגדירו כ"מומחה", ואמר: אינני מומחה, אך משהו אוכל להגיד... הי' זה נאום מאוד יפה, מתובל בסיפורים, ונאומו ארך

כשעה שלימה, אך השומעים גילו סבלנות ועשו אוזניהם כאפרכסת לשמוע בצמא את דבריו.

אספר רק סיפור אחד קטן, מיני רבים (שאינן באפשרותי מסיבות טכניות לגולל עלי נייר): הי' זה לפני 7-8 שנה בערך, הוזמנתי לשאת נאום לפני אנשים מלומדים ופרופסורים, ביניהם גם גויים. ושבוע לפני המועד הייתי בחצרות קודש וסיפרתי לרבי ביחידות, כבדרך אגב, שבעוד שבוע אני אמור לנאום (כאורח כבוד) לפני הקהל הנ"ל, בענין של 'אחדות ה' וכו'. כ"ק אד"ש השיב לי, שאראה שתהי' שם ישיבה נפרדת, אנשים לבד ונשים לבד, ולאחר מכן הוסיף לי ואמר שכולם יהיו עם כיפות (כיסוי ראש). כששמעתי את הדבר האחרון, קיבלתי שוק, אך לא הגבתי. אח"כ כשיצאתי, ניגשתי לחדקוב וסיפרתי לו ע"ד היחידות, ואמרתי שאינני יודע כיצד לעשות - כי בין המוזמנים שם יש גם גויים, ועד כדי כך שיהי' שם גם כמרים... הרב חדקוב השיב לי, שאמתין כאן! הוא

נכנס לרבי וסיפר לו את הנ"ל, והרבי השיב לו שאם כך הוא הדבר, אזי שלא ידבר בכלל. זאת אומרת שלא יסע לשם! כשסיפר לי חדקוב את מענה כ"ק אד"ש, קיבלתי שוק גדול יותר מן ראשון! שהרי המועד המתוכנן הוא לעוד שבוע בלבד, וכל ההזמנות (בהם כתוב שאורח הכבוד במסיבה יהי' הרב מאנג'ל) כבר נשלחו לאנשים, וכיצד אפשר לבטל דבר כזה?! אך כמובן שזו הוראה של הרבי ואין מהרהרין אחריה, ומכל שכן שלא עושים אחרת!

וממחשבה למעשה, הלכתי וצלצלתי לאחראי והחלטתי לאמר לו את כל האמת, וסיפרתי לו מתחילה ועד סוף, ועד שחתמתי את דבריי טאפרו דא פלאחו ש"אינני מתכוון להופיע שם! כמובן שההוא מעברו השני של הקו כעס מאוד, עד כדי כך שאף אמר לי שהרבי לא נשמע הגיוני (ח"ו). יעצתי לו לנסוע לרבי ולשמוע מה בפיו, מכלי ראשון, אך הלה סירב, באמרו: "יש לך רבי פרימיטיבי שטוען שיש לקיים עם הגויים שבע

מצוות בני נח. - איפה שייך במציאות כדבר הזה היום בימינו, הלא כל המצוות אינם אקטואלים כיום"... וטרק את הטלפון לא לפני שהבטחתי לו לכתוב את הנאום שהי' בכוונתי לשאת ולשלוח לו. ברור, שבנאומי שילבתי את הענין של שבע מצוות ב"נ!

בקיצור, סוף דבר - הלה הקריא את הנאום והיתה הצלחה יפה בכינוס ההוא. עד כדי כך, שזה השפיע וגרם שאותו אחד ישנה דעתו והחליט לבוא לרבי!

לאחר שיצא מה'יחידות', הי' מלא התפעלות, והתבטא: "נפגשתי עם הרבה, סנאטורים ועד לנשיאים, אך אחד כמו הרבי - לא, לא ראיתי!". "שאלתי אותו", מספר הרב מאנג'ל, "ספר לפחות משהו מהיחידות", והוא סיפר ששאל את הרבי בין היתר: הלא 7 המצוות אינם אקטואלים להיום, ומדוע מדבר על זה? והרבי ענה לו: טעות בידך, והביא לו דוגמה מעשית שקיים בין רוב הגויים באיזו סוג של בעל חי שאוכלים

אותו בין חי למת (אחרי שהי' במים חמים), והיינו "אבר מן החי"! הלה התפעל מתגלית זו שנעלמה מעינינו... ע"כ הסיפור.

בסיום דבריו אמר מאנג'ל, שכזכור, חב"ד התחילה עם הענין של "חזרה בתשובה, ולמרות הגיכוכים שהיו בתחילה מכל הדתיים, הרי שעם הזמן נוכחנו להיפך - היום הם עצמם עוסקי בזה; ובמילא, כמו"כ יהי' זה בהנוגע לשבע מצוות ב"נ (לאחרי שהסביר בארוכה את סיבת הדבר ואת נחיצותו דוקא היום), ואלו הם איפוא הבירורים האחרונים שנשארו, ויה"ר שבקרוב ממש יתגלה מלכא משיחא, נאו ממש.

אחרי הפסקה של ניגון (בכל זאת, לשמוע נאום של שעה זה מעייף, ויש להתעורר ע"י ניגון... אגב, הנ"ל דיבר בשפת האידיש, בניגוד למה שנכתב במודעה שהוא ידבר באנגלית), הזמין המנחה את הרב יצחק גאנזבורג לשאת דברים בהנוגע למעשה בפועל. הנ"ל העלה את המורל

בציבור תיכף 'על ההתחלה', הוא הרים קולו בצעקות כאילו זה זמן רב לא בא מיקרופון אל פיו... הנקודות עליהם נעמד (והאריך בהם כ-40 דק', בגלל שחזר על דבריו כו"כ פעמים "כצפיחית בדבש"): 'א', ענין הקבלת עול, דהיינו שיש לדעת כי כל ההוראות של הרבי אינם לאנשים "פקחים"... "אין פה פקחים ואין נעליים" (כלשונו) - כולנו בהמות! (ופנה להרב מארלאוו וביקש סליחתו על הביטוי הזה, שהכליל כביכול גם את הרב, בתוככי כולם...) וכשישנה הוראה, עלינו לקיימה מבלי לחשוב 5 פעמים אחורה ופעם אחת קדימה! ובדידי הווה עובדא:

זכורני שהי' זה לפני 20 שנה או יותר, כשעוד גרתי בתל אביב, והגיעה הוראה לדבר בשבת בבתי הכנסת, ואני ידעתי שלי אין מה לומר... אך יש הוראה ללכת ולדבר! החלטתי, הולכים! וכמובן בהגיעי לבית הכנסת אחד, דחיתי את עצמי אל בית הכנסת שני (כאילו בינתיים יבוא מלאך ללמוד איתי), וכן הלאה והלאה... עד שמצאתי

את עצמי בעיר יפו! נו, זהו זה, הגעתי לבית הכנסת, ולמזלי עדיין לא התחילו להתפלל (יש אם כן שהות למלאך שיבוא אלי ללמדני...), מצאתי את הגבאי ואמרתי לו שהיות וישנה בקשה מרבי, ברצוני לדבר לקהל! הגבאי נתן את הסכמתו, ובינתיים החלו להתפלל. ציפיתי שבתום התפילה יעשו קידוש רבתי, ושם אשתה קצת 'לחיים' וכשנכנס יין יוצא סוד, ואזי יש סיכוי שהדבר תורה שבתוך תוכי ייצא לאור. אך לפתע, לפני קריאת התורה, דופק הגבאי על הבימה ומבקש את שתיקת הקהל, לאור העובדה שמצוי כאן אורח שרוצה לשאת כמה מלים... לא היתה לי אם כן ברירה ועליתי. פתחתי ואמרתי שהיות והרבי ביקש את חסידיו שילכו וידברו בבתי הכנסת, ע"כ כמצוותו עשיתי, אך לדאבוני, לדבר כרגע - ממני והלאה! אמנם, כידוע שלבעל שם טוב הי' גם תלמיד שענינו היה לספר סיפורים, על כן אף אני אספר סיפור! וסיפורתי לפניהם את הסיפור אודות התלמיד הנ"ל

(כנראה שהם לא הכירו את הסיפור) וכמובן שפה ושם קישרתי כבר לשיחות של הרבי וכו', ולהפתעתכם... לא זרקו עלי אבנים! וזהו דוגמה קלאסית ל"קבלת עול". והוא הדין להוראות כמו "עשה לך רב" וכיו"ב.

דבר נוסף: אד"ש דיבר וביקש כו"כ פעמים, שלא ישנו בהתוועדות, ובפועל - עדיין יושנים! ולדעתי זהו דבר פשוט שאפשר למנוע אותו ע"י כמה צביטות וכיו"ב, עד שידעו מכאן ולהבא ש"אין לישון"! (וע"ד עבודתו של איש הר הביית...).

בקיצור, הי' זה נאום מלווה עם בדיחות, צעקות וגם קצת שטויות בסוף... בסיימו את נאומו, זכה לתשואות כף אדירות מכל שכבות הציבור.

אחר כך נזכר המנחה שישנם בקהל אנשים שאינם מבינים שפות אחרות מלבד שפת האנגלית, וע"כ הוכרח לעשות להם 'חזרה' מכל הנאמר עד כה, כי בעצם בתכנית הי' שמאנגעל ישא נאום

באנגלית, אך בפועל הוא דיבר באידיש, ולכן הוכרח לחזור בקצרה באנגלית על כל מה שדובר לעיל, וכמובן שבשעה זו יצאו רוב האנשים, כי נוכחו שבשבילם אין יותר מה להתחדש ולמי להאזין ולשמוע. נשארו כמה אמריקאיים...

12:30 הסתיימה ההתוועדות בשירה "דידן נצח", ובתקוה לקבלת החלטות טובות.

•

יום שני, כ"ז מנחם אב

10:11 הרבי הגיע ל-770, ונכנס אחר כך לקריאת התורה.

3:10 חתן חיכה ע"י המעלית, כדי להיכנס לג"ע התחתון לקבל מידי הרבי את הסידור. הריל"ג יצא מחדרו של הרבי וכחצי דקה אח"כ נכנס שוב, אך הפעם נכנס עמו גם בנימין, וכעבור 2 דק' יצאו שניהם, כשבידיו של בנימין הסידור, ונתן זאת לחתן במעמד כמה ממשפחתו. הריל"ג הודיע רשמית שכ"ק אד"ש לא

ייצא למנחה. למותר לציין כי להפתעה כזו החתן כלל לא ציפה... וכמוהו - כולם.

7:49 המזכיר ניסן מינדל נכנס לג'ע העליון, והי' שם כמשך חצי שעה בלבד (ולא שעה, כהרגלו).

8:20 מינדל יצא, וכעבור 2 דק' יצא הרבי לתפילת ערבית.

8:36 הרבי יצא למכונת. על הכביש המתינו בלשי המשטרה וראשיה, שלאחר יום מאמץ מפרך (בעקבות חגיגת הכושים לחירותם) ראו זכות ללוות את הרבי אל ביתו. 2 שיכורים שעמדו על השדרה, הורחקו בפקודת השוטרים הנ"ל. בנסיעתו לביתו, נסעו הבלשים מאחור וליבעראו מלפנים (כנראה בגלל יום אידם, הי' צורך לליווי).

יום שלישי, כ"ח מנחם אב

10:10 הרבי הגיע ל-770. בדרכו לקופת הצדקה הביט

על חכם רפאל אלאשוילי מלוד (שהגיע הבוקר מאה"ק), ובחזור - חייך אליו ואמר לו "שלום עליכם", וחכם רפאל השיב בברכת "עליכם שלום".

3:29 הרבי נכנס לתפילת מנחה.

8:10 הרבי נכנס לתפילת ערבית. קודם לכן נכנס הספר בשעה 7:45 וסיפר את הרבי (שלא כתמיד שהרבי נהג להסתפר לפני כ"ף אב).

8:30 הרבי נסע לביתו. טרם כניסתו למכונת, הצדיע בידו הק' לעבר כמה אנשים.

יום רביעי, כ"ט מנחם אב

10:40 הרבי הגיע מביתו (שעה מאוחרת יחסית). ביציאתו מן המכונת, אמר משהו לבנימין (נהג הרכב), ונכנס אח"כ לחדרו.

כעבור 2 דק' יצא מחדרו וחילק, כרגיל בק', מטבעות לילדים לתיתם לצדקה. לאחר

שגמר לחלק ושם בעצמו כמה מטבעות בקופה (כהרגלו בק'), ניגשה ילדה אל הרבי ובידה מטבע של 10 סענט (דיים) וביקשה מהרבי לתת לו את המטבע ולהמיר בזה את ה-5 סענט (ניקל) שקיבלה מידי כ"ק אד"ש (שאותו ברצונה לשמור לעצמה). הרבי חייך מאוד ולקח ממנה את ה'דיים' וכתמורה נתן לה עוד מטבע של 5 סענט, ואילו את מטבע ה'דיים' שם בקופה, ומעניין הוא שלא שם זאת באשנב העליון אלא באשנב שבדופן הקופה. - הי' זה מחזה נפלא!

12:08 הרבי נסע למקוה.

12:45 הרב חזר מהמקוה.

3:00 הרבי נסע לאהל.

8:50 הרבי חזר מהאהל, וכעבור 7 דק' נכנס למנחה ומעריב.

בדרכו לזאל, חילק (כדרכו בק') מטבעות לילדים לתיתם בקופה, והילד המוגבל ניידות (שמגיע פעמים רבות) קיבל פעמיים, פעם א' טרם שאד"ש

שם את המטבעות בקופה, ופעם הב' אחרי זה, ומיד אח"כ נכנס הרבי לזאל.

9:15 הסתיימה התפילה. אד"ש שב לחדרו, וכעבור חצי דקה יצא ר' לייבל בהפתעה לקהל: "נאך צען מינוט א פארברענגען!" מי חלם על צ'ופר כזה... ובפרט שאד"ש הי' על האהל ביום הזה.

כמובן שבמקרים כגון אלו מתחילה "חגיגות"... הטלפונים תפוסים, הספסלים מתהפכים, ומה לא... אפילו יענקל הבלן נהנה מהכסף שעשה הערב! מנחם גערליצקי שתיכנן "מסיבת סיום סדר ברמב"ם", ימתין עד תום ההתוועדות.

9:40 הרבי ירד להתוועדות, הזאל ריק יחסית להתוועדות שהיתה בשבת, יש מקומות בשופי, ובנוסף לכך, עובד גם הרמקול, כך שהשמיעה היא בנוחות טובה ומצויינת. אמנם המיזוג שהופעל ב"סטורעם", קירר מאוד את האנשים!

במהלך הניגונים שבין השיחות הי' אי תיאום בין

2 חלקי הקהל, אך הושגה הסכמה בסופו של דבר... במהלך הניגונים שבתום ההתוועדות, זכה החזן משה טלישבסקי לנגן גם "ניעט ניעט ניקאווא", בד בבד גם את הניגון "שיבנה בית המקדש".

אח"כ בעת חלוקת הדולרים שע"י הטנקיסטים, קיבל משה סלונים מהרבי חבילת דולרים כפולה מגודל החבילה שקיבל כל טנקיסט אחר (כמובן - לחלק לקהל). בין העוברים הי' גם דוד נחשון ושמרי' הראל.

11:20 הרבי עלה לחדרו, ומיד אח"כ הכריז לוי"צ שפירא ע"ד הבחירות שיתקיימו בשבוע הבא (ראה עתון כפ"ח), והודיע בשם הרבנים של השכונה, שכל הקהל מתבקש לבוא ולבחור באיזי רזנפלד. אח"כ החלה המסיבה לרגל סיום סדר ברמב"ם (שע"י כולל תפארת לוי"צ).

11:25 הרבי נסע לביתו, ובדרכו עודד את השירה בידו הק'.

יום חמישי,

ל' מנחם אב - אדר"ח אלול

10:10 הרבי הגיע ל-770, וכעבור דקות אחדות נכנס לקריאת התורה.

דבר חריג קרה היום. - בשל עיכוב של חזרת הס"ת, לא אסתייעא מילתא והרבי לא קרא בספר התהילים (שא' החתנים ביקש לזכות ולזכות בו).

15:3 הרבי נכנס לתפילת מנחה. בדרכו, בעת שחילק מטבעות, עמדו שם גם 2 אורחים (מא' החצרות החסידיות שבבארא פארק) ואמרו לכ"ק אד"ש: "אנחנו צאצאים של אדמו"ר הצמח צדק". השיב להם הרבי: "כולם בני אברהם יצחק ויעקב" (כמובן שכהנ"ל הי' בשפת האידיש).

בתום תפילת מנחה, בטרם שפתח את הדלת, פנה לר' קרעמער (גיסו של הרב חדקוב) ואיחל לו "שנה טובה ומתוקה", ובדרכו לחדרו בירך נוסעים ב"נסיעה טובה וכו'".

אחר הצהריים הגיעו גננים מדופלמים, כדי לגנן את החצר של 770. מוטב עכשיו מאשר בסמיכות לחודש תשרי המשובע באורחים - פוטנציאל שעלול להפריע להם...

7:05 המזכיר מינדל נכנס אל הרבי.

8:05 המזכיר יצא, וכעבור 5 דק' הרבי נכנס לתפילת ערבית. בדרכו סימן בידו הק' ל"שלום" אל א' הילדים, וכמו"כ אחרי ערבית עשה "שלום" כו"כ פעמים. כעבור כמה דק' נסע הרבי לביתו.

8:45 בעקבות המודעה שנתלתה על הקיר, בהנתבקשו כל אנ"ש, אנשים ונשים לבוא כעת הזאת (בשעה 8:30) לאסיפה, שמטרתה - דברי התעוררות, הן בגלל חודש אלול, ה"ה חודש החשבון נפש והתשובה, והן בשל המאורעות האחרונים שפקדו את שכונתנו, "כאן צוה ה' את הברכה" (נראה, ש'הקש ששבר את גב הגמל' הי' זה סיפור הרצח של הקדוש ר'

שלמה הי"ד), חתומים על המודעה שלושת הרבנים של השכונה (מארלא, אזדאבא והעלער), התעוררו כ-50 מאנ"ש לבוא לאסיפה, אך הזאל הי' מלא בלאו הכי, בגלל הבחורים שמילאוהו.

שלושת הרבנים ישבו ע"י בימת ההתוועדות, וכעבור דקות אחדות, ובהעדרות מנחה, ניגש הרב מארלא אל המיקרופון ונאם כמה דק' בדברי התעוררות. הי' זה באידיש. הרב הקדים בתחילת דבריו שכולנו מזועזעים מהרצח וכו', ובהנוגע לכך כבר דובר בזמנו, אך ישנם כמה נקודות שנראה שהם חיוניות מאוד. כאן הפסיק את דבריו בגלל שהקהל צעק: "העכער", הרב מארלאו דיבר רחוק מהמיקרופון ובקושי נשמע בד' אמותיו... ובתוך כך, הגיע מנחה מוכשר הלא הוא ר' לוי"צ גרליק, שתפס את המיקרופון ואמר, שהיות ואין חפצו להאריך את הערב, נהפוך הוא - ברצונו וכן הוא רצון הקהל שיהי' בקיצור ולענין, על כן ביקש שימנעו מהפרעות. והוסיף ואמר: שיהי' תרגום

מעשה בפועל. מהמשתתפים שסיפר על עצמו, שמאז החתונה שלו (כמה שנים טובות...) לא התפלל במנין. - אך הפעם הוא נשבר, ומהיום יראה להתפלל במנין!

חי מדברי הרבנים, ועל כן אנא העזרו והאזרו בסבלנות... ראשון הרבנים הוזמן הרב מארלא, הלה נשא את נאומו באנגלית אינטליגנטית. גרליק הקריב את המיקרופון אליו ואכן הי' שקט והקשבה לדברי הרב. הרב עמד בדבריו על הנקודות הבאות: (1) לא לדבר בשעת התפילה וכו', (2) לאור ריבוי המנינים, לא רצוי שיעשו זאת בו זמנית, כי זה מאוד מפריע ו"תרי קלי לא משתמע", (3) ללמוד כל שבוע את ה"חסידישער סדרה" שבלקוטי תורה, (4) מן הרצוי לבדוק בחודש זה (אלול) את התפילין והמזוזות.

אחר כך תירגם המנחה את נאומו לאנגלית.

הגיע תורו של הרב העלער... הלה גם דיבר באידיש, ואלו נקודות נאומו: (1) לקבוע שיעורים לתורה, כל אחד לפום שיעורא דילי, והדברים אמורים בין לאנשים ובין לנשים. (2) לשמור על צניעות. שכונתינו צריכה להוות דוגמה לכולם! (3) בענין הבחירות לועד שכונת קראון הייטס, האמורות להתקיים ביום שלישי הבעל"ט - לבחור ברוזנפלד.

כל הנ"ל תורגם כמובן, ובסיום - הכריז גרליק את סיכום הנקודות, וכמובן שיהי' בע"ה

לאחר שסיים את דבריו, תירגם המנחה לשפת האידיש (הנ"ל נעזר לתירגום, ע"י שרשם בעת הנאומים את הנקודות עכ"פ). אח"כ הזמין המנחה את הרב אזדאבא, שדיבר באידיש. נקודות דבריו: (1) להתפלל במנין, גם אם זה כרוך בהמתנה של דקה וחצי. והוסיף ואמר, שהזדעזע לראות את ההיפך, ובפרט שאי"ז מטעמי חסידות כמו "אריכות בתפילה", אלא

לזכות
משפחת החתן

הרה"ח דוד משה וזוגתו מרת פנינה

ובני ביתם
הרה"ח פנחס וזוגתו מרת חיה

אברהם

לוי יצחק

מנחם מענדל

יעקב דוב

חנה טשערנא

חיה עטל טויבא

סופער

לזכות

החתן הרה"ת שמואל שי' וזוגתו מרת חיה
סופער

יהי"ר שיהא הבנין בנין עדי עד על יסודי התורה
והמצוה, כפי שהם מוארים במאור שבתורה
זוהי תורת החסידות
כרצון ולנח"ר כ"ק אדמו"ר

לזכות
משפחת הכלה

הרה"ח מרדכי וזוגתו מרת אלישבע

ובני ביתם

דוב בער

מרים

אליעזר

בתיה

גינענדעל

נחמה לאה

ישראל

מישולבין